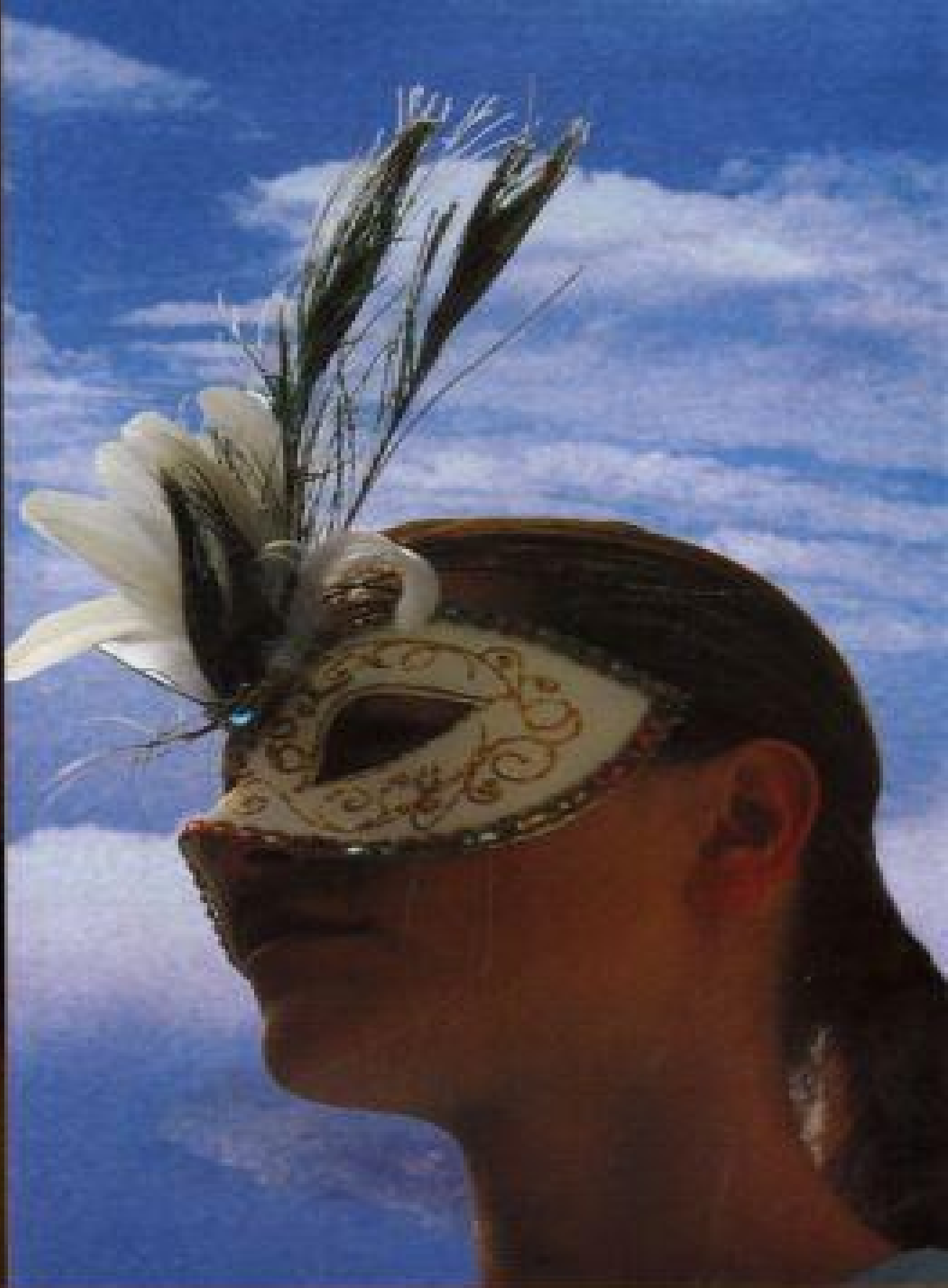

Agatha Christie

Listerdaleova tajna

L-isie.rdalova. tajna

Gospođa St.Vincent je zbrajala brojke. Jednom ili dvaput bi uzdahnula, te bi rukom prešla preko umornoga čela. Nije voljela aritmetiku. Usprkos tome, njen se život u tom trenutku sastojao baš od jedne određene vrste zbrajanja, neprekidnog zbrajanja sitnih neophodnih izdataka, čiji ju je zbroj iznenadio i uzrujao.

Kako je moglo doći do zabune! Vratila se na početak. Napravila je neznatnu grešku u penijima, ali su brojevi bili u redu.

Gospođa St.Vincent je opet uzdahnula. Sada je već njena glavobolja postala zaista jaka. Pogledala je prema otvorenim vratima kada je njena kći ušla u sobu. Barbara St. Vincent je bila veoma zgodna djevojka, imala je majčine nježne crte lica i jednako ponosno držanje, samo što su njene oči bile tamne a ne plave, i imala je različite usne, purpurno crvene privlačne usne.

"O majko!", plakala je. "Još se boriš s tim nepriličnim starim računima? Baci ih sve u vatru."

"Moramo znati na čemu smo", rekla je gospođa nesigurno.

Djevojka je slegnula ramenima.

"Uvijek na istom brodu koji tone", reče sarkastično. Teško ćemo isplivati. Jedva izlazeći na kraj s novcem kao i obično."

Gospođa St.Vincent je uzdahnula.

"Željela bih ..." počela je, pa zastala.

"Moram pronaći posao", reče Barbara teškim tonom. "I to što prije. Napokon završila sam tečaj tipkanja na pisaćemu stroju. Pa završile su i mnoge druge djevojke! 'Imate

iskustva?' 'Ne ali, ..." 'O hvala, dobro jutro. Obavijestit ćemo vas.' Ali to nikad ne urade! Moram pronaći neki drugi posao, bilo kakav."

"Ne još, dušo," govorila je majka. "Pričekaj još malo."

Barbara je prišla prozoru i gledala vani praznog pogleda ne primjećujući tamnu liniju kuća nasuprot prozoru.

"Ponekad", rekla je mirno, "mije žao što me rodica Amy pavela u Egipat sa sobom prošle zime. O znam da mije bilo zabavno, jedina zabava koju sam ikad imala ili bih htjela imati u životu. Zaista sam uživala, uživala u potpunosti. Ali ovo je veoma uznemirujuće. Podsjećati se na to."

Zamahнула je rukom. Gospođa St. Vincent je pratila pogledom i trgnula se. Soba je bila opremljena tipičnim jeftinim namještajem.

Prašnja aspidastra, upadljivo ornamen-talni namještaj, šareni tapeti na zidovima, izbljedjeli i izlizani. Znakovi suprotnosti karaktera podstanara i kućevla-snice; jedan ili dva komada od porculana, napuklih i zalijepljenih toliko da je njihova vrijednost bila ništavna, vezeni komad prebačen preko naslonjača kauča, akvarel s mladom djevojkom u staromodnoj odjeći, veoma blisko stilu gospode St. Vincent.

"Ne bi bilo važno", nastavila je Barbara, "da nismo živjeli drukčije. Ali sjećati se Anstevsija ..."

Prekinula je, ne vjerujući sebi da priča o voljenom domu koji je stoljećima pripadao obitelji St.Vincent, a koji je sada bio u rukama stranaca.

"Da barem otac nije spekulirao i posuđivao ..."

"Dušo moja", reče gospođa St.Vincent, "tvoj otac nikad nije bio ni u jednom smislu riječi, biznismen."

Rekla je to ljupkim tonom, i Barbara je prišla i dala joj bezbrižan poljubac, te promrmljala, "Jadna stara majka. Neću ništa komentirati."

Gospođa St.Vincent je uzela svoju kemijsku olovku i nadvila se nad svoj stolić. Barbara se vratila prozoru. Djevojka sada reče:

"Majko. Čula sam da Jim Masterton želi doći i posjetiti me."

I_{is}+emalova tajna

Gospođa St.Vincent je odložila kemijsku i pogledala je bitko.

"Ovdje?" viknula je.

"Pa ne možemo ga zamoliti da ruča u Ritzu, znaš dobro," rekla je podrugljivo.

Majka je pogledala nesretno. Opet prođe pogledom po sobi s urođenom nelagodom.

"U pravu si," rekla je Barbara. "Ovdje je zaista odvratno. Otmjeni jad! Zvuči dobro; bijelo obojena koliba, na selu, otrcano platno namještaja dobrog dizajna, pokali s ružama, Derbyjev servis za čaj koji pereš sam. To je kao u knjigama. U stvarnom životu, sa suncem što izlazi kroz uredski prozor, to je London. Namrgođene gazdarice, prljava djeca na stepenicama, sustanari koji su uvijek iz srednje radničke klase, bakalari za doručak kojeg ima nedovoljno, nekad dovoljno i td."

"Da barem," počela je gđa St.Vincent. "Ali, zapravo me strah da si uskoro nećemo moći priuštiti ni ovu sobu."

"To znači užas u maloj spavaćoj-sjedećoj sobi!, za tebe i mene," reče Barbara. "I kuhinjski ormar ispod cigla za Ru-perta. I kad Jim dođe, primit ću ga u užasnoj sobi u prizemlju sa pijeskom što sipi sa zidova na nas, kašljući tim užasnim teškim kašljem kojeg izaziva, pijesak!"

Nastala je pauza.

"Barbara," rekla je gđa St.Vincent napokon. "Da li ... Mislim bili ti ...?"

Prekinula je zarumenjevši se malo.

"Ne trebaš biti pristojna, majko," reče Barbara.

"Danas nitko nije. Udaj se za Jima, to si i mislila? Ja bih to silno željela da me upitao. Ali se bojim da ne želi."

"O Barbara, dušo."

"Jedna me stvar zaista brine što se tiče rođakinje Amy, koja se kreće u dobrom društvu. On je mene zavolio. Kada dođe ovamo i upozna me u ovom stanju! A on je smiješno stvorenje, znaš, profinjen i staromodan. Stvarno ga volim zbog toga. Podsjeća me na Anstevs i selo, u nekom sto godina

starom vremenu, ali tako, o tako! Ne znam, tako miomirisno. Poput lavande!"

Nasmijala se, polusramežljivo zbog svoje žudnje. Gđa St.Vincent je govorila nekom suzdržanom jednostavnošću.

"Željela bih da se vjenčaš sa Jimom Mastertonom," rekla je.

"On je jedan od nas. Dobro je stojeći, iako ne brinem mnogo zbog toga."

"Ja da," reče Barbara. "Dosta mi je preživljavanja."

"Ali Barbara, nije valjda ..."

"Samo zbog toga? Ne. Stvarno bih željela. Ja, o! Majko zar ne vidiš da želim?"

Gđa St.Vincent je izgledala veoma nesretno.

"Htjela bih da te vidi u pravom svjetlu, dušo," rekla je tužno.

"O dobro!" rekla je Barbara. "Zašto brinuti? Mogle smo pokušati i biti vesele. Oprosti zbog mrzovolje. Razvedri se draga."

Nadvila se nad majku, poljubila joj čelo nježno i izašla vani. Gđa St.Vincent je odustajući od svih financija, sjela u neudobnu fotelju.

Njene su misli lutale poput vjeverice u kavezu.

"Netko može reći što voli, izgled može odvratiti čovjeka. Ali ne, ne ako su stvarno zaručeni. On će vidjeti kako je ona ljupka i draga djevojka. Ali mladi ljudi tako lako padaju pod utjecaj okoline. Rupert je, danas, potpuno drukčija osoba nego stoje bio. Ne želim kočiti svoju djecu. To nipošto. Ali bih mrzila ako se Rupert zaruči onom užasnom djevojkom iz prodavaonice duhana. Usuđujem se reći daje možda veoma lijepa djevojka, ali nije poput nas. Sve je tako komplicirano. Jadne male žene. Ako bih mogla uraditi bilo što. Ali odakle da nađem novac? Sve smo prodali da omogućimo Rupertu dobar početak. Mi si stvarno ne možemo priuštiti ovo."

Kako bih odvrtila misli od toga gđa St.Vincent je uzela jutarnje novine, i spustila pogled na oglase na prvoj strani-

10

.Li ste v-a a l ova tajna

ci. Većinu je već znala napamet. Ljudi koji su željeli kapital, ljudi koji ga imaju ali ne znaju raspolagati njime, ljudi koji kupuju zube (uvijek se pitala zašto), ljudi koji prodaju krzno i haljine i oni koji su stvarno imali optimističan pogled na cijenu predmeta prodaje.

Odjednom se toliko usredotočila. Opet ispočetka je čitala tiskane riječi.

"Samo za fine ljude. Malu kuću u Westminsteru, ekskluzivno opremljenu, nudim onima kojima je stvarno stalo. Najam tek simboličan. Bez posrednika."

Sasvim običan oglas. Pročitala je mnogo takvih ili, dobro, sličnih. Neznatan najam, u tom grmu leži zec.

Budući je bila neumorna i nestrpljiva, želeći pobjeći od svojih misli, stavila je šešir na glavu, te odmah otišla autobusom na adresu navedenu u novinama.

Uvjerila se daje to bio oglas poduzeća za nekretnine. Ne novog aktivnog poduzeća, već jedno staromodno izdanje. Nekako plašljivo je izvukla oglas i upitala o pojedinostima.

Sijedi stariji gospodin koji ju je pažljivo slušao, podbočio se zamišljeno i promatrao.

"Savršeno. Da, savršeno, gospodo. Kuća objavljena u oglasu je na Cheviot Place br.7. Želite li se pribliježiti?"

"Htjela bih prvo znati iznos najma?" rekla je gđa St.Vincent.

"Da, najam. Nije točno precizirano, ali Vam mogu sa sigurnošću reći daje tek neznatan."

"Pojam tek neznatno može i te kako varirati", rekla je gđa St.Vincent.

Stari gospodin joj je dozvolio malo nagađanja.

"Da, to je stari trik, zaista stari. Ali dajem Vam svoju riječ, u ovom slučaju nije tako. Dva, tri šilinga tjedno, možda, ne više."

Gđa St.Vincent je odlučila pogledati. Ne znači, naravno daje bilo izgleda da sije priušti. Ali, nakon svega, može je barem pogledati. Možda stvarno ima neku veliku manu koja joj spušta cijenu.

11

Ali njeno je srce zakucalo jače kad je ugledala Chevlot Place 7. Kuća je bila poput dragulja. Kraljica Ana, u odličnu stanju! Batler je otvorio vrata, imao je sijedu kosu i male brčiče sa strane, i dostojanstvenu mirnoću poput nadbiskupa. Ljubaznog nadbiskupa, mislila je gđa St.Vincent.

Prihvatio je da je provede kroz kuću dobrovoljnim tonom.

"Naravno gospodo. Dođite da Vam pokažem. Kuća je spremna za useljenje."

Išao je ispred nje, otvarajući vrata, pokazujući sobe. "Soba za primanje, bijeli studio, dražestan radni kabinet na ovu stranu, gospođo."

Bilo je savršeno, kao u snu. Namještaj svih vremena, svaki je komad bio antikni, ali s ljubavlju ispoliran. Prostrani tepisi u predivnim starinskim bojama. U svakoj je sobi bilo vaza sa svježim cvijećem. Stražnji je dio kuće gledao na zeleni park. Cijelo je mjesto zračilo starim toplim šarmom.

Suze su navrle na oči gđe St.Vincent, te ih je obrisala teškoćom. Tako je izgledao Anstevs, Anstevs ...

Pitala se je li batler opazio njene emocije. Ako je, bio je predobro istreniran da to ne pokaže. Voljela je taj stari tip slugu, s njima se čovjek osjeća sigurno i s lakoćom. Bili su poput prijatelja.

"Ovo je prekrasna kuća," rekla je meko. "Zaista prekrasna. Drago nije da sam ju posjetila."

"To je za Vas samu, gospođo?"

"Za mene, mog sina i moju kćer. Ali bojim se ..." prekinula je. Željela ju je tako silno.

Osjećala je to instinktivno da je batler odmah shvatio. Nije gledao u nju, dok je govorio nepristranim i objektivnim tonom:

"Ja sam potpuno svjestan da vlasnik iznad svega zahtijeva primjerene, uredne ljude. Najam mu nije važan. On želi da u kući stanuje netko tko će se stvarno brinuti i cijeliti kuću."

12

\cx\na

"Ja bih je cijnila," rekla je gđa St.Vincent niskim glasom.

Okrenula se otići.

"Hvala što ste mi je pokazali," rekla je ljubazno.

"Nema na čemu, gospođo."

Stajao je na izlaznim vratima, veoma uspravno dok je odlazila niz ulicu. Mislila je u sebi: "On zna. Žali me. On je jedan od onih starih, također. On bi želio daje ja dobijem, a ne netko iz radničke klase, neki tvornički radnik! Mi izu-miremo, naša vrsta, ali se držimo zajedno."

Naposljetku je odlučila da se ne vraća onima iz agencije. Stoje nju mučilo? Mogla je priuštiti najam, ali tu su sluge o kojima treba brinuti. Kuća kao što je ova treba imati sluge-

Sljedećega jutra pismo je ležalo kraj njenog tanjura. Bilo je iz agencije za kuće. Ponudili su joj najam Cheviot Placea br.7 na šest mjeseci za dva šilinga tjedno, i pisalo je: "Pretpostavljam da ste uzeli u obzir činjenicu da sluge ostaju na trošku veleposjednika? Ovo je zaista jedinstvena ponuda."

I bila je. Bila je tako iznenađena pismom, da gaje ponovno pročitala. Nanizala su se pitanja i stala je pričati o jučerašnjem posjetu.

"Tajnovita moja majka! plakala je Barbara. "To je zaista predivno?"

Rupert se nakašljao, te započeo s kritičnim pitanjima.

"Nešto stoji iza toga. Zvuči nevjerojatno. Zaista nevjerojatno."

"Ma gluposti", rekla je Barbara uzdižući glavu. "O! Zašto bi nešto stajalo iza toga? To ti baš nalikuje, Rupert, uvijek radiš slona od mušice: to je zbog tih grozних krim-priča koje uvijek čitaš."

"Najam je sitnica," rekao je Rupert. "U gradu," dodao je važno, "Čovjek postane mudriji i navikne na sumnjive situacije. Kažem ti, nešto je sumnjivo s ovom kućom."

"Besmislice," rekoše Barbara. "Kuća pripada bogatom čovjeku, draga mu je, i želi da u njoj žive pristojni ljudi dok

13

je on odsutan. Tako nekako. Novac mu vjerojatno nije važan."

"Koja je ono adresa bila?", pitao je Rupert majku.

"Cheviot Place br.7"

"Pa!" Odgurnuo je nazad stolicu. "Kažem Vam ovo je zanimljivo. To je kuća lorda Listerdala iz koje je nestao."

"Da li si siguran?" pitala je gđa St.Vincent sumnjičavo.

"Sto posto. Posjeduje mnogo drugih kuća po cijelom Londonu, ali u ovoj je on živio. Izašao je iz kuće jedne večeri govoreći da ide u klub, i nitko ga više nikad nije vidio. Pretpostavlja se da je pobjegao u istočnu Afriku ili slično, ali nitko ne zna zbog čega. Vezano za to, nakon nekog vremena ubijen je u toj kući. Ne bi li rekla da je to sve malo neobično?"

"Da, ali," rekla je gđa bojažljivo: "ali ..."

Rupert joj nije dao vremena. Nastavio je s entuzijazmom.

"Neobično! Tu smo. Sigurno postoji neki tajni kutak negdje: tijelo je tamo odloženo i još tamo leži. Možda je najprije balzamirano."

"Rupert, dušo, ne pričaj besmislice," rekla je majka.

"Nemoj biti sumnjičav idiot," rekla je Barbara. "Previše ti je pred očima ona umjetna plavuša."

Rupert se ponosno ustao - tako ponosno u skladu s njegovim mladenačkim i nespretnim godinama, te donio krajnji zaključak.

"Uzmite tu kuću, žene. Ja ću otkriti tajnu. Vidjet ćete da hoću."

Rupert je žurno odlazio, u strahu da će zakasniti u ured.

Oči dviju žena su se srele.

"Možemo li, majko?" promrmljala je bojažljivo. "O kad bih mogle."

"Sluge," rekla je gđa St.Vincent patetično, "će morati jesti, znaš. Mislim trebali bi, ali to je mana. Netko tako lako može sve bez razmišljanja."

Pogledala je sažaljevajući Barbaru i djevojka klimne.

"Moramo razmisliti," rekla je majka.

14

Li ste idolova tajna

Ali u stvarnosti ona je već odlučila. Vidjela je zvijezde u kćerinim očima. Pomislila je: "Jim Masterton ju mora vidjeti u primjerenu

svjetlu. Ovo je prilika, odlična prilika. Moram je iskoristiti."

Sjela je i napisala pismo ljudima iz agencije prihvaćajući ponudu.

"Quentin, odakle dolaze ti ljiljani? Zaista ne mogu kupiti skupo cvijeće."

"Poslani su iz King's Cheviota, gospodo. Oduvijek je takav običaj tamo."

Batler je odstupio. Gđa St.Vincent je odahnula s olakšanjem. Što bi ona bez Quentina? On je sve olakšavao. Mislila je u sebi, "Ovo je predobro da potraje. Ubrzo ću se probuditi, znam da hoću, i shvatiti da je sve bio san. Tako sam sretna ovdje, već dva mjeseca, i prošlo je za čas."

Život je zaista bio nevjerojatno ugodan. Quentin, batler, se iskazivao kao apsolutni gospodar Cheviot Placea 7. "Bit će najbolje da sve prepustite meni, gospođo," rekao bi s poštovanjem. "Uvjerit ćete se daje tako najbolje."

Svakoga tjedna, donosio bi joj knjige o domaćinstvu, nevjerojatno jeftine. Osim njega tu su bili još, kuhar i domaćica kuće. Bili su ugodnog izgleda, marljivo izvršavajući svoje dužnosti, ali Quentin je zaista vodio kućanstvo. Na stolu bih nalazila divljač i perad ponekad, uzrokujući zabrinutost gđe St.Vincent. Quentin je opravdavao. Poslano s posjeda lorda Listerdala, King Cheviota, ili iz njegovog Yorkširskog uporišta. "To je oduvijek bio običaj."

Gđa St.Vincent je sumnjičavo mislila bi li se lord Lister-dale složio s ovim riječima. Nije imala razloga sumnjati ili ometati njegov vladarski autoritet. Bilo je jasno da su mu se sviđjeli i da u njegovim očima ništa nije bilo previše dobro za njih. Gđa St.Vincent se pokušala raspitati o lordu Listerdalu kada je sljedeći put sreća agente. Sijedi stariji gospodin je odmah odgovorio:

Da lord Listerdale je bio u Istočnoj Africi, posljednjih osamnaest mjeseci!

15

"Naš je klijent veoma ekscentrična osoba," rekao je, smiješeći se. "Napustio je London navrlo neuobičajen način, možda se sjećate i Vi? Bez riječi ikome. Novine su se zainteresirale. Bilo je potrage na podnožju Scotland Yarda. Sretne vijesti su primljene od samog lorda Listerdala iz istočne Afrike. Dao je punomoć svom rođaku, Colonel Carfaxu. Kasnije se navode sve ostale afere o lordu Listerdalu. Da,

veoma ekscentričan, bojim se. Oduvijek je bio strastveni putnik u divljine, skoro je sigurno da se možda neće godinama vratiti u Englesku, premda nije više tako mlad."

"Sigurno i nije tako star," rekla je gđa, sjećajući se izražajnog, bradatog lica, poput Elizabetinog mornara, kojeg je opazila jednom u nekom časopisu.

"Srednjih godina," rekao je sijedi gospodin. "Pedeset i tri godine, prema Debrettu."

Ovaj je razgovor ispričala Rupertu kako bi ga razuvjerila u njegovim sumnjama.

Rupert je, dakako, bio uporan.

"Izgleda mi zanimljivije nego ikad", izjavio je.

"Tko je taj Colonel Carfax? Vjerojatno treba postati vlasnikom ako se nešto dogodi Listerdalu. Pismo iz istočne Afrike je sigurno krivotvoreno. Za tri godine, ili otprilike toliko, taj Carfax će utvrditi smrt i preuzeti vlasništvo. U međuvremenu on ima pravo raspolaganja imovinom. Veoma prozirno, rekao bih."

On se blago spuštao promotriti kuću. U svojim opuštenim momentima bio je sklon proučavanju nacрта i izradi mjera za moguću lokaciju tajne sobe, ali malo pomalo, njegov interes za tajnu Listerdala je opadao. Također je postao manje optimističan u pogledu kćerke vlasnika trgovine duhanom.

Barbari je kuća donijela veliko zadovoljstvo. Jim Masterton je došao kući, i postao čest posjetitelj. On i gđa St. Vincent su se sjajno slagali te je jednoga dana rekao Barbari što ju je i potaklo na razmišljanje.

"Ova je kuća divno utočište za tvoju majku."

16

J_i ste rd a l ova fama

"Za majku?"

"Da, kao da je stvorena za nju! Ona joj pripada na neobično lijep način. Znaš, nešto je čudno u ovoj kući, nešto tajnovito i mučno."

"Nemoj postati kao Rupert", Barbara gaje upozorila. "On je uvjeren daje ludi Colonel Carfax ubio lorda Listerdala i da njegovo tijelo leži u podzemlju ove kuće."

Masterton se nasmijao.

"Divim se Rupertovom detektivskom daru. Ne, ne mislim ja tako. Ali postoji nešto u zraku, neka neobjašnjiva atmosfera."

Boravili su u Chevlot Placeu tri mjeseca kada je Barbara došla majci sva ozarena.

"Jim i ja, zaručeni smo. Da, od prošle večeri. O, majko! Izgleda mi kao da se bajka obistinila."

"O dušo! Tako mi je drago, tako drago."

Majka i kćer se zagriše čvrsto.

"Znaš da te Jim voli skoro kao mene," rekla je Barbara napokon, vragolastim osmijehom.

Gđa St.Vincent se veoma zarumenjela.

"Istina je," uporna je bila djevojka. "Mislila si da je ova kuća prekrasno utočište za mene, a cijelo vrijeme je savršeno utočište za tebe. Rupert i ja ne pripadamo stvarno ovdje. Ti da."

"Ne govori gluposti, draga."

"Nisu to gluposti. Osjeća se miris začaranog dvorca, s tobom kao začaranom princezom i Quentinom, kao blagonaklonim čarobnjakom."

Gđa St.Vincent se nasmijala i prihvatila zadnju izjavu.

Rupert je primio novost o sestrinim zarukama veoma mirno.

"Mislio sam da je to bilo nešto prolazno," progovorio je mudro.

On i majka su večerali zajedno, Barbara je bila s Jimom.

Quentin je maknuo vrata pred sobom i otišao glasno.

17

"Čudna je to ptica", rekao je Rupert, idući prema zatvorenim vratima. "Nešto je neobično u vezi s njim, samo ne znam što?"

"A ne sumnjivo?" prekine ga majka blagim smiješkom.

"Zašto majko, kako si znala, što sam htio reći", rekao je Rupert ozbiljno.

"To je jedna od tvojih riječi, dušo. Ti smatraš da je sve sumnjivo. Pretpostavljam da misliš da je možda Quentin taj koji se riješio Listerdala i stavio ga pod zemlju?"

"Ispod ploče," ispravio je Rupert. "Ti uvijek sve iskriviš, majko. Ne, ja sam razmišljao o tome. Quentin je u to doba bio u Kraljevstvu Cheviot."

Gđa St.Vincent se nasmijala dok se dizala od stola i odlazila u sobu za primanje.

Na neki način Rupert je odrastao.

Odjednom, prvi put ju je preplavila želja da sazna razloge zašto je lord Listerdale naglo napustio Englesku. Nešto mora stajati iza toga da bi se opravdao razlog te nagle odluke. Još je razmišljala o trenutku kad je Quentin ušao u sobu s pladnjem kave, te kad mu je impulzivno rekla:

"Ti nisi proveo puno vremena s lordom Listerdalom, zar ne, Quentin?"

"Da gospođo, od svoje dvadeset i prve godine. To je bilo u posljednje lordovo doba. Počeo sam kao treći sluga."

"Mora da ga veoma dobro poznaješ. Kakav je on kao čovjek?"

Batler je približio pladanj, kako bi gđa mogla lakše uzeti šećer, dok je odgovarao suzdržanim tonom:

"Lord Listerdale je bio jedan sebičan gospodin, gospođo, ne vodeći brigu o drugima."

Sklonio je pladanj i odnio ga iz sobe. Gđa St.Vincent je sjedila sa šalicom kave u ruci, i namrštila se. Nešto ju je pogodilo tako čudno u razgovoru, nezavisno od toga kako je izgledalo. U drugom momentu je shvatila što?

Quentin je upotrijebio riječ "bio", a ne "je". Ali onda pomisli, on mora misliti ...; mora vjerovati ... Podigla se.

18

.Listerdalova tajna

Bila je zločesta kao Rupert! Ali vrlo određena težina je preplavila. Od toga trenutka zatekla ju je prva sumnja.

Sa Barbarinom srećom i osiguranom budućnošću, imala je vremena napretek da razmišlja; i protiv njene volje misli su joj kružile oko Listerdalove tajne. Što je zapravo istina? Što god bilo Quentin je nešto znao. Ovo su bile njegove riječi: "Veoma sebičan gospodin", "ne vodeći brigu o drugima." Stoje stajalo iza njih? Govorio je kao sudac, ravnodušno i hladno.

Da li je bio umiješan u nestanak lorda Listerdala? Da li je sudjelovao u mogućoj tragediji? Nakon svega, smiješno kao što je izgledala Rupertova pretpostavka nekad, to pismo stiglo iz istočne Afrike s pravom vlasništva bilo je zaista sumnjivo.

Ali koliko god pokušavala, nije mogla vjerovati da je Quentin zaista zao. Quentin, rekla je sebi sto puta, je bio dobar, mislila je tako kao

što dijete misli. Quentin je bio dobar. Ali znao je nešto!

Nikad više nije pred njim spomenula Listerdala. Tema je bila zaboravljena prividno. Rupert i Barbara su morali razmišljati o drugim stvarima, i tu više nije bilo diskusije.

Bližio se kraj kolovoza kad su se njene sumnje počele kristalizirati. Rupert je otišao na izlet sa svojim prijateljem na motociklu-prikolici. Prošlo je oko deset dana nakon njegovog odlaska kada je Rupert iznenada ušao u sobu, dok je gđa St.Vincent sjedila pišući.

"Rupert!" uzviknula je.

"Znam majko. Nisi me očekivala još barem tri dana. Ali nešto se dogodilo. Anderson, moj prijatelj, nije mario gdje idemo, pa sam predložio da posjetimo Cheviot's posjed."

"Cheviot's? Ali zašto?"

"Znaš ti vrlo dobro, majko, da sam uvijek osjećao nešto neobično o ovoj kući. Bacio sam pogled na staro mjesto, tamo nema ničega. Ne da sam nešto očekivao, ali sam samo malo njuškao."

19

_/Kgaf\

a

Da, mislila je u sebi. Rupert je trenutno bio poput psa tragača. Tragajući u krugu za nečim neodređenim i nejasnim, vođen instinktom, zaokupljen i sretan.

"Prošli smo oko osam, devet kilometara kroz selo kad se to dogodilo, mislim, kada sam ugledao njega."

"Vidio koga?"

"Quentina; ulazio je u malenu kolibu. Nešto je tu bilo sumnjivo, rekao sam sebi, i zaustavili smo autobus, te sam se vratio. Požurio sam prema vratima i on mi je otvorio."

"Ali ne razumijem. Quentin nije nigdje odlazio ..."

"Dolazim do toga, majko. Kad bi me samo poslušala bez prekidanja. Bio je i nije bio Quentin, ako shvaćaš što mislim."

Gđa St.Vincent nije baš shvaćala, pa joj je razjasnio dalje pričajući.

"Dobro, bio je Quentin, ali ne onaj naš Quentin. Tada je bio to što je stvarno i bio."

"Rupert!"

"Slušaš li? Zatekao sam se u čudu i rekao: "Vi ste Quen-tin, zar ne?" "Upravo tako, gospodine, to je moje ime. Što mogu učiniti za

Vas?" I tada sam shvatio da to nije on, premda je izgledao baš poput njega, glasom i ostalim. Postavio sam mu nekoliko pitanja i sve doznao. Stari čovjek nije imao pojma o ničemu. Želio je biti batler lorda Lister-dala, u redu, i bio je u mirovini, te je dobio ovu kolibu na korištenje u vrijeme kad pretpostavljam daje Lord otišao u Afriku. Vidiš gdje nas ovo vodi. Ovaj je čovjek, varalica, igra ulogu Quentina zbog nekih svojih namjera. Ja bih rekao daje te večeri došao u grad, pretvarajući se daje batler iz Cheviota, obavio razgovor s Lordom, ubio ga i odložio njegovo tijelo iza popločane obloge. To je stara kuća, i sigurno ima tajne prostorije ..."

"Ma nemoj se ponovno uplitati u sve to," prekine ga gđa St.Vincent uznemireno. "Ne mogu to podnijeti. Ako je i napravio tako nešto, što nikako ne vjerujem, koji je onda razlog za sve to?"

20

.Li sterda I ova \a)v\la

"U pravu si," rekao je Rupert. "Važan je pravi motiv. Tada sam se upitao. Lord Listerdale je imao mnogo kuća. U posljednja sam dva dana otkrio da je svaku od tih kuća, u zadnjih osamnaest mjeseci, dao ljudima kao što smo mi, u najam za minimalnu rentu, pod uvjetom da ostane i posluga. I u svakom slučaju Quentin je i sam, čovjek koji se naziva Quentinom, bio jedan od tih sluga. Čini mi se daje tu nešto skriveno; nakit, ili dokumenti skriveni u jednoj od Lordovih kuća, a banda ne zna u kojoj. Pretpostavljam banda, i naravno mislim da bi Quentin mogao biti jedan od njih. Tu postoji ..."

Gđa St.Vincent ga je prekinula s određenom dozom ljutnje:

"Rupert, prestani već jednom. Napunio si mi glavu. Ionako, to što govoriš su gluposti, o nekoj bandi i skrivenim papirima."

"Postoji i druga teorija," priznao je Rupert. "Taj Quentin bi mogao biti povrijeđen od strane lorda Listerdala. Stvarni batler mijе ispričao dugu priču o čovjeku zvanom Samuel Lowe, bio je pomoćnik vrtlara, i slične visine i građe kao Quentin; zamjerio se Lordu Listerdalu ..."

Gđa St.Vincent je započela.

"Koji nije mario za druge ljude." Riječi su joj se vraćale, odmjeravajući njihov naglasak. Neprimjerene riječi, ali što je stajalo iza njih?

U svojoj zaokupljenosti teško je pratila Ruperta. On je sve tako brzo objasnio nešto što ona nije mogla, i izjurio iz sobe.

Tada se probudila. Gdje je Rupert otišao? Stoji namjeravao učiniti? Nije uhvatila njegove posljednje riječi. Možda je otišao na policiju. U tom slučaju ...

Ustala se naglo i pozvonila zvoncem. Svojom uobičajenom točnošću, Quentin je odgovorio.

"Zvonili ste gospodo?"

"Da, uđi, molim te, i zatvori vrata."

21

Batler je poslušao, a gospoda je za trenutak utihnula dok ga je proučavala pogledom.

Pomislila je: "Ljubazan je prema meni, nitko ne zna koliko ljubazan. Djeca to ne bi razumjela. Ova luda Ruperto-va priča može biti neistina; u drugu ruku, možda ipak; da, možda ipak ima nešto u njoj. Zašto bi netko sudio? Ne može netko znati. Dobro i loše strane, mislim ... I kladila bih se životom da, bih, na to daje on dobar čovjek."

Pocrvenjevši bojažljivo je progovorila.

"Quentin, gospodin Rupert se upravo vratio. Bio je na Chevlot posjedu, u selu pokraj njega ..."

Zastala je, primjećujući žustar pogled koji nije mogao skriti.

"Vidio je nekoga," nastavila je odmjerenim tonom.

Mislila je u sebi: "Eto, upozorenje. U svakom je slučaju upozoren."

Nakon nemirnog pogleda, Quentin je povratio svoje staloženo držanje, ali očima je fiksirao njeno lice, oprezno i duboko, sa sjajem u njima kojeg dotad nije primijetila. To su sad bile oči čovjeka, a ne sluge.

Malo je oklijevao, te jedva zamjetnim i izmijenjenim glasom rekao:

"Zašto mi to govorite, gđo St.Vincent?"

Prije nego je odgovorila, vrata su se otvorila i Rupert je uletio u sobu. Uz njega je stajao dostojanstven sredovječan čovjek s malim brčićima, te zračio dobrom voljom nadbiskupa. Quentin!

"Evo ga," rekao je Rupert. "Pravi Quentin. Čekao je u taksiju. Sad pogledaj ovog čovjeka i reci mi; da li je to Sa-muel Lowe?"

Bio je to pobjednički trenutak za Ruperta. Ali kratkog vijeka, najedanput mu je sinulo nešto pogrešno. Na trenutak pravi je Quentin posramljeno gledao i krajnje nelagodno, a drugi se Quentin nasmijao iskrenim smiješkom neizreciva zadovoljstva.

Potapšao je svog posramljenog dvojnika po leđima.

"U redu je Quentin. Pustimo mačka iz vreće. Možeš im reći tko sam zaista."

Dostojanstveni stranac se uspravio.

"Ovo je, gospodine," naglasio je pristupačnim tonom, "moj gospodar, lord Listerdale, gospodine."

Sljedeći se trenutak dogodilo mnogo toga. Prvo, potpuni kolaps Ruperta. Prije nego je shvatio što se događa, a od šoka širom otvorenih usta, našao se gurnutim nježno prema vratima, prijateljski je to bio glas, ali njegovu uhu još nepoznat.

"Sve je u redu, dječčače moj. Ništa slomljeno. Ali želio bih popričati s tvojom majkom. Dobro obavljen posao, da me samo tako razotkriješ."

Našao se ispred kuće buljeći u zatvorena vrata. Pravi je Quentin stajao kraj njega, nježne su riječi objašnjenja curile s njegovih usana. Unutar sobe lord Listerdale suočavao se sa gđom St.Vincent.

"Pustite me da Vam objasnim, ako mogu! Cijeli sam život bio sebična budala; shvatio sam to jednoga dana. Odlučio sam pokušati pokloniti malo više pažnje drugima, da budem fantastična vrsta budale, i započeo sam svoju karijeru fantastično.

Poslao sam nekoliko ponuda ali sam osjećao potrebu učiniti nešto dobro, nešto osobno. Uvijek mi je bilo žao ljudi koji nisu mogli moliti, koji su morali patiti u tišini; jadan narod. Ja imam mnogo kuća i posjeda. Odlučio sam iznajmiti te kuće ljudima koji su ih trebali i koji će to cijeliti. Mladim parovima koji započinju život, udovicama sa sinovima i kćerima koji studiraju. Quentin mi je značio više od batlera, bio mi je prijatelj. S njegovim pristankom i uz njegovu pomoć posudio sam njegov identitet. Uvijek sam imao smisla za glumu. Ideja mi je sinula jedne večeri kada sam išao prema klubu, i otišao sam pravo do Quentina da popričamo. Kad sam vidio da ljudi pričaju o mom nestanku, odlučio sam napisati pismo koje je trebalo stići iz istočne Afrike. U njemu sam naveo detaljne upute svom rođaku, Mauriceu Carfaxu. I manje-više to je cijela priča."

Zastao je pomalo žalosno, s upitnim pogledom u gđu St.Vincent. Stajala je uspravno i srela se mirno s njegovim pogledom.

"Bio je to dobar plan", rekla je. "Veoma neobičan i uvjerljiv. Ja sam Vam veoma zahvalna. Ali zasigurno znate da ne možemo više ostati?"

"To sam i očekivao", rekao je. "Vaš Vam ponos ne dopušta da prihvatite 'milostinju'"

"Zar nije tako?" upitala je mirno.

"Ne", odgovorio je on. "Jer ja tražim nešto zauzvat."

"Nešto?"

"Sve." Provalio je glasom naviknutim na dominiranje.

"Kada sam imao dvadeset i tri," nastavio je, "Oženio sam se djevojkom koju sam volio. Umrla je godinu dana kasnije. Od tada sam veoma usamljen. Silno sam želio pronaći damu svojih snova ..."

"Jesam li ja možda ta?" pitala je, veoma tiho. "Ja sam tako stara, tako uvenula."

Nasmijao se.

"Stara? Vi ste mladi od svoje djece. Ja ću biti star ako Vi to želite."

Počela se smijati bez zaustavljanja. Čuo se nježan šum zbunjenosti.

"Vi? Vi ste još uvijek dječak. Dječak koji se voli igrati."

Ispružila je svoje ruke i on ih je obgrlio svojimima.

24

kućica

i l ome l ova kućiaa

"Do viđenja dragi."

"Do viđenja, dušo."

Alix Martin stajala je nagnuta preko male vrtne ograde, gledajući kako se njen muž udaljava odlazeći niz cestu u pravcu sela.

Upravo je skrenuo iza okuke i izgubila ga iz vida, ali Alix je još stajala u istom položaju, odsutna mislima popravljajući uvojak svoje guste smeđe kose koji joj je padao preko lica, snenim i zamišljenim pogledom.

Alix Martin nije bila ljepotica, uopće, realno govoreći niti ljepuška. Njeno je lice, lice žene koja više nije mlada, zračilo još uvijek mekoćom, da bije i njene bivše kolegice iz ureda lako prepoznale. Gđa Alix Martin je bila prava mlada poslovna žena, vrijedna, pomalo naglog ponašanja, sposobna i svjesna svojih mogućnosti.

Alix je završila srednju školu. Petnaest je godina, od svoje osamnaeste do svoje trideset i treće, radila kao daktilografkinja. Bila je to borba za egzistenciju koja je ostavila tragove na nježnom djevojčinu licu.

Istina, dogodila se tu i romanca, na neki način, Dick Windyford, mladi činovnik. Kao veoma srdačna žena, Alix je oduvijek znala i bez otvorenog pokazivanja da mu je stalo do nje. Izgledalo je kao da su prijatelji i ništa više. Svojom oskudnom plaćicom jedva je uspijevaao školovati mlađega brata. U tom trenutku nije zaista mogao razmišljati o ženidbi.

I tada iznenadna vijest je stigla djevojci na neočekivani način. Umro je daleki rođak, ostavljajući novac Alix; nekoliko tisuća funta, dovoljno da dvoje ljudi može živjeti stoti-

25

nu godina. Za Alix je to značila sloboda, život, neovisnost. Tada, ona i Dick nisu više morali čekati ni trenutak.

Ali Dick je reagirao neočekivano. Nikad nije otvoreno govorio o svojoj ljubavi prema Alix; sada je izgledalo kao da to nikad manje nije želio. Izbjegavao je, postao je neraspoložen i mrk. Alix je ubrzo spoznala istinu. Postala mu je značajna. Ponosno i dostojanstveno, Dick ju je zaprosio.

Nije da gaje zbog toga manje voljela, a razmišljala je i o tome da li je ona trebala učiniti prvi korak, kada se po drugi put dogodilo nešto stvarno neočekivano.

Srela je Geralda Martina u kući prijatelja. Naglo se zaljubio u nju i za tjedan dana već su bili zaručeni. Alix, koja nikad nije tako nešto očekivala, bila je oborena s nogu.

I ne razmišljajući pronašla je način da probudi osjećaje bivšeg ljubavnika. Dick Windyford je došao k njoj mucajući u bijesu i gnjevu.

"Taj čovjek je potpuni stranac! Ne znaš ništa o njemu!"

"Ja znam da ga volim."

"Kako možeš znati; u samo tjedan dana?"

"Ne treba svakome jedanaest godina da shvati daje zaljubljen u nekoga," plakala je ljuto Alix.

Problijedio je.

"Stalo mi je do tebe otkad sam te prvi put vidio. Mislio sam daje i tebi stalo."

Alix je bila uvjerljiva.

"Mislila sam i ja tako", priznala je. "Ali to zbog toga jer nisam znala što je ljubav."

Dick je ponovno planuo. Molitve, zaklinjanja, čak i prijetnje; prijetnje čovjeku koji gaje istisnuo.

Alix je bilo začuđujuće vidjeti vulkan ispod rezervirane vanjštine čovjeka za kojeg je mislila da ga dobro poznaje.

Njene misli su se vratile u sadašnjost, na ovo sunčano jutro, dok se oslanjala na vrata kuće. Bila je udana tek mjesec dana, i bila je idilično sretna. Sada, u trenutnoj

26

V'kilomelova kućica

odsutnosti muža koji joj je bio sve, nekakva tjeskoba je narušavala njenu sreću. Razlog toj tjeskobi bio je Dick Win-dvford.

Tri puta otkad se udala imala je isti san. Različito okruženje ali glavne činjenice uvijek iste. Vidjela je muža kako leži mrtav, a Dick je stajao kraj njega, i ona je jasno i očito znala da je njegova ruka bila ruka osobe koja je napravila taj fatalni čin.

Kako strašno je to bilo, ali bilo je tu još nešto strasnije, u buđenju, jer za sanje izgledalo previše stvarno i neizbježno. Njoj, Alix Martin, to je bilo drago; pružila je zahvalno ruke prema ubojici, zahvaljujući mu. Sanje uvijek završavao na isti način, njene ruke obavijene rukama Dicka Windyforda.

Ovaj san nije ispričala mužu, ali stvarno san ju je uznemirio i više nego je željela priznati. Da li je to bilo upozorenje, upozorenje protiv Dicka Windyforda?

Alix je prenela iz misli oštra zvonjava telefona. Ušla je u kuću i podigla slušalicu.

Odjednom se zaljuljala i pružila ruku prema zidu.

"Tko ste rekli da govori?"

"Zašto, Alix, stoje s tvojim glasom? Ne bi ga prepoznao. Pa Dick je."

"Oh!" rekla je Alix. "Gdje ... gdje si ti?"

"U gostionici 'Putnikove ruke', to je pravo ime, zar ne? Ili se zaista ne sjećaš gostionice iz svoga sela? Na praznicima sam, lovim ribu i slično. Imaš li koji prigovor da se dvoje dobrih znanaca nadu poslije večere?"

"Ne", rekla je ljutito Alix. "Ne smiješ doći."

Nastala je stanka, i onda je Dick opreznim tonom započeo.

"Oprostite", rekao je službeno. "Naravno da Vas neću uznemirivati ..."

Alix gaje žurno prekinula. Mora daje pomislio kako je njeno ponašanje veoma neobično. I bilo je neobično. Živci su joj bili na ivici.

27

.Agafk

a

"Ja sam samo mislila ... da sam zauzeta večeras", objasnila je, pokušavajući da joj glas zvuči što prirodnije. "Želiš li ... želiš li doći na večeru sutra?"

Ali Dick je očito opazio trag namještene uljudnosti u njenu glas.

"Hvala puno", rekao je istim službenim glasom, "ali trebao bih svakoga časa otići iz sela. Ovisi o tome da li će se moj prijatelj pojaviti ili ne. Zbogom, Alix." Zastao je, i dodao žurno drukčijim tonom: "Želim ti puno sreće, dušo."

Alix je odložila slušalicu s osjećajem olakšanja.

"Ne smije doći ovdje", ponavljala je u sebi. "Stvarno ne smije. O kakva sam budala! Samo da se i zamislim opet s njim. Svejedno, drago mi je što neće doći."

Naglo je podigla jednostavan šešir sa stola i izašla u vrt, zastajkujući da pogleda ime ugravirano iznad trijema kuće: Philomelova kuća.

"To i nije baš neko maštovito ime?", rekla je Gerald u jednom prije nego su se vjenčali. On se nasmijao.

"Ti mala Londonko", rekao je razdragano. "Ne vjerujem da si ikad čula pjev slavuja. Drago mi je da nisi. Slavuji bi trebali pjevati samo zaljubljenima. Čut ćemo ih zajedno u ljetno predvečerje ispred naše kuće."

I u sjećanju kako su zaista čuli slavuje, stojeći na ulaznim vratima svoje kuće, preplavila ju je sreća.

Gerald je bio taj koji je pronašao Philomelovu kuću. Došao je jednom Alix sav uzbuđen. Pronašao je mjesto baš za njih, jedinstveno, dragulj, životnu šansu. I kada je Alix vidjela i ona je bila opčinjena. Istina, bila je veoma osamljena, dva kilometra do

najbližega sela, ali kuća sama po sebi bila je izvanredna u tom starom izdanju, sa svojim ugodnim kupaonicama, toplom vodom, strujom i telefonom, da se istoga trena osjetila žrtvom njezina šarma. I onda se pojavila zapreka. Vlasnik, veoma bogat i mušičav čovjek, odbijao je njihovu ponudu. Htio ju je jedino prodati.

Gerald Martin, iako je imao dobre prihode, nije imao dovoljno kapitala. Mogao je ponuditi najviše tisuću funta.

28

kući

ucica

Vlasnik je tražio tri. Ali Alix, kojoj je srce odabralo to mjesto došla je do rješenja. Njen se kapital mogao lako unovčiti jer je bio u vrijednosnim papirima.

Htjela je pridonijeti kupnji kuće. Tako je Philomelova kuća postala njihova, i Alix nikada, ni trenutka nije požalila. Istina je bila da sluge nisu bile za tako osamljeno mjesto, pa su ih ubrzo napustili, ali Alix, koja je navikla na jednostavan život, zaista je uživala u spremanju ukusnih jela i u brizi oko kuće.

Vrt, ispunjen prekrasnim cvijećem, održavao je stariji čovjek iz sela dva puta tjedno.

Kako je zašla za ugao kuće, bila je iznenađena vidjevši starog vrtlara zaposlenog oko sadnica. Bila je iznenađena jer su njegovi radni dani bili ponedjeljak i petak a danas je bila srijeda.

"Zašto George, što ti radiš ovdje?", upitala gaje dok je išla prema njemu.

Stari čovjek se uspravio sa smiješkom dodirujući vršak svoje istrošene kape.

"I mislio sam da ćete biti iznenađeni gospođo. Ali ovoga petka je svetac u selu, i rekao sam sebi, nadam se da gospodin Martin niti njegova dobra gospođa neće imati ništa protiv da umjesto petkom dođem u srijedu."

"To je sasvim u redu," rekla je Alix. "Nadam se da ćeš uživati na svečanosti."

"Pretpostavljam da hoću" rekao je jednostavno. "Lijepa je to stvar najesti se do sita i znati da nećeš platiti. Gospodin Squire ima čajanku baš za svoje najamnike. Zatim sam mislio, gospođo da vas

vidim prije nego odete kako bi se dogovorili za gredice. Da li znate kada ćete se vratiti gospođo?"

"Alija ne idem nigdje."

George se začudio.

"Zar ne idete u London sutra?"

"Ne. Otkud ti uopće ta ideja?"

George je samo slegnuo ramenima.

29

"Sreo sam gospodara jučer u selu. Rekao mi je da oboje idete u London sutra i da se ne zna kada ćete se vratiti."

"Gluposti", rekla je Alix smijući se. "Mora da ste ga krivo razumjeli."

Svejedno, pitala se što bi to moglo biti daje Gerald rekao nešto što je starca navelo da pogrešno misli. Odlazak u London? Nije ni pomišljala ponovno ići u London.

"Ja mrzim London", rekla je oštro.

"Ah!" rekao je George blago. "Mora da sam pogriješio iako je to rekao posve razumljivo. Menije drago što ostajete ovdje. Ja nisam jedan od onih koji se zabavljaju okolo i ne mislim ništa o Londonu. Nikada nisam imao potrebu ići onamo. Previše automobila, to je današnji problem. Nekada su ljudi imali auto i bili sretni da stignu negdje. Mr. Ames, je mnogo uložio u ovu kuću, bio je drag i miran gospodin dok nije kupio auto. Imao ga je mjesec dana prije nego je stavio ovu kuću na prodaju. Dostaje uložio u nju, s vodom i slavinama u svim prostorijama, strujom i svim ostalim. 'Nikad više nećete vidjeti svoj novac', rekao sam mu. 'Ali', on mi je odgovorio, 'povratit ću sve dvije tisuće funta što sam uložio u nju.' I sigurno daje."

"Dobio je tri tisuće", rekla je Alix smijući se.

"Dvije tisuće", ponovio je George. "Iznos koji je tražio bio je poznat u to vrijeme."

"Zaista je bilo tri tisuće", rekla je Alix.

"Dame nikad ne razumiju brojke", rekao je George, neuvjerljivo. "Nemojte mi reći da je gosp. Ames imao obraza zatražiti od Vas drsko tri tisuće funta?"

"Nije to rekao meni", rekla je, " rekao je mom mužu."

George se opet zaustavio na cvijeću.

"Cijena je bila dvije tisuće funta", tvrdio je uporno.

Alix se nije htjela prepirati. Hodajući uz gredice, počela je brati stručak cvijeća.

Dok se kretala s miomirisnim stručkom prema kući, Alix je opazila mali tamnozeleni predmet stršeći između lišća u

30

1-^kilomelova kućica

travi. Zastala je, podigla ga i prepoznala mužev džepni dnevnik.

Otvorila gaje, pregledavajući ga pomalo zbunjeno. Skoro od početka svog bračnog života shvatila je daje impulzivni i osjetljivi Gerald imao neobične vrline urednosti i metode. Bilo mu je veoma važno da objed bude na vrijeme, i uvijek je unaprijed isplanirao dan točno u minutu.

Gledajući dnevnik, bila je iznenađena upisom datuma, 14. svibnja: "Vjenčanje s Alix St. Peter's, 2 sata i 30 minuta."

"Veliko dijete", promrmljala je, okrećući stranice. Odjednom je stala.

"Srijeda, 18. lipnja - zašto, to je danas."

Na stranici tog datuma je bilo napisano Geraldovom urednom, preciznom rukom: "9 sati ujutro." Ništa više. Stoje Gerald planirao napraviti u 9 sati ujutro? Nasmijala se u sebi kad je pomislila da lije ovo možda jedna od priča koje je često čitala, te da će je dnevnik možda iznenaditi s nekim senzacionalnim otkrićem. Možda će pronaći ime neke druge žene. Okrenula je nezainteresirano zadnju stranicu. TU su bili datumi, dogovori, tajne poslovne preporuke, ali samo jedno žensko ime, njeno.

Napokon je spustila knjižicu u svoj džep i nastavila unositi cvijeće u kuću, ali je bila svjesna neke neodređene težine. Te riječi Dicka Windyforda vratile su joj se tako stvarno kao da je stajao blizu nje ponavljajući ih: "Taj čovjek je potpuni stranac. Ne znaš ništa o njemu."

Bila je istina. Što je ona znala o njemu? Naposljetku, Gerald je bio četrdesetogodišnjak. U četrdeset godina zasigurno je postojala neka žena u njegovu životu ...

Alix je protrnula. Nije smjela pridavati važnost tim mislima. Imala je mnogo važnijih stvari za obaviti. Bi li trebala ili ne reći svome mužu da ju je Dick Windyford nazvao?

Postoji mogućnost da ga je Gerald, možda, već sreo u selu. Ali u tom slučaju sigurno će joj to spomenuti odmah

čim se vrati, i stvar će biti riješena. U drugom slučaju, što napraviti? Alix je bila svjesna da ne želi reći ništa o tome.

Ako bi mu i rekla, on bi sigurno predložio da Dick dođe k njima. Tada bi mu morala objasniti da se Dick sam ponudio i daje ona našla izgovor kako ne bi došao. I kada bi on upitao zbog čega, što bi mu mogla reći? Da mu ispriča svoj san? Ali on bi se samo smijao, ili gore, primijetio bi kako je njoj to važno što njemu, naravno, nije.

Na kraju razmišljanja Alix je odlučila ne govoriti ništa. Bila je to prva tajna koju je ikad sačuvala od muža, i svjesna toga osjećala se loše.

Kada je čula da se Gerald vraća iz sela nešto prije ručka, požurila je u kuhinju i pretvarajući se da kuha kako bi skrila zbunjenost.

Bilo je očito da Gerald nije sreo Dicka. Alix je odjednom osjetila olakšanje i postidenost. Sad se definitivno predala tajnom zadatku.

Nedugo nakon jednostavne večere dok su sjedili u sobi za stolom od hrastovine s otvorenim prozorima kako bi svježiji zrak zamirisao mirisom sljezova cvijeća, Alix se sjetila malog džepnog dnevnika.

"Našla sam nešto sa čime si zalijevao cvijeće", rekla je, i izvukla dnevnik iz džepa.

"Ispustio sam ga u gredicu, zar ne?"

"Da, sada znam sve tvoje tajne."

"Nisam kriv", rekao je Gerald tresući glavom.

"Što možeš reći o zabilješki u 9 sati navečer?"

"O to ..." činilo se kao daje zatečen na trenutak, nasmijao se kao da mu je to činilo posebnu zabavu. "To je značio sastanak s iznimno lijepom djevojkom, Alix. Ima smeđu kosu i plave oči i veoma ti nalikuje."

"Ne razumijem", rekla je Alix prividnom oštrinom. "Izbjegavaš temu."

"Ne, ne izbjegavam. U stvari to je podsjetnik da večeras moram razviti neke negative i želim da mi pomogneš."

kućica

Gerald je bio strastveni fotograf. Imao je nekakvu staru kameru, ali s izvrsnim objektivom, i napravio je studio u malom podrumu koji je uredio kao tamnu komoru.

"I to moraš obaviti točno u devet sati", rekla je Alix zadirkujući ga.

Gerald je izgledao malo uznemiren.

"Draga moja djevojko", rekao je s dozom ispitivačkoga tona, "čovjek treba uvijek planirati u pravo vrijeme. Tada dobije najbolje rezultate."

Alix je sjela na trenutak u tišini gledajući muža dok je pušio cigaretu u svomu naslonjaču, njegovu crnu zalizanu kosu i oštre crte njegova svježeg obrijanog lica ističući se na tamnoj pozadini.

Iznenada ju je preplavio neki neobjašnjivi val panike tako da je proplakala prije nego se i mogla kontrolirati. "Oh, Gerald, zašto te nisam bolje upoznala!"

Njen muž je približio svoje zaprepašteno lice.

"Ali, draga moja Alix, ti znaš sve o meni. Ispričao sam ti svoje djetinjstvo u Northumberlandu, svoj život u Južnoj Africi, i posljednjih deset godina u Kanadi koje su mi donijele uspjeh."

"Ah posao!" rekla je Alix prezrivo.

Gerald se počeo smijati.

"Znam na što misliš, ljubavne afere. Sve ste žene iste. Ništa vas drugo ne zanima osim osobnih stvari."

Alix je osjetila kako joj se grlo suši, dok je promrmljala nerazumljivo.

"Dobro, moralo je biti nešto. Mislim, da sam barem znala ..."

Nastala je šutnja minutu, dvije. Gerald Martin se namrštitio, pogled mu je bio neodlučan. Dok je govorio bio je ozbiljan, bez traga svog prijašnjeg ponašanja.

"Misliš li to ozbiljno, Alix, ovaj, posao u tamnoplavoj komori? Da bilo je žena u mom životu; to ne mogu poreći. Ne bi mi ni vjerovala da poričem. Ali mogu se iskreno zakleti da mi nijedna od njih nije ništa značila."

33

Osjećao se ton iskrenosti u njegovu glasu stoje i umirilo ženu.

"Zadovoljna, Alix?", upitao je sa smiješkom. Pogledao ju je s dozom radoznalosti.

"Što te navelo na ovu neugodnu temu baš večeras?"

Alix se ustala, i počela šetati uokolo.

"Oh, ne znam", rekla je. "Nervozna sam cijeli dan."

"Čudno", rekao je Gerald tihim glasom, kao da govori sam sebi. "To je veoma čudno."

"Zašto čudno?"

"O, draga moja djevojko, nemoj sve doslovno shvaćati. Samo sam rekao daje neobično, jer ti si uvijek tako slatka i raspoložena."

Alix se usiljeno nasmijala.

"Sve se urotilo danas protiv mene", priznala je. "Čak i stari George sa svojom smiješnom idejom da danas odlazimo u London. Rekao je daje to čuo od tebe."

"Gdje si ga srela?", upitao je oštro Gerald.

"Došao je danas umjesto u petak."

"Prokleta stara budala", rekao je Gerald ljutito.

Alix je iznenađeno buljila u njega. Lice njenog muža se grčilo od bijesa. Nikad ga još nije vidjela takva. Uvidjevši njenu zaprepaštenost Gerald se mukom smirio.

"Da, on je stara prokleta budala", protestirao je.

"Koje su ga tvoje riječi navele pomisliti tako nešto?"

"Moje riječi? Ja nisam ništa rekao. Ustvari ... ah, da, sjećam se; rekao sam u šali kako bi bilo dobro 'otići jutros u London', pa pretpostavljam daje on to shvatio ozbiljno. Ili možda nije dobro čuo."

"Valjda si ga prozrela?"

Čekao je nestrpljivo njen odgovor.

"Naravno, ali on je tip starijeg čovjeka, kome jednom uđe u glavu teško izbije."

Zatim mu je ispričala o Georgeovoj upornoj tvrdnji o iznosu koji je zatražen za kuću.

Gerald je šutio trenutak, te polagano govorio:

34

Pkiloc

ome.\ova Kućica

"Ames je htio dvije tisuće funta u gotovini, a ostatak je tražio u mrtvom kapitalu. To je prava priča."

"Da, to je to", složila se Alix.

Zatim je pogledala na sat, i pokazala na nj prstom.

"Trebali bi otići dolje, u komoru, Gerald. Pet minuta do devet."

Nasmiješio se veoma čudnovato.

"Predomislio sam se", rekao je tiho: "Ne bih trebao razvijati fotografije večeras."

Zanimljiv je taj ženski razum. Kada je otišla u krevet u srijedu navečer Alix je bila sva zadovoljna i mirna. Osjećaj sreće koji ju je

obuzimao, nanovo se pokazao, pobjednički kao nekada davno.

Do sljedeće večeri shvatila je da je taj osjećaj ubijala neka tajna sila. Dick Windyford nije ponovno nazvao, usprkos tomu osjećala je što je i pretpostavljala da je on mislio. Stalno su joj se vraćale njegove riječi: "Čovjek ti je potpuni stranac. Ne znaš ništa o njemu." I s njima sjetila se i muževljeva lica, veoma jasno i bistro, kada je rekao, 'Misliš li ti ozbiljno, taj posao u tamno plavoj komori?' Što li je mislio?"

U njima je bio znak upozorenja na neku opasnost. Zvučalo je kao daje rekao u afektu: "Bolje da se ne miješaš u moj život, Alix. Mogla bi se dobro iznenaditi."

Ali u petak ujutro Alixje bila uvjerenjena daje u Geraldovu životu postojala žena ... tamnoplava komora koju je dobro skrivao od nje. Njena je ljubomora, tek probuđena, počela rasti.

Da lije to žena s kojom se trebao naći u 9 navečer? Da li je njegova priča o razvijanju fotografija bila samo trenutani izgovor?

Tri dana ranije mogla se zakleti daje svoga muža dobro poznavala. Sada je izgledalo da je stranac o kome ne zna baš ništa. Sjetila se njegove bezrazložne ljutnje na staroga Georga, tako različite od njegova uobičajenog ponašanja. Možda nebitna stvar, ali se pokazalo da uistinu ne poznaje svog muža.

35

U petak je trebalo otići nabaviti neke stvarčice u selu. To popodne Alix je odlučila otići sama, dok je Gerald bio u vrtu ali na njeno iznenađenje Gerald je iznenađeno okrenuo plan i ustrajao na tome da on ode, dok je ona trebala ostati kod kuće. Alix nije imala ništa protiv, ali njegovo ju je insistiranje uznemirilo i iznenadilo. Zašto je bio tako uporan da ona ostane kod kuće?

Najedanput je došla do objašnjenja koje joj je razbistrilo cijelu situaciju. Da lije bilo moguće daje Gerald ipak sreo Dicka, ne govoreći joj ništa? Njena ljubomora, potpuno uspavana za vrijeme njenog bračnog života, razvila se tek kasnije. Možda se nešto promijenilo u njenom odnosu s Geraldom? Možda on zaista i nije zabrinut da li će ponovno susresti Dicka Windyforda? Objašnjenje se tako dobro podudaralo s činjenicama i bilo je tako umirujuće za Alix, da gaje prihvatila s oduševljenjem.

Kada je došlo vrijeme za čaj još uvijek je bila neumorna u svojim razmišljanjima. Borila se s iskušenjem koje ju je obuzelo od kada je Gerald otišao. Naposljetku se smirila sa spoznajom da je soba na katu trebala temeljito čišćenje, i otišla je gore u Geraldovu sobu. Uzela je metlu pretvarajući se kao da je prava kućanica.

"Kad bih barem mogla biti sigurna", ponovila je u sebi, "kad bih ..."

Uzaludno je govorila da ako se nešto dogodilo već bi se odavno i saznalo. Suprotno tomu razmišljala je da čovjek nekad čuva i najdublje tajne zbog pretjerane sentimentalnosti.

Naposljetku je odustala. Obrazi su joj gorjeli od posti-denosti svojih radnja, njuškala je među mnoštvom papira i dokumenata, premetala ladice, čak i džepove suprugove odjeće. Samo su je dvije ladice zainteresirale, donja ladica ormara i mali desni pretinac radnoga stola, koji su bili zaključani. Ali, Alix se sada nije mogla suzdržati. U jednoj od ovih ladica, bila je uvjerenjena da će pronaći dokaz zamišljene žene koja ju je opsjedala.

36

Pki

onaelova kućica

Sjetila se da je Gerald ostavio nemarno ključeve na ormariću u kuhinji. Uzela ih je i isprobala jedan po jedan. Treći je ključ odgovarao pretincu pisaćega stola. Alix je hitro otvorila. Tu je bila čekovna knjižica, zatim novčanik sa zabilješkama i u dnu ladice neka pisma uredno svezana vrpcom.

Njeno je disanje postalo isprekidano, Alix je odvezala vrpcom. Tada ju je obuzelo žarko crvenilo, i bacila je pisma natrag u ladicu, zatvarajući i zaključavajući je. Pisma su bila njena, napisana prije njihova vjenčanja.

Okrenula se prema ladici ormara više sa željom da dovrši ono što je započela nego da nade nešto neotkriveno.

Na njeno iznenađenje ni jedan od ključeva nije odgovarao upitnoj ladici. Bez ustručavanja otišla je u drugu sobu i donijela privjesak drugih ključeva. Na njeno zadovoljstvo ključ gostinske sobe odgovarao je toj ladici. Otključala je i otvorila. Ali tu nije bilo ničega osim zamotanih novina žutih i izbljedjelih od starosti.

Alix je disala s olakšanjem. Usprkos tomu uzela je novinske odreske kako bi saznala kakve su to teme zainteresirale Geralda da

ih je tako dugo čuvao. To su bile skoro sve američke novine, od prije nekih sedam godina, u vezi sa suđenjem varalici i bigamistu Charlesu Lemaitreu. Le-maitre je bio osumnjičen za nestanak svojih žena. Ispod poda jedne od kuća koje je iznajmljivao pronađen je kostur, a za većinu njegovih žena nikada se više nije čulo.

Branio se od optužbe savršenom sposobnošću uz pomoć jednog od najboljih odvjetnika u Sjedinjenim Državama. Škotski sud je opravdao slučaj na najbolji mogući način, 'bez dokaza'. Bez tih dokaza on je oslobođen smrtne kazne, iako je osuđen na dugo godina zatvora na temelju druge presude.

Alix se prisjetila uzbuđenja zbog toga slučaja u to vrijeme, i prašine koja se digla bijegom Lemaitrea tri godine poslije. Nikad više nije uhvaćen. Karakter čovjeka i njegove neobične moći nad ženama bio je prepričan na dugo i širo-

37

ko u svim engleskim novinama, kao i njegova razdražljivost u zatvoru, njegovi žestoki protesti, i njegovi fizički kolapsi koji su navodno bili uzrok njegova slabog srca, unatoč ignoriranju svojih dramatičnih ispada.

U jednim novinama koje je Alix držala, bila je slika Le-maitrea, te je proučavala s interesom, duge brade, veoma intelektualnog izgleda.

Na koga ju je to lice podsjećalo? Odjedanput, u šoku, shvatila je da je to bio njezin Gerald. Oči i obrve su nevjerojatno sličile njegovima. Možda se zbog toga i obrijao. Njezin je pogled skrenuo na članak iznad slike. Određeni datumi, činilo se, bili su navedeni u pronađenom dnevniku, i to su bili datumi kada su njegove žrtve nestajale. Onda je jedna žena donijela dokaz i identificirala zatvorenika činjenicom da posjeduje madež na zglobu lijeve ruke, tek malo iznad dlana.

Alix su ispale sve novine i zanjihala se dok je stajala. Na zglobu lijeve ruke, iznad dlana, njezin suprug je imao mali znak ...

Soba se okretala oko nje. Tad je pogodilo nešto tako jako i čudno što se ispostavilo daje potpuna istina. Gerald Martin je bio Charles Lemaitre! Znala je to i u trenu prihvatila.

Nepovezane misli kružile su njenom glavom, kao mozaik u komadima koji se polagano slagao.

Novac kojim je plaćena kuća, njezin novac, prenosive obveznice koje mu je povjerila ...

Čak je i njen san dobio svoje pravo značenje. Duboko u njoj, njena podsvijest se oduvijek bojala Geralda Martina i željela je pobjeći od njega. I Dick Windyford je bio taj od koga je tražila pomoć. Zbog toga je bila sposobna prihvatiti istinu tako lako, bez sumnje i oklijevanja. Ona je trebala biti jedna od Geraldovih žrtava. Veoma brzo, možda

...

Zaplakala je sjetivši se jedne stvari. Srijeda, 9 navečer. Podrum, kamenje za pločice koje je bilo nadohvat ruke! Jednom je pokopao i jednu od žrtava u podrumu. Sve je

38

V'kilomelova kućica

bilo isplanirano za srijedu navečer. Ali zapisati to unaprijed bilo je suludo. Ne, bilo je logično. Gerald uvijek pravi zapise svojih dužnosti; ubojstvo je za njega bio posao kao i svaki drugi.

Ali, što je nju spasilo? Što ju je moglo spasiti? U zadnjem je trenutku odustao. Ne. U trenu je spoznala odgovor, stari George.

Razumjela je sada nekontrolirano suprugovo ponašanje.

Nesumnjivo bi svojom pričom da odlaze u London htio stvoriti alibi.

Tada je George neočekivano došao na posao, te spomenuo London, a ona je opovrgnula priču. Previše riskantno da to napravi te večeri, zbog priče staroga Georgea. Ali, kakav bijeg! Da nije spomenula tu neobičnu informaciju ... Alix je protrnula.

Ostala je nepokretna, skamenjena. Čula je škripu vrata izvana. Suprug joj se vratio.

Za trenutak je ostala prestravljena, zatim se prišuljala prozoru, gledajući skrivena iza zavjese.

Da, bio je to njezin suprug. Smješкао se sam sebi, pjevu -šeći neku pjesmu. U ruci je držao predmet od kojega je njeno srce zamalo prestalo kucati. Bila je to posve -nova lopata.

Alix je nagonski shvatila. To je trebalo biti večeras ...

Ali još uvijek je postojala šansa. Gerald, pjevajući svoju pjesmicu, zašao je iza kuće.

Bez oklijevanja u tom trenutku, otrčala je niza stepenice i izišla iz kuće. Tek što je izišla, njen se muž pojavio sa druge strane kuće.

"Zdravo", rekao je, "gdje tako žurno ideš?"

Alix je očajnički nastojala ostati pribrana kao i obično. Za trenutak njena je šansa bila izgubljena, ali ako bude oprezna i Gerald ne posumnja, ponovno će je zadobiti. Možda čak sad ...

"Išla sam prošetati do kraja ulice i nazad", rekla je glasom koji joj se činio slabašan i nesiguran.

39

"U redu", rekao je Gerald. "Idem s tobom."

"Nemoj molim te Geralde, nervozna sam i boli me glava. Radije ću poći sama."

Pogledao ju je pažljivo. Pomislila je na trenutak da je i posumnjao.

"Što se zbiva s tobom, Alix? Tako si blijeda i drhtiš."

"Ništa", odbrusila je sa smiješkom. "Boli me glava i to je sve. Šetnja će mi dobro doći."

"Pa nije u redu da me ne želiš", izjavio je Gerald laganim smiješkom. "Idem, željela ti to ili ne."

Nije se više usudila protestirati. Ako je posumnjao da ona zna ...

Uspjela je s naporom vratiti normalno ponašanje. Još uvijek je imala neugodan osjećaj daje stalno pogledava sa strane, nekako nezadovoljno. Osjećala je da njegove sumnje nisu posve nestale.

Po povratku kući inzistirao joj je otići leći te da joj donese oblog kako bi joj ublažio bol u sljepoočnicama. Bio je, kao i uvijek, predan suprug. Alix se osjećala tako bespomoćno kao da su joj ruke i noge oduzete, kao daje u klopci.

Ni za trenutak je nije htio ostaviti samu. Otišao je s njom u kuhinju da bi joj pomogao unijeti jednostavno ohlađeno jelo. Večera ju je samo mučila, silila se jesti da bi ostala vedra i prirodna. Sada je znala da se bori za svoj život. Bila je sama s ovim čovjekom, daleko od pomoći, potpuno u njegovoj nemilosti. Njena jedina šansa je bila ubiti njegove sumnje kako bi je, barem na trenutak, ostavio samu, dovoljno da otiđe do telefona i pozove pomoć. Bila je to njena jedina nada.

Trenutačna nada preplavila ju je kada se sjetila da je promijenio svoj prijašnji plan. Što bi bilo da mu je rekla kako Dick Windyford večeras dolazi u posjet?

Te riječi su drhtale na njenim usnama. Potom ih je naglo zaboravila. Ovog čovjeka ništa neće spriječiti drugi put. Bila je to njegova krajnja

odluka, zanos prikriven hladnim držanjem od kojeg joj se i povraćalo. Tako bi samo ubrzala

40

PKi

ome.\ova kućica

zločin. Ubio bi je sada ili kasnije, hladno nazvao DickWin-dvforda s izgovorom da je iznenada morao otići. O, kad bi samo Dick došao ove večeri! O, kad bi samo ...

Iznenadna ideja pala joj je na pamet. Pogledala je britko svog supruga sa strane kao da se bojala da joj čita misli. Njena hrabrost se vratila s planom koji je smislila. Postala je potpuno prirodna da se i sama začudila.

Skuhala je kavu i iznijela je na verandu gdje su često predvečer sjedili.

"U redu", rekao je Gerald odjednom, "razvit ćemo te fotografije kasnije."

Iako je osjećala trnce svuda po tijelu, odgovorila je nonšalantno, "Zar to ne možeš bez mene obaviti? Osjećam se umorno večeras."

"Neće dugo potrajati", nasmijao se. "Obećajem da se nećeš umoriti."

Činilo se da ga razgovor zabavlja. Alix je zadrhtala. Trebala je započeti s planom, sad ili nikad. Podigla se na noge.

"Idem samo telefonirati našem mesaru", izjavila je mirno, "budi tu."

"Mesaru? U ovo doba noći?"

"Njegova je prodavaonica zatvorena, ali trebao bi biti kod kuće, zar ne? Budući je sutra subota, željela bih da nam donese malo telećih kotleta prije nego ih nestane. Stari će mesar to napraviti za mene."

Otišla je hitro unutra, zatvarajući vrata za sobom. Čula je Geralda da govori, "Ne zatvaraj vrata", te je bila brza s odgovorom, "Ma to ja zbog moljaca. Ne podnosim ih. Zar se bojiš da ću voditi ljubav s mesarom, ludice moja?"

Brzo je posegnula za slušalicom i zatražila broj gostionice 'Putnikove ruke'. Odmah je dobila liniju.

"Gospodin Windyford? Da li je još uvijek tu? Mogu li ga dobiti?"

Tada je njeno srce jače zalupalo. Vrata su bila odškrinuta i njen se suprug pojavio u hodniku.

41

"Gerald molim te idi", rekla je razočarano. "Mrzim kad me netko sluša dok telefoniram."

Jedva se nasmijao i spustio u svoj naslonjač. "Sigurna si da razgovaraš s mesarom?", rekao je upitnim glasom.

Alix je bila očajna. Njen plan je propao. Za trenutak Dick Windyford će biti na liniji. Da li da riskira i zove upomoć?

I tada kako je nervozno pritiskala mali prekidač na slušalici kojim se prekida i oslobađa govor, sjetila se novog plana.

"Bit će komplicirano", mislila je u sebi. "To znači da se moram dobro koncentrirati i misliti na izbor riječi i ne pogriješiti niti za trenutak, ali ja vjerujem da to mogu."

U to je začula Dickov glas s druge strane slušalice.

Duboko je uzdahnula. Zatim je čvrsto pritisnula prekidač i progovorila.

"Gospoda Martin je, iz Philomelove kuće. Molim Vas da (oslobodila je prekidač) sutra ujutro (pritisnula je ponovno) donesete šest lijepih telećih kotleta. Veoma je važno (oslobodila gaje). Hvala puno, mr. Hexworthy: ne zamjerite što zovem ovako kasno. Nadam se da nećete, ali kotleti mi znače (pritisnula je opet) život ili smrt (oslobodila je). Veoma dobro, sutra ujutro onda (pritisnula je) stoje prije moguće."

Spustila je slušalicu i teškim se uzdahom okrenula suprugu.

"A, tako ti razgovaraš sa svojim mesarom, Alix?", rekao je.

"To je ženski način razgovora", rekla je Alix tiho.

Kipjela je od uzbuđenja. Nije ništa posumnjao. Dick će sigurno doći, iako možda nije dobro shvatio. Otišla je u dnevni boravak i upalila svjetlo. Gerald je pošao za njom.

"Sad izgledaš veoma raspoložena", rekao je, gledajući je znatiželjno.

"Da, prošla me glavobolja."

Sjela je u svoju stolicu i nasmijala mu se dok je sjedao u svoj naslonjač nasuprot nje. Ona je spašena. Bilo je tek osam i dvadeset i pet, dovoljno vremena da Dick stigne.

42

P'kilomelova kućica

"Nisam ti rekao za kavu koju si skuhalo", žalio se Gerald, "Bila je gorka okusa."

"Isprobala sam novi način spremanja kave. Neću više ako ti se ne sviđa, dušo."

Alix je uzela svoj ručni rad i počela vesti. Gerald je pročitao par stranica svoje knjige. Zatim je pogledao na sat i brzo odložio knjigu.

"Osam i trideset. Vrijeme je da idemo dolje u podrum i počnemo raditi."

Vez je ispao iz Alixine ruke.

"Nemojmo još, pričekajmo do devet."

"Ne, djevojko moja, idemo sada. Isplanirao sam u osam i trideset. Tako ćeš moći ranije u krevet."

"Ali ja bih radije pričekala do devet."

"Ti znaš da se ja uvijek držim točnog vremena. Dođi sa mnom Alix. Neću više čekati niti minute."

Alix gaje pogledala, i kao za inat osjećala kako je nadvladava nasilje. Maska je skinuta. Geraldove su se ruke grčile, njegove oči sjajile od uzbuđenja, neprestano se oblizivao jezikom. Nije više mario kako skriti svoje uzbuđenje.

Alix je pomislila, "Gotovo je, on ne može čekati, izgleda kao luđak."

Približio joj se, i uhvativši je za rame povukao iz stolice.

"Hajde, djevojčice moja, ili ću te ponijeti dolje."

Njegov je glas zvučao vedro, ali u njemu se osjećao ton okrutnosti koji ju je i prestrašio. Nadnaravnom se snagom istrgnula i odgurnula prema zidu. Bila je bez izlaza, nije mogla pobjeći, nije mogla uraditi ništa, a Gerald joj se približavao.

"Sada Alix ..."

"Ne, ne."

Kriknula je, njene su ga ruke nemoćno pokušavale odgurnuti.

"Gerald, prestani, moram ti nešto reći, priznati ..."

I prestao je.

"Priznati?", upitao je znatiželjno.

43

"Da priznati." Izrekla je to bez razmišljanja, ali je nastavila očajnički, kako bi zadržala njegovu pažnju.

Preziran pogled prešao je preko njegova lica.

"Bivši ljubavnik, pretpostavljam", smijuljio se.

"Ne", rekla je. "Nešto drugo. Nazvala bi to pretpostavljam, zločinom, da zločinom."

I odjednom je shvatila daje pogodila pravu riječ. Ponovno je privukla njegovu pažnju. Vidjevši to razum joj se povratio. Osjećala se gospodaricom situacije.

"Bilo bi bolje da sjedneš", rekla je tiho.

Ona je i sama zakoračila sobom i sjela u svoju stolicu. Čak je ponovno uzela svoj ručni rad. Ali iza njene mirnoće, grozničavo je razmišljala i smišljala: priča koju je započela mora zadržati njegovo strpljenje i pažnju dok ne stigne pomoć.

"Rekla sam ti", rekla je polako, "da sam bila dobra daktilografkinja petnaest godina. To nije potpuno točno. Postojala su dva razdoblja. Prvo je razdoblje kada sam imala dvadeset i dvije godine. Srela sam čovjeka, starijeg, s malim imanjem. Zaljubio se u mene i želio se vjenčati. Prihvatila sam. Vjenčali smo se." Zastala je. "Navela sam ga da se životno osigura u moju korist."

Na suprugovu je licu odjednom vidjela snažan interes te nastavila s jačom sigurnošću:

"Za vrijeme rata radila sam u bolničkoj ambulanti. Tamo sam dolazila u dodir s raznim lijekovima i drogama."

Zastala je razmišljajući. Nije bilo sumnje, sad je već bio duboko zainteresiran. Ubojica je bio zainteresiran za ubojstvo. Kladila se na to, i pobijedila. Pogledala je kratko na sat. Bilo je dvadeset pet do devet.

"Postoji jedan lijek, sitan, bijeli prah. Samo mrvica uzrokuje smrt. Da li ti znaš nešto o otrovima, možda?"

Postavila je pitanje malo bojažljivo. Ako je znao, morala je biti oprezna.

"Ne", rekao je Gerald, "znam veoma malo o njima."

Izdahnula je s olakšanjem.

44

lomelova kućica

"Za Hiošin si naravno čuo? To je lijek koji snažno i smrtno djeluje i potpuno je bez tragova. Svaki bi doktor dijagnosticirao zatajenje srca. Ukrala sam malo toga lijeka i sačuvala ga."

Prekinula je skupljajući snagu.

"Nastavi", rekao je Gerald.

"Ne. Bojim se. Ne mogu ti to reći. Drugi put."

"Sada", rekao je nestrpljivo. "Želim čuti."

"Bili smo u braku tek mjesec dana. Bila sam veoma dobra svom starijem suprugu, ljubazna i odana. Hvalio me svim našim susjedima i svi su znali kako sam bila odana. Predvečer sam mu uvijek pripravljalala kavicu. Jedne večeri, dok smo bili sami, usula sam malo smrtnog praha u njegovu šalicu ..."

Alix je zastala, i pažljivo rukovala iglom za vezenje. Ona, koja nikad u životu nije glumila, sada je postala najbolja glumica na svijetu. Zapravo je igrala ulogu hladnokrvnog ubojice.

"Bila je mirna večer. Sjedila sam gledajući ga. Odjedanput se nakašljao i zatražio zraka. Otvorila sam prozor. Zatim se nije mogao pomaknuti sa stolice. I u času je umro."

Zastala je smiješeći se. Bilo je petnaest do devet. Sigurno će brzo netko doći.

"Koliki je", rekao je Gerald, "bio iznos osiguranoga novca?"

"Oko dvije tisuće funta. Prokockala sam ih. I vratila se natrag na posao. Ali nisam planirala tamo dugo ostati. Tada sara upoznala drugog čovjeka. Predstavila sam se svojim starim imenom. Nije mogao znati da sam bila udana. Bio je to mlađi čovjek, zgodan i dobrostojeći. Vjenčali smo se tajno u Sussexu. Nije želio životno osiguranje, ali naravno napravio mi je tu uslugu. Volio je da mu spremam kavicu kao i moj prvi muž."

Alix se mudro nasmijala i jednostavno dodala, "Napravila sam vrlo dobru kavu."

Zatim je nastavila:

45

"Imala sam nekoliko prijatelja u mjestu gdje smo i živjeli. Bilo im je veoma žao što mi je suprug jedne večeri iznenada umro zbog smetnja na srcu. Nisam baš voljela jednog doktora. Nije daje posumnjao, ali bio je veoma iznenađen takvom iznenadnom smrću. Ne znam zašto sam se ponovno vratila u ured, na posao. Navika, pretpostavljam. Drugi mi je suprug ostavio oko četiri tisuće funta. Nisam ih prokockala toga puta; uložila sam ih. Zatim ..."

Bila je prekinuta. Gerald Martin, krv mu je udarila u lice, u polu šoku je uperio svoj kažiprst prema supruzi.

"Kava, moj bože! Kava!"

Gledala gaje uzbuđeno.

"Sad mi je jasno zašto je bila gorka. Ti vraže! Opet si to napravila."

Njene su ruke čvrsto zgrabile ručke stolice. Htio je skočiti na nju.
"Otrovala si me."

Alix se uspjela odgurnuti do kamina. Sad, očajnički je otvarala usne da pobije to, te je stala. Svakog trenutka će skočiti na nju. Prikupila je svu svoju snagu. Njene su oči gledale ravno u njegove izazivajući ga.

"Da", rekla je "otrovala sam te. Sad već djeluje. Za trenutak, nećeš se moći maknuti sa stolice, nećeš sigurno ..."

Kad bi ga barem mogla još minutu tamo zadržati ...

U tomu času, što je to čula? Čula je korake na cesti. Škripa vrata dvorišta. Zatim koraci na stazi ispred kuće. Vanjska su se vrata otvorila.

"Ne možeš se pomaknuti", rekla je opet.

Zatim je protrčala pored njega i strmoglavila se niz stepenice, pravo u ruke Dicka Windyforda.

"Moj bože, Alix", plakao je.

Zatim se okrenuo čovjeku koji je došao s njim, visokom, snažnom policajcu.

"Otiđi i provjeri što se dogodilo u toj sobi."

Polegao ju je pažljivo na kauč i nadvio nad njom.

"Mala moja djevojčice", šaputao je. "Sirota moja. Što su ti napravili?"

46

kući

ućica

Njeni su očni kapci treperili, a njene usne šaputale njegovo ime.

Dick je došao k sebi kad su ga policajčeve ruke prodr-male.

"U sobi nije bilo ničega, gospodine, osim čovjeka koji je sjedio u stolici. Izgledao je kao prestravljen i ..."

"Da i?"

"Pa gospodine, on je mrtav."

Bili su zapanjeni čuvši kako Alix govori. Govorila je kao da sanja, njene oči još su uvijek zaklopljene.

"I ubrzo zatim", rekla je kao da citira, "on je umro ..."

47

Djevojka iz vlaka

"Dakle to je to!" razočarano je ustanovio George Rowland, gledajući u impozantnu, dimom zatamnjenu fasadu zgrade, iz koje je upravo bio izašao.

To je možda rekao, da bi na taj način predstavio moć novca, a novac, u očima Wiliama Roivlanda, ujaka gore spomenutog Georgea, je značio slobodu. U periodu od kratkih desetak minuta, od jabuke u ujakovu oku, nasljednik njegovog imanja, i mladog ambicioznog čovjeka s obećavajućim poslovnim uspjehom, George je najedanput postao jedan od mnoštva nezaposlenih.

"U ovoj mi odjeći neće dati niti milostinju", rekao je zamišljeno gosp. Rowland, "a za pisanje pjesama i njihovu prodaju od vrata do vrata za dva penija (ili 'što već dobijem') ja jednostavno nemam dara."

Bila je istina George je postigao pravi uspjeh u umjetnosti izrađivanja odijela. Uvijek je bio probrano i lijepo odjeven. Solomon i polja ljljana nisu se mogli usporediti s George-om. Ali čovjek ne može živjeti samo od odjeće, osim ako nema znatno obrazovanje iz umjetnosti, i gosp. Rowland je bio svjestan te činjenice.

"I sve to zbog propalog showa prošle večeri", pomislio je tužno.

Propali je show bio održan u Covent Garden Hali. Gosp. Rowland se vratio iz njega u neki kasni, ili više rani sat, zapravo, nije se mogao sa sigurnošću sjetiti da se uopće vratio. Rogers, ujakov batler, uvijek spreman pomoći, bez sumnje nešto je detaljnije mogao znati o tome. Tmurne glave, šalica jakoga čaja, i dolazak na posao u ured pet minuta prije podne umjesto u pola devet, prouzrokovali su tra-

48

T)je.vo\<a iz vlaka

gediju. Gospodin Rowland stariji, koji se dvadeset godina dokazivao kao uredan i taktičan čovjek, odjednom je napustio te navike i pokazao se u sasvim drukčijem svjetlu. Nedosljednost Georgeovih izgovora (glava mladića još se uvijek rastvarala i zatvarala poput nekakva srednjovjekovnog inkvizicijskog instrumenta) rasrdila je ujaka još više. Wiliam Rowland bio je, ako ništa, promišljen čovjek. Odbacio je i prepustio slučaju svog nećaka s nekoliko kratkih, jezgrovitih riječi, i skrasio se svojim mirnim životom u dolini uljne repe u Peruu.

George Rowland je otresao prašinu iz ujakovog ureda i zakoračio u novi početak na ulice Londona. George je bio praktičan mladić. Smatrao je daje dobar ručak bio od velike važnosti da bi mogao dobro razmotriti situaciju. Ručao je. Zatim se vratio na obiteljsko imanje. Rogers je otvorio vrata. Dobro izvježbano lice nije pokazivalo iznenađenje zbog njegova neuobičajenog povratka kući.

"Dobro jutro, Rogers. Samo mi spakiraj stvari, molim te! Odlazim odavde."

"Da gospodine. Samo nakratko, gospodine?"

"Zauvijek, Rogers. Odlazim na novi kontinent ovog po-podneva."

"Zaista, gospodine?"

"Da. Upravo tako, ako bude prikladnog broda. Znaš li nešto o tome kojih brodova ima?"

"Koje ste mjesto mislili posjetiti, gospodine?"

"Ništa određeno. Bilo koje će biti u redu. Recimo Australiju. Što mislite o toj ideji, Rogers?"

Rogers se diskretno nakašljao.

"Pa gospodine, sa sigurnošću znam da tamo ima mjesta za svakoga tko želi raditi."

"Veoma dobro rečeno, Rogers. Baš sam tako i mislio. Ne mogu otići u Australiju, u svakom slučaju ne danas. Nabavi mi A.B.C., hoćeš li? Odabrat ćemo nešto bliže."

Rogers je donio zatražene novine. George ih je otvorio napamet i okretao žurno stranice.

49

"Perth, predaleko, Putney Bridge, preblizu. Ramsgate? Mislim da ne. Reigate me također ne privlači. Zašto, kakva neobična stvar! Postoji jedno mjesto imenom Rowland's Castle (Rowlandov dvorac). Da li si ikada čuo za njega, Rogers?"

"Razmišljam, gospodine, da pođete možda tamo iz Waterlooa."

"Kakav izvanredan čovjek ste Vi, Rogers. Ti sve znaš. Dobro, dobro, Rowland's Castle! Pitam se kakvo li je to mjesto."

"Rekao bih da nije baš veliko, gospodine."

"Tim bolje, biti će manje konkurencije. U tim malim seoskim mjestima još uvijek živi stari feudalni duh. Posljednji izvorni Rowland bi trebao biti veoma cijenjen tamo. Ne bih se čudio da me postave za glavnoga u mjestu tokom ovoga tjedna."

Zatvorio je praskom A.B.C.

"Kocka je pala. Pripremi mi mali kovčeg, hoćeš li Rogers? Da ne zaboravim izraziti komplimente kuharici, i bi li mi se obraćala riječima - Dick Whittington, znaš. Kada se postaje glavni lord, riječ je od velike važnosti."

"Žao mi je gospodine, ali nije u mogućnosti trenutno."

"Kako je to moguće!"

"Osmočlana obitelj, gospodine. Jutros su stigli."

"Ma nemojte reći. Mislio sam daje stigao Peter."

"Istina, gospodine. Veliko iznenađenje za sve nas."

"Slučaj nemarnog krštenja i lažnoga seksa, ah? Dobro, dobro, morat ću otići bez riječi. Spakiraj mi te stvari, već jednom!"

"Odmah, gospodine."

Rogers je oklijevao, zatim požurio naprijed u sobu.

"Oprostite mi na slobodi, ali da sam ja na Vašem mjestu, ne bih mnogo mario za riječi koje je gosp. Rowland jutros izrekao. Sinoć je bio na jednoj od onih poslovnih večera, i..."

"Ništa ne govori", rekao je George. "Razumijem."

Roger je bio naklonjen do poda.

50

Djevojka iz vlaka

"Znam, znam. Previše naporna večer za Vas, Rogers, s nama dvojicom, zar ne? Ali moje je srce sada već u Rowland's Castleu, kolijevci moje djedovine, to će zvučati dobro u govoru, zar ne? Čvrsta spona, ili neki odmjeren oglas u novinama, podsjetit će me u svako doba daje 'teleći fricas-se' spreman. A sada, u Waterloo! Kako je rekao Wellington u predvečerje jedne povijesne bitke."

Stanica u Waterloou nije bila u svom najboljem izdanju toga popodneva. Gospodin Rowland je ipak pronašao vlak koji ide k njegovom odredištu, ali bio je to neugledan, nedojmljiv vlak, vlak koji nikoga ne bi privukao putovati njime. Gospodin Rowland je imao mjesto u prvoklasnom dijelu, u prednjem vagonu vlaka. Magla se spuštala iznad velegrada, pa bi se podigla, pa ponovno spuštala. Stanica je bila pusta, i samo je teški zvuk motora razbijao tišinu.

I tada, odjedanput, stvari su se počele zbivati zbunjujućom brzinom.

Prvo se pojavila djevojka. Otvorila je vrata kupea i uletjela unutra, budeći Rowlanda iz njegova dubokog drijemeža, uzvikujući: "Molim

Vas skrivajte me, molim vas!"

George je zapravo bio čovjek od akcije, i nije bilo razloga daje ne sakrije. Postojalo je samo jedno mjesto da se sakrije u kupeu - ispod sjedala. Za tren djevojka je bila skrivena ispod, kao i Georgeov kovčeg koji je stavljen ispred nje. Ubrzo nakon toga zajapureno se lice pojavilo na prozoru kupea.

"Moja nećakinja! Tu je negdje. Želim svoju nećakinju!"

George, pomalo bez daha, skrivao se u kutu iza otvorenih novina, čitajući sportski članak, trideset i prvo izdanje. Odložio ih je sa strane, licem čovjeka koji iz dalekih misli dolazi pomalo k sebi.

"Oprostite, što ste rekli?", govorio je uljudno.

"Moja nećakinja, što ste uradili s njom?"

Služiti se politikom napada uvijek je bolje nego braniti se; George je krenuo u akciju.

"Koga vruga Vi želite?", plakao je, veoma uvjerljivo na način svog ujaka.

51

Ovaj drugi je na tren zastao, iznenađen Georgeovim strahom. Bio je to debeo čovjek, još uvijek zadihan od trčanja. Imao je "en brosse" ošišanu kosu, i brkove uvjerljive poput Hohenzollerna. Njegov je glas zvučao bez sumnje oporo, a krutost njegova držanja odavala je činjenicu daje više bio u uniformi nego bez nje. George je imao urođene predrasude protiv kažiprsta, i posebno nije volio kažiprst njemačkog vojnika.

"Koga vruga molite, gospodine?", ljutito je ponovio.

"Ušla je ovamo", rekao je drugi. "Vidio sam je. Što ste uradili s njom?"

George je odbacio novine sa strane te provirio glavom i ramenima kroz prozor.

"Znači to je to?", vikao je. "Ucjena. Ali pokušali ste s pogrešnom osobom. Pročitao sam sve o Vama u dnevnim novinama. Straža, ovamo, straža!"

Već privučeni glasnom prepirkom, oni su došli užurbano.

"Straža molim vas", rekao je Rowland, s prizvukom autoriteta koji niža klasa tako voli. "Ovaj me momak gnjavi. Optužite ga za pokušaj ucjene, ako bude potrebno. Pretvara se da ovdje držim skrivenu njegovu nećakinju. Previše je ovih stranaca što često prave nered

ovakvim pokušajima. To se mora spriječiti. Odvedite ga, hoćete li? Izvolite moju iskaznicu, ako želite."

Stražar je gledao u jednoga pa u drugoga. Uskoro se odlučio. Bio je izvježban da prezire one s kažiprstom, te da poštuje i divi se lijepo odjevenoj gospodi koja putuje prvim razredom.

Položio je ruku na rame uljeza.

"Ovamo", rekao je, "izlazi van iz vlaka."

U ovom času izdao ga je strani naglasak i progovorio je urođenim naglaskom govoreći pogrdne riječi.

"Sad je stvarno dosta", rekao je stražar. "Odmakni se od njega! Pravo vanka."

Zastavice su podignute i čuo se zvižduk. Laganim pokretom vlak je krenuo sa stanice.

52

Pjevojka iz vlaka

George je ostao oprezan sve dok se nisu udaljili od kolodvora. Zatim je uvukao glavu unutra uzimajući kovčeg bačen ispod sjedala.

"Sve je u redu. Možeš izaći", rekao je sigurnim tonom.

Djevojka se polako izvukla.

"Oh!", dahtala je. "Kako da Vam zahvalim?"

"U redu je. Bilo mi je zadovoljstvo, zaista", odvratio je nonšalantno George.

Nasmiješio joj se ulijevajući joj sigurnost. Njezine su oči odavale malo zbunjen pogled. Činilo se da joj nedostaje nešto na što je bila naviknuta. U tom trenu, uhvatila je odraz svoga lica u ogledalu nasuprot sebe, te iskreno uzdahnula.

Da li su čistači vagona obavljali svoj posao ili ne, čistili ispod sjedala bilo je upitno. Činjenice su bile protiv njih, ali moglo je biti da su se sva prljavština i ostaci cigareta skrivali baš tu ispod. George je jedva imao vremena procijeniti djevojku, tako je iznenadan bio njezin dolazak, i kratko vrijeme između pozdrava i njezina skrivanja, ali uspio je vidjeti da je zgodna i lijepo odjevena mlada žena koja je nestala ispod sjedala. A sada je njen mali crveni šešir bio zgužvan i ulegnut, a njezino lice izobličeno s velikim tragovima prljavštine.

"Oh", rekla je djevojka.

"Tražila je tapkajući svoju torbu. George je taktikom pravoga gospodina, neometano gledao kroz prozor i divio se londonskim

ulicama na južnoj strani Temze.

"Kako da Vam se zahvalim?", rekla je ponovno.

Uzimajući to kao znak da bi mogli započeti nekakav razgovor, George se povukao s prozora, i napravio drugi uljudan korak, čin odricanja, ali ovaj put s velikim dijelom topline u svom ponašanju.

Djevojka je bila apsolutno prekrasna! Nikada prije, rekao je George sebi, nije vidio tako lijepu djevojku. Impresivnost njegova ponašanja tada je postala još izraženija.

"Mislim da ste to izveli sjajno", rekla je djevojka s prizvukom entuzijazma.

53

"Ništa zato. Najlakša stvar na svijetu. Samo sam prezadovoljan što sam pomogao", promrmljao je George.

"Sjajno", neprestano je ponavljala.

Nesumnjivo je ugodno kad vam najljepša djevojka koju ste do sada sreli, gleda pravo u oči, govoreći vam da ste sjajni. George je uživao u tome stoje najviše mogao.

Tada je nastala veoma nelagodna tišina. Činilo se da je djevojci bilo jasno da se očekuje objašnjenje situacije. Malo je pocrvenjela.

"Ovo je veoma neugodan dio priče", rekla je nervozno, "žao mi je ali mislim kako neću moći objasniti."

Gledala ga je s nesigurnošću.

"Ne možete objasniti?"

"Ne."

"Kako, savršeno, sjajno!", rekao je gosp. Rowland s ugodom.

"Molim?"

"Rekao sam, kako savršeno sjajno. Baš kao u knjigama koje vas uspjevaju održati cijelu noć budnima. Dama bi uvijek rekla na početku poglavlja 'Ne mogu objasniti'. Naravno, objašnjava to u zadnjem poglavlju, i nikada ne postoji pravi razlog zašto to nije učinila na početku, osim što bi to uništilo cijelu priču. Ne mogu izreći koliko sam sretan što sam umiješan u stvarnu misteriju, nisam ni sanjao da ona zaista postoji. Nadam se da tu ima nešto vezano uz dokumente od neizmjerne važnosti i s balkan ekspresom. Lud sam za balkan ekspresom."

Djevojka je sumnjičavo zurila u njega širom otvorenih očiju.

"Zašto ste spomenuli balkan ekspres?", upitala ga je oštro.

"Nadam se da nisam bio nepristojan", George je požurio dalje, "tvoj je ujak putovao njime, možda?"

"Moj ujak", zastala je, i nastavila. "Moj ujak ..."

"Baš tako", rekao je George s osjećajem. "I ja imam ujaka. Nitko nije odgovoran za svoje ujake. Priroda se malo poigrala - tako ja na to gledam."

54

L^jevojka \z vlaka

Djevojka se iznenada počela smijati. Dok je govorila Georgeje primijetio strani naglasak u njezinu glasu. Isprva je pomislio da je prava Engleskinja.

"Kakva osvježavajuća i neobična osoba ste Vi, gosp.-"

"Rowland. Za prijatelje George."

"Ja se zovem Elizabeth."

Prekinula je naglo.

"Sviđa mi se ime, Elizabeth", rekao je George, da odvrati njezin trenutni nemir. "Nadam se da te ne zovu Bessie, ili nekako slično tome?"

Protresla je glavnom.

"Pa", rekao je, "sad kad smo se upoznali, bacimo se hitro na posao. Kad biste se ustali, Elizabeth, očistio bih Vam stražnju stranu kaputa."

Ustala je poslušno, i Georgeje to obavio kao stoje i rekao.

"Hvala Vam gosp. Rowland."

"George. Prijatelji me zovu George, zar se ne sjećate. Ne možete samo tako upasti u moj prazni kupe, skotrljati se podno sjedala, navesti me lagati Vašem ujaku, a zatim odbiti da budemo prijatelji, zar ne?"

"Hvala, George."

"Tako je već bolje."

"Izgledam li sad uredno?", pitala je Elizabeth, pogledavajući iza njegovog lijevog ramena.

"Izgledate, oh! Izgledate, da izgledate sasvim u redu", rekao je George, strogo se obuzdavajući.

"Sve se zbilo tako neočekivano, znate", objašnjavala je djevojka.

"Moralo je tako biti."

"Ugledao nas je u taksiju, i ja sam naglo izletjela na stanici, znajući da mi je veoma blizu. Gdje ovaj vlak uopće putuje?"

"U Rowland's Castle" rekao je čvrsto.

Djevojka je gledala zbunjeno.

"Rowland's Castle?"

55

"Ne tako uskoro, naravno. Nakon nekoliko dugih stanica i spora putovanja. Ali vjerujem da ću stići prije ponoći. Na staru se jugozapadnu liniju uvijek moglo osloniti, spora ali sigurna, i vjerujem da se južna željeznička pruga trudi održati tradiciju."

"Ne znam želim li ići u Rowland's Castle", rekla je sumnjičavo Elizabeth.

"Vrijedate me. To je tako ugodno mjesto."

"Da li ste ikada bili tamo?"

"Ne zapravo. Ali mnogo je drugih mjesta gdje možete putovati ako ne želite u Rowland's Castle. Naprimjer Wo-king, i Weybridge, pa Wimbledon. Vlak će se sigurno zaustaviti na jednoj od tih stanica."

"Razumijem", rekla je djevojka. Mogla bih možda izaći ovdje i zatim autom do Londona. Mislim da bi to bilo najbolje."

Čak je i vlak usporio dok je govorila. Gospodin Rowland je zurio u nju apelirajućim pogledom.

"Ako mogu nešto učiniti za Vas ..."

"Ne treba, zaista. Već ste mnogo učinili."

Nastala je tišina, zatim je djevojka prekinula iznenada:

"Željela bih da mogu objasniti. Ja ..."

"Za ime božje nemojte to raditi. Sve biste upropastili. Ali promislite, zar ne postoji nešto što mogu učiniti za vas? Odnijeti tajne dokumente u Beč, ili nešto slično? Uvijek postoje neki tajni dokumenti. Dajte mi šansu."

Vlak se zaustavio. Elizabeth je brzo skočila dolje na kolodvor. Okrenula se i govorila mu kroz prozor:

"Jeste li ozbiljni? Zaista ste spremni učiniti štogod za mene?"

"Za tebe bih napravio sve, Elizabeth."

"Čak i da nema pravih razloga?"

"Razlozi, krhke su to stvari!"

"Čak i da je opasno?"

"Što opasnije to bolje."

Oklijevala je na trenutak, zatim se činilo da se odlučila.

56

T)je.voj\<c\ lz vlaka

"Nagni se preko prozora. Pogledaj dolje na kolodvor, kao da nisi stvarno zainteresiran." Rowland je nastojao ispuniti tu čudnu zapovijed. "Da li vidiš čovjeka što ulazi, s malom tamnom bradicom i laganim ogrtačem? Prati ga, prati što radi i kuda ide."

"I to je sve?", upitao je Rowland "što bih ja trebao ...?"

Prekinula gaje.

"Bit će Vam poslana daljnje upute. Pratite ga, i pazite na ovo." Pružila mu je maleni, zamotani paket. "Čuvaj to kao oči u glavi. Tu je ključ svega."

Vlak je krenuo dalje. Gospodin Rowland je začuđeno buljio kroz prozor gledajući, Elizabethinu visoku, otmjenu figuru kako odlazi s kolodvora. U ruci je čvrsto držao malen paket.

Ostatak njegova putovanja bio je monoton i bez događaja. Vlak je bio spor. Stajao je svugdje. George je na svakoj stanici provirivao glavom kroz prozor u slučaju da se njegov plijen ne pojavi. Kad bi vlak duže stajao, šetao bi gore dolje po kolodvoru kako bi bio siguran da čovjek ne pobjegne.

Konačna destinacija vlaka bio je Portsmouth, i tek tada bradati se putnik pojavio.

Otišao je u mali drugorazredni hotel i rezervirao sobu. Gospodin Rowland je također rezervirao sobu.

Sobe su bile u istom hodniku, dvojna vrata su ih razdvajala. Georgeu se dogovor činio zadovoljavajućim. Bio je potpuni novajlija u praćenju nekoga, ali sa željom da se dokaže i opravda Elizabethino povjerenje.

Za večerom je dobio stol blizu svog neznanca. Prostorija nije bila puna, i većinu ljudi George je ocijenio kao trgovce, tihe ljude, koji s apetitom jedu svoju večeru. Samo je jedan čovjek privukao njegovu osobitu pažnju, nizak čovjek cr-venkastosmeđe kose i brkova koji je možda po odijevanju bio jahač. Činilo se daje i on gledao Georgea, te je predložio da popiju piće i zaigraju partiju biljara nakon večere. Ali George je taman promotrio tamno bradatog čovjeka koji je stavljao šešir i oblačio svoj ogrtač, te se pristojno naklonio.

57

Za trenutak već je bio na ulici, dobivajući svježiji uvid u kompliciranu taktiku praćenja. Put je bio dug i naporan, i činilo se da ne vodi nikuda. Nakon otprilike četiri kilometra vrludanja kroz ulice Portsmoutha, čovjek se vratio u hotel, George je jedva stajao na nogama. Slabi znak sumnje vidio se na njemu. Da li je moguće daje čovjek bio svjestan njegove prisutnosti? Nakon što je razmotrio tu mogućnost, stojeći u hodniku, vanjska su se vrata otvorila i pojavio se mali, crvenokosi čovjek. Očito je i on bio u šetnji.

George je odjedanput postao svjestan lijepe gospođice koja ga je pozdravljala.

"Gospodin Rowland, to ste vi, zar ne? Dva bi Vas gospodina željela vidjeti. Dva strana gospodina. Nalaze se u maloj sobi na dnu hodnika."

Začuđeno je tražio opisanu prostoriju. Dva čovjeka koja su sjedila u sobi, ustadoše i pristojno se nakloniše.

"Gospodin Rowland? Ne sumnjamo da ćete pogoditi tko smo."

George je buljio u jednoga, pa u drugoga. Čovjek koji je govorio bio je stariji, sjedokos, pompozan gospodin, s izvrsnim engleskim naglaskom. Drugi je bio visok, nekako pristav mladi gospodin, s pravim germanskim držanjem, koje nije bilo manje uočljivo od ljutog, mrkog pogleda koji je trenutno imao.

George je s olakšanjem prikupio snagu za najbolje bon-tonsko ponašanje, kad je shvatio da niti jedan od njih nije čovjek koga je sreo u Waterloo.

"Molim Vas sjednite gospodo. Počašćen sam time što ste me upoznali. Što kažete na piće?"

Stariji je čovjek dignuo ruku negodujući.

"Hvala, lorde Rowland, za nas ne treba. Imamo samo malo vremena, samo toliko da odgovorite na pitanje."

"Veoma ljubazno od Vas što ste me oslovili visokim plemićem", rekao je George. "Žao mi je što ne želite piće. A koje je to momentalno važno pitanje?"

"Lord Rowland, napustili ste London u društvu jedne gospođice. Stigli ste ovamo sami. Gdje je ta gospođica?"

58

T)je.voj\<a 12 vlaka

George se podigao na noge.

"Mislim da nisam razumio pitanje", rekao je hladno, govoreći kao da je junak neke priče. "Imam čast da Vam poželim ugodnu večer, gospodo."

"Ali Vi ste dobro razumjeli. Savršeno dobro", plakao je mladić, prekidajući iznenada. "Što ste uradili s Alexom?"

"Smiri se!", šaptao je drugi. "Molim te budi miran."

"Mogu Vam sa sigurnošću reći da ne poznajem gospođicu koja se zove tim imenom. Ovo je neka pogreška."

Stariji gaje čovjek strijeljao pogledom.

"To ne može biti", rekao je suho. "

Bio sam toliko slobodan pregledati hotelsku knjigu gostiju. Upisali ste se kao gospodin Rowland iz Rowland's Castlea."

George se posramio.

"To je bila samo šala", objasnio je slabim glasom.

"Nekako jadan izgovor. Dajte, nemojmo se igrati mačke i miša. Gdje je gospođica Highness?"

"Ako ste mislili na Elizabeth ..."

Urlikom bijesa mladi je čovjek zakoračio prema njemu.

"Bezobrazno prase! Zar se tako priča o njoj."

"Ja mislim na", rekao je polagano drugi, " veliku vojvotkinju Anastasiu Sophiu Alexandru Mariu Helenu Olgu Elizabeth od Katonije."

"Oh", rekao je George bespomoćno.

Pokušavao se prisjetiti svega što je ikada čuo o Katoniji. Bilo je to, koliko se sjećao, malo balkansko kraljevstvo, i sjećao se nečega vezanog uz revoluciju koja se tamo dogodila. S naporom je došao k sebi.

"Očito mislimo na istu osobu", rekao je veselo, "samo je ja zovem Elizabeth."

"Morat ćete mi napraviti zadovoljstvo zbog toga", vikao je mladi čovjek. "Borit ćemo se."

"Boriti?"

"U dvoboju."

"Nisam se nikada tako borio", rekao je Rowland mirno.

59

"Zašto ne?", upitao je drugi nezadovoljno.

"Strašno se bojim ozljede."

"Aha! tako znači. Onda ću Vam barem razbiti taj nos."

Mladi je čovjek krenuo ljutito naprijed. Bilo je teško vidjeti što se točno dogodilo, ali se okrenuo oko svoje osi i pao na pod udaren teškim udarcem. Podigao se ošamuće-no. Gospodin Rowland se zadovoljno smiješio.

"Kao što sam govorio", naglasio je, "uvijek sam se bojao povrijediti. Zbog toga mislim daje dobro znati juitshu."

Nastala je stanka. Dva su Nijemca gledala sumnjičavo u ovog miroljubivog, mladog čovjeka, i odjednom shvatila da se ispod toga nonšalantnog ponašanja krije opasan čovjek. Mlađi je Nijemac sav probljedio od bijesa.

"Požalit ćete zbog ovoga", siktao je.

Stariji je čovjek zadržao svoje dostojanstvo.

"Ovo je Vaša posljednja riječ, lorde Rowland? Odbijate nam kazati bilo što o gospođici Highness?"

"Ne odbijam već nemam Vam što reći."

"Teško ću u to povjerovati."

"Bojim se da ste i inače tako nepovjerljivi, gospodine."

Ovaj drugi je jedva kimnuo glavom i promrmljao: "Ovo nije kraj. Još ćemo se mi čuti", i oba su pošla vani.

George je rukom prošao preko čela. Događaji su pretjecali zbunjujućom brzinom. Bio je očito umiješan u prvoklasni europski skandal.

"To bi moglo čak značiti i rat", rekao je George u nadi, dok je gledao gdje bi mogao biti čovjek crne brade.

Na njegovo olakšanje, otkrio gaje kako sjedi u kutu sobe za sastanke. George je sjeo u drugi kut. Za otprilike tri minute čovjek se ustao i otišao u krevet. George ga je pratio i vidio kako je ušao u sobu, te zatvorio vrata. George je ispustio uzdah olakšanja.

"Potreban mi je noćni odmor", mrmljao je. "Očajnički mi je potreban."

Zatim ga je pogodila teška misao. Pretpostavka da je čovjek tamne brade shvatio da ga George prati? Pretposta-

60

Djevojka iz vlaka

vka da će prespavati noć dok će George prespavati noć s mišlju o dvoboju? Nekoliko minuta razmišljanja dobro dođe Rowlandu da se

nosi sa svojim teškoćama. Razvukao je jednu od svojih čarapa dok nije dobio pogodnu dužinu vunene niti, zatim je tiho izvlačeći se iz sobe zakačio jedan kraj niti za vrata svog čovjeka, vukući vunenu nit poprijeko do svoje sobe. Tamo je na drugom kraju objesio malo srebrno zvonce - uspomenu sa zabave protekle večeri. Obavio je svoj posao s velikim zadovoljstvom. Kad čovjek tamne brade pokuša napustiti sobu, George će istodobno biti upozoren zvonjavom zvonca.

Nakon što je to obavio, George nije gubio vrijeme, te je odmah potražio svoj kauč. Mali paket je oprezno položio ispod jastuka. Odmah nakon toga, zaronio je u razmišljanje: njegove su misli izgledale ovako:

"Anastasia Sophie Marie Alexandra Olga Elizabeth. K vragu, jedno sam ispustio. Pitam se koje ..."

Nije mogao odmah zaspati, mučen eventualnim neuspjehom da situaciju drži pod kontrolom. Zbog čega sve to? Kakva je to veza između vojvotkinje u bijegu, zapečaćenog paketa i čovjeka s crnom bradicom. Od koga je bježala velika vojvotkinja? Da li su stranci znali daje zapečaćeni paket kod njega? Što bi on mogao sadržavati?

Promišljajući o tome, s iritirajućom sviješću da nije ni blizu rješenja, gosp. Rowland je zaspao.

Probudila gaje slabašna zvonjava zvonca. Kako nije bio od onih koji iz sna odmah kreću u akciju, trebala mu je minuta da shvati što se događa. Tada je skočio, nazuo papuče, te krajnje oprezno otvarajući vrata, skliznuo u hodnik.. Slabašan trag sjene na zidu na dnu hodnika, pokazivao mu je smjer kuda je išao njegov neznanac. Krećući se stoje tiše mogao, gosp. Rowland je pratio trag. Stigao je na vrijeme vidjeti kada je čovjek ušao u kupaonicu. To je bilo zbunjujuće, jer kupaonica se nalazila i pred vratima njegove sobe. Približavajući se vratima, koja su bila pritvorena, George je virio kroz rupicu. Čovjek je klečao pokraj zaho-

61

da, radeći nešto s podnom letvicom ispod njega. Ostao je tamo oko pet minuta, pa se podigao na noge, a George se oprezno povukao. Siguran u sjeni svojih vrata, gledao je kako drugi prolaze i vraćaju se u svoju sobu.

"Bože", rekao je sebi u bradu. "Zagonetka u kupaonici bit će riješena sutra ujutro."

Otišao je u krevet i podvukao ruku pod jastuk kako bi bio siguran daje njegov dragocjen paket još tamo. U drugom času bacao je odjeću svuda po sobi, njegov paket je nestao!

Sljedećeg je jutra George tužno sjedio za stolom i do-ručkovao jaja i slaninu. Iznevjerio je Elizabeth. Dopustio je da mu dragocjen paket koji mu je povjerila bude oduzet, a "tajna kupaonice" bila je samo varka. Da, nesumnjivo je napravio budalu od sebe.

Nakon doručka popeo se opet gore. Sobarica je stajala zbunjeno u hodniku.

"Nešto nije u redu draga?", rekao je ljubazno.

"Unutra je jedan gospodin. Tražio je da ga se probudi u pola osam, ali ne javlja se iza zaključanih vrata."

"Ma nemojte mi reći!", rekao je George.

Težak je osjećaj nadirao njegovim grudima. Požurio je u svoju sobu. Njegove planove izbrisao je neočekivan pogled na stolić. Na njemu se nalazio malen paket koji mu je bio oduzet protekle noći!

George gaje uzeo i pregledavao. Bio je to bez sumnje isti paket. Ali pečati su bili rastvoreni. Nakon trenutka oklijevanja odmotao gaje. Ako su drugi vidjeli njegov sadržaj nema razloga da i on ne učini isto. Pored toga, moguće je daje i zamijenjen. Odmotani papir otkrivao je malu kutijicu kakvu koriste zlatari. George ju je otvorio. Unutra, u pamuku ležao je, jednostavan, vjenčani zlatni prsten.

Uzeo ga je i gledao. Nije bilo nikakva potpisa, zaista ništa po čemu bi se razlikovao od drugih prstenova. George je rukama obuhvatio glavu i uzdisao.

"Glupost", mrmljao je. "Eto stoje to. Sasvim sigurno glupost. Nigdje nikakva smisla."

62

Djevojka iz vlaka

Najednom se sjetio sobaričine izjave i u isti tren opazio široki zaslon s vanjske strane prozora. Nije to bila uobičajena vještina, ali kako je gorio od znatiželje i ljutnje bio je sposoban od nemogućeg napraviti moguće. Popeo se na dasku prozora. Zurio je pravo u prozor sobe čovjeka s crnom bradom. Malo dalje od njega nalazio se pomoćni izlaz u slučaju požara. Bilo mu je jasno kako je pobjegao.

George je iskočio kroz prozor. Još uvijek su mu neki dijelovi o bijegu čovjeka nedostajali. Negdje je morao postojati ključ koji će rasvijetliti Georgeovu zagonetku. Počeo je njuškati okolo, prvo unutar istrošena ruksaka.

Začuo se zvuk koji je privukao njegovu pažnju, tihi zvuk unutar sobe. George je hitro pošao do velikog ormara. Skočio je i odškrinuo vrata. Budući je to napravio iz njega je iskočio čovjek i kotrljajući se po podu završio u Georgeovu naručju. Nije mogao vidjeti neprijatelja. Svi Georgeovi trikovi nisu pomagali. Prvi put George je prepoznao svog protivnika. Bio je to maleni čovjek crvene kose i brkova.

"Tko ste dovraga Vi?", pitao je George.

Kao odgovor ovaj drugi je izvadio svoju iskaznicu i predao mu je.

George je čitao naglas.

"Detektiv-inspektor Jarrold, Scotland Yard."

"Tako je gospodine. I bilo bi dobro da mi kažete sve o tome što se ovdje zbiva."

"Hoću, ili možda neću?", rekao je zamišljeno George. "Inspektore, da li znate, vjerujem da znate. Hoćemo li se premjestiti na neko ugodnije mjesto?"

U tihom kutu bara George je razotkrio svoju dušu. Inspektor Jarrold je slušao sa simpatijom.

"Veoma zagonetno, kako ste Vi rekli gospodine", rekao je značajno kad je George završio. "Mnogo je toga što ne mogu razjasniti, ali mogu objasniti jednu ili dvije značajke za Vas. Bio sam tu nakon Mardenbergova izlaska i Vašeg praćenja što me navelo na sumnju. Nisam Vas mogao odgonetnuti. Upao sam u Vašu sobu prošle noći i ja sam taj

63

koji je ukrao mali paket ispod vašeg jastuka. Kad sam ga otvorio, otkrio sam da to nije ono što tražim, te sam ga prvom prilikom vratio u Vašu sobu."

"To sigurno malo razjašnjava situaciju", rekao je George zamišljeno. "Čini mi se da sam napravio potpunu budalu od sebe."

"Ne bih rekao, gospodine. Bili ste neobično uspješni za početnika. Kažete da ste jutros bili u kupaonici i uzeli ono što je bilo skriveno ispod podnih letvi?"

"Da. Ali to je samo ljubavno pismo", rekao je George neveselo. "K vragu sve, nisam htio narušavati nečiji privatni život."

"Mogu li ga pogledati, gospodine?"

George je iz džepa izvadio zamotano pismo i pružio ga inspektoru. Ovaj gaje odmotao.

"Kako vi kažete, gospodine. Alija mislim da ako izvučete svaki drugi redak, dobijete sasvim nešto drugo. Bog Vas blagoslovio, gospodine, ovo je plan obrambenih snaga u luci Portsmouth."

"Molim?"

"Da. Neko smo vrijeme motrili toga gospodina. Ali bio je prebrz za nas. Pronašao je ženu za obavljanje najopasnijih poslova."

"Ženu?", upitao je George, blijedim glasom. "Kako se ona zove?"

"Služi se raznim imenima, gospodine. Najpoznatija je kao Betty Brighteves. Veoma dobro izgleda."

"Betty Brighteves", rekao je George. "Hvala Vam, inspektore."

"Oprostite, gospodine, ali Vi ne izgledate dobro."

"I nisam dobro. Veoma sam bolestan. Zapravo mislim da bi bilo najbolje prvim vlakom vratiti se natrag u grad."

Inspektor je pogledao na sat.

"Bojim se da sada polazi onaj spori vlak. Bolje pričekajte ekspres."

"Nije važno", rekao je tužno. "Nijedan vlak ne može biti sporiji od onoga kojim sam jučer stigao."

64

Djevojka iz vlaka

Ponovno je zauzeo mjesto u prvom razredu i ležerno prelistavao dnevne novine. Odjednom kao da je bio pogođen munjom, zurio je u natpis ispred sebe.

"Romantično se vjenčanje održalo jučer u Londonu kada se lord Roland Gaigh, drugi sin markiza od Axminstera, vjenčao s visokom vojvotkinjom Anastazijom od Katonije. Ceremonija je provedena u strogoj tajnosti. Visoka je vojvotkinja boravila u Parizu sa svojim ujakom od vremena kada je izbio ustanak u Katoniji. Lorda Rolanda upoznala je dok je bio u službi tajništva britanske ambasade u Katoniji i njihova veza je tada započela."

"Pa, ja sam ..."

Gospodin Rowland nije mogao pronaći dovoljno dobar način da objasni svoje osjećaje. Neprestano je buljio u prazno. Vlak se

zaustavio na maloj stanici i gospođica je ušla u nj. Sjela je nasuprot njega.

"Dobro jutro, George", rekla je razdragano.

"Sveti Bože!", plakao je. "Elizabeth!"

Nasmijala mu se. Bila je, ljepša no ikada.

"Pogledaj ovo", govorio je, hvatajući se za glavu. "Za ime Božje objasni mi. Da li si ti visoka vojvotkinja Anastazija ili možda Betty Brighteves?"

Zapanjeno gaje gledala.

"Niti jedna od njih. Ja sam Elizabeth Gaigh. Sada ti mogu reći sve. I moram se ispričati za to. Znaš, Roland (moj brat) je oduvijek bio zaljubljen u Alexu ..."

"Misliš u visoku vojvotkinju?"

"Da, tako je naziva obitelj. Pa, kao što kažem, Roland ju je oduvijek volio i ona njega. I tada je izbila revolucija, Alexa je otišla u Pariz, i baš kad su se htjeli vjenčati, pojavio se stari Sturm, kancelar, koji je inzistirao da izdržava Alexu i silio je da se uda za princa Karla, svog rođaka, tešku i nezrelu osobu ..."

"Mislim da sam ga sreo", rekao je George.

"Koga ona mrzi. I stari princ Usric, njezin ujak, zabranio joj je da viđa Rolanda. Ona je zatim pobjegla u Englesku i

65

ja sam je upoznala ovdje u Londonu i javile smo se Rolan-du koji je tada bio u Škotskoj. I u krajnjem trenutku, dok smo se taksijem vozile u registarski ured, koga smo ugledale u susjednom taksiju, nego starog princa Usrica. Naravno, pratio nas je i bile smo lude od razmišljanja što napraviti jer bio je u stariju napraviti veliku scenu, a bile smo svjesne da bi uspio jer se on skrbio o njoj. Tada mi je na um pala strašna ideja - ideja promjene uloga. Danas zapravo ne primjećuješ ništa posebno kod djevojke osim njena nosa. Stavila sam na glavu Alexin crveni šešir, te obukla njezin smeđi kaput, a ona je obukla moj sivi. Rekli smo šoferu da vozi u Waterloo, a ja sam iskočila van iz auta i požurila na stanicu. Stari je Usric pratio crveni šešir, bez ikakva razmišljanja tko je druga osoba u taksiju, ali daje vidio moje lice ... Potom sam samo uskočila u Vaš kupe i predala Vam se na milost i nemilost."

"Dobro sam razumio", rekao je George. "To bi bilo sve."

"Znam. Moram Vam se još ispričati. Nadam se da Vas neću povrijediti. Vidite, izgledali ste tako uživljeni u događaj kao u knjigama, da stvarno nisam mogla odoljeti iskušenju. Odabrala sam čovjeka opaka izgleda i rekla Vam da ga pratite. I tada sam Vam povjerila paketić."

"U kojemu je bio vjenčani prsten."

"Da, Alexa i ja smo ga kupile, jer Roland nije bio u mogućnosti stići iz Škotske ranije, već na sam čin vjenčanja. I naravno, znala sam da ga, dok se ne vratim u London, neće više željeti, željeli su nekakav drukčiji."

"Shvaćam", rekao je George. "Kao i sve ostale stvari, veoma su jednostavne kad ih upoznaš! Dopustite mi, Eliza-beth."

Skinuo je njezinu lijevu rukavicu, ispustio uzdah olakšanja i sreće, te se približio njezinu golom prstu.

"U redu je", izjavio je. "Taj prsten neće biti uzaludan, nakon svega."

"Oh", plakala je Elizabeth, ali ja ne znam ništa o tebi."

"Znaš koliko sam dobar", rekao je. "Usput, upravo sam doznao da ste Vi lady Elizabeth Gaigh, zar ne?"

66

lijevoj ka i 2 vlaka

"Oh George, da li ste Vi snob?"

"Pa, zapravo, pomalo jesam. Moj najdraži sanje bio, kad sam sanjao daje kralj George od mene posudio krunu kako bje nosio preko vikenda. Ali mislio sam više na svog ujaka, koji me otuđio. On je zaista pravi snob. Kada dozna da ću se oženiti Vama, te da ćemo u obitelji imati plemkinju, ponovno ćemo postati partneri!"

"Oh George, da li je on stvarno veoma bogat?" "Elizabeth, da li si ti zaista koristoljubiva?" "Veoma. Volim trošiti novac. Ali, ja sam mislila na svog oca. Pet kćeri, sve lijepe i sve plave krvi. Baš je u potrazi za bogatim zetom."

"Hm", rekao je. "Bit će to jedno od onih vjenčanja planiranih u Raju, a ostvarenih na Zemlji. Hoćemo li živjeti u Rowland's Castleu? Tamo bi me sigurno prozvali najvišim lordom, kad bi se tobom oženio. Oh! Elizabeth, draga, ovo je vjerojatno suprotno pravilima onih što žive po propisima, ali ja te jednostavno moram poljubiti!"

67

Pjesma za šest pe.nija

Gospodin Edward Palliser, K.C., živio je na broju 9 u Ulici kraljice Ane. Ulica kraljice Ane je cul-de sac ulica. U samom je srcu Westminstera, ali sa savršeno mirnom atmosferom stare Engleske, daleko od meteža dvadesetog stoljeća.

Nevjerojatno je pristajala karakteru Sir Edward Pallise-ra.

Sir Edward bijaše jedan od nauglednijih krimi odvjetnika svoga vremena i nakon stoje otišao u mirovinu, zabavljao se sakupljanjem visoko kvalitetnih kriminoloških romana, također autor knjige "Sjećanje na najveće kriminalce."

Te je večeri sjedio ispred kamina svoje biblioteke, ispijajući izvrsnu crnu kavu, i klimao glavom nad knjigom Lombrosa. Tako genijalne teorije, potpuno izvan vremena.

Vrata su se nečujno otvorila, te se njegov dobro izvježban sluga približio stolu s debelom hrpom papira, i diskretno prošaputao:

"Jedna mlada gospođica Vas želi vidjeti."

"Mlada gospođica?"

Sir Edward je bio iznenađen. Ta mu se vijest učinila veoma neobična. Pomislio je da bi to mogla biti njegova nećakinja, Ethel-ali ne, pa Armour bi znao.

Upitao je oprezno.

"Gospođica se nije predstavila?"

"Ne gospodine, ali je rekla da ju sasvim sigurno želite vidjeti."

"Uvedi je unutra", rekao je gospodin Edward Palliser. Osjećao se ugodno iznenađen.

68

za šest penija

Visoka, tamnokosa djevojka, blizu tridesetih, odjevena u suknju i crni kaput, lijepe frizure i s malim crnim šeširom, ispružene ruke i intrigantnog pogleda prišla je k gosp. Edwardu. Armour se povukao, zatvarajući vrata za sobom.

"Gospodine Edward - sjećate me se, zar ne? Magdalena Vaughan."

"Zašto, pa naravno." Stiskao je toplo ispruženu ruku.

Savršeno je se sjećao, sada. To putovanje kući iz Amerike. To slatko dijete, jer bila je malo više od djeteta. Vodio je ljubav s njom, sjećao se dobro, na oprezan muški način. Bila je tako prekrasno mlada, tako privlačna, tako prepuna divljenja i poštovanja, baš kao

stvorena da osvoji srce čovjeka blizu šezdesetih. Uspomene su pridonijele dodatnoj toplini stiska njezine ruke.

"Veoma ljupko od tebe. Izvoli sjedni."

Namjestio joj je naslonjač, govoreći lagano i oprezno, pitajući se zbog čega lije došla. Naposljetku, kratak je govor doveo polako do kraja i nastala je tišina.

Njezine su se ruke spuštale i dizale s rukohvata naslonjača, jezikom je vlažila usne. Najedanput je progovorila.

"Gospodine Edward, želim da mi pomognete."

Bio je iznenađen i mehanički izustio:

"Da?"

Nastavila je, govoreći sve napetije:

"Rekli ste, da ako ikad zatrebam pomoć, da ako išta na svijetu budete mogli napraviti za mene, da ćete to i napraviti."

Da, rekao je to. Bile su to riječi koje netko govori na odlasku. Mogao se točno prisjetiti tona kojim je govorio, trenu kada je njenu ruku prinio svojim usnama.

"Ako ikad budem mogao nešto učiniti za tebe, ne zaboravi, stvarni to i mislim ..."

Da, rekao je to ...Ali strašna je rijetkost da netko to zaista mora ispuniti! I to nakon devet ili deset godina. Letimično je pogledao, još je uvijek jako lijepo izgledala, ali iz-

69

gubila je onaj svoj šarm - onaj pogled rane, netaknute mladosti. Možda je sada izgledala zanimljivije, pomislio bi mlađi čovjek, ali gosp. Edward je bio daleko od sjećanja koji ga je preplavio toplinom i emocijama na tom putu s Atlantskog oceana.

Lice mu je postalo odmjereno i poslovno. Rekao je nekako svježe:

"Svakako, draga moja gospođice. Bit će mi drago učiniti sve što mogu, iako sumnjam da u ovim danima mogu biti od velike koristi."

Ako je i pripremao način da se povuče, ona to nije primijetila. Bila je jedna od onih koji primjećuju samo jednu stvar u određenom trenutku, a u tom momentu ona je samo znala da joj treba pomoć. Volju gosp. Edwarda da joj pomogne prihvatila je kao gotovu činjenicu.

"U strašnoj smo nevolji, gospodine."

"Vi? Jeste li udana?"

"Ne, mislila sam moj brat i ja. Oh! i William i Emily također. Ali moram Vam objasniti. Imam, odnosno imala sam tetku, gospođicu Crabtree. Možda ste čitali o njoj u novinama. Bilo je strašno. Ubijena je."

"Ah!" Bljesak interesa prešao je preko Edwardova lica. "Otprilike, prije mjesec dana?"

Djevojka je kimnula.

"Malo manje, tri tjedna."

"Da, sjećam se. Upucana je glavu u svojoj kući. Ubojicu još nisu pronašli."

Ponovno je kimnula glavom.

"Nisu našli čovjeka, i mislim da ga možda neće ni pronaći. Razumijete, možda tu ni ne postoji netko poseban."

"Što?"

"Da, strašno. O tome ne piše u novinama. Ali policija to misli. Oni znaju da nikakav stranac nije ušao u kuću te večeri."

"Mislite ...?"

70

za šest peaiija

"Daje bio netko od nas. Mora biti. Ne znaju tko, i mi ne znamo tko ... I sjedimo tamo svaki dan gledajući sumnjičavo jedan u drugoga i pitajući se tko. Oh! Kad bi samo bio netko izvana, ali ne shvaćam kako bi ..."

Gospodin Edward je buljio u nju, a njegov se interes pojačavao.

"Mislite da su članovi obitelji pod sumnjom?"

"Da, mislim tako. Policija se nije izjasnila. Bili su naprotiv jako ljubazni. Ali kuću su ispremetali, sve nas ispitali, i Martu također. I zbog toga što ne znaju tko bi mogao biti, drže sve u neizvjesnosti. Alija se strašno bojim."

"Drago moje dijete. Dođi ovamo, siguran sam da malo pretjeruješ."

"Ne pretjerujem. Sigurno je netko od nas."

"Tko su to tih četvoro na koje mislite?"

Magdalena se ustala i govorila malo suzdržanije.

"Tu smo ja i Matthew. Teta Lily nam je stvarno mnogo značila. Bila je sestra naše bake. živjeli smo s njom od svoje četrnaeste (mi smo blizanci). Zatim tu je bio William Cra-btree. Njen nećak, sin njenog brata. On je također živio s nama, sa suprugom Emily."

"Ona ih je uzdržavala?"

"Manje, više. Wiliam ima nešto svog novca, ali nije odviše jak da bi živio sam. Mirna je i sanjarska osoba. Sigurna sam da bi bilo onemoguće da on..ho! Užasno je samo pomisliti na to!"

" Još uvijek ne mogu ništa zaključiti. Možda bi bilo dobro da odmah pređete na glavne činjenice, ako Vas to ne uznemirava odviše."

"Ma ne, ja Vam želim reći. I sve je tako čisto jasno u mojoj glavi, potpuno čisto. Mi bismo ispijali čaj, znate i svi bismo odlazili obavljati svoje stvari. Ja se bavim krojenjem odjeće. Mathew bi pisao svoje članke, bavi se novinarstvom; Wiliam bi slagao svoje marke. Emily nije bila na čaju. Uzela je sredstvo protiv glavobolje i legla. I tu smo bili, svatko od nas zauzet svojim poslom. I kada je Martha ušla postaviti

71

u u pola sedam, teta Lily je bila mrtva. Njena je glava, trašno, bila sva smrskana."

ružje je pronađeno, zar ne?"

a. Bio je to težak pritiskivač za papir, koji je uvijek

0 na stolu pokraj vrata. Policija nije pronašla nikakve 2. Bio je vrlo dobro očišćen.

Vaša prva slutnja?"

omislili smo, naravno, daje bio provalnik. Dvije ili tri

2 komode su bile izvučene, kao daje kradljivac kopao ima. Naravno, mislili smo na provalnika! I tada je do-Dlicija i objasnila nam da je teta bila mrtva već jedan upitala Marthu tko je ulazio u kuću i ona je odgovori -nitko nije ulazio. Svi su prozori bili rastvoreni prema ra, i nije bilo znakova da je netko provalio. I započeli is ispitivati ..."

stala je. U grudima je osjećala težinu. Njene su oči iplašene i molile ga za pomoć.

amo za primjer, tko bi mogao imati koristi od njene ?"

d je jednostavno, svi jednako. Svoj je novac ostavila

1 četvorici u jednakim iznosima." koja je vrijednost njezine imovine?"

dvjetnik nam je rekao da će biti oko osamdesetak ti-funta nakon što se plate troškovi pogreba." »spodin Edward je raskolačeno raširio

oči.

3 je veoma velik iznos. Pretpostavljam da ste znali za Snost imovine vaše tete."

Magdalena je kimnula glavom.

Ona, to nas je veoma iznenadilo. Teta Lily je bila tako na s novcem. Imala je smo jednoga slugu i uvijek je bila o ekonomičnosti."

'spodin Edward je zamišljeno klimao. Magdalena se ula malo naprijed.

oćete li mi pomoći, molim Vas?"

izine su riječi doprle do njega kao nevjerojatan šok, i času kad mu je priča postala zanimljivom.

IPjesma zc\ šest pernici

"Draga moja mlada damo, što uopće mogu učiniti? Ako želite dobar poslovan savjet, mogu Vam dati ime ..."

Prekinula ga je.

"Alija to ne želim! Ja želim da mi Vi osobno pomognete, poput prijatelja."

"To je Veoma lijepo od Vas, ali ..."

"Želim da dođete u našu kuću. Želim da postavljate pitanja. Želim da vidite i procijenite sami."

"Ali moja draga ..."

"Sjećate se, obećali ste. Bilo gdje, bilo kada, ako zatre-bam pomoć, rekli ste ..."

Njezine oči gledale su ga s povjerenjem. Osjećao se posramljen i neobično dirnut. Ta njezina duboka iskrenost, ta vjera u uzaludno obećanje, deset godina staro, kao sveta obvezna stvar. Koliko ljudi nije izreklo te iste riječi- kliše- i koliko njih je zamoljeno to učiniti.

Rekao je slabim glasom: "Siguran sam da u gradu ima puno ljudi koji će Vas savjetovati bolje od mene."

"Naravno, imam mnogo prijatelja." (Bio je zbunjen sigurnošću te izjave.) "Ali vidite, nitko nije tako pametan. Ne kao Vi. Vi ste rođeni da ispitujete ljude. I sa svim Vašim iskustvom morali biste saznati."

"Saznati što?"

"Da li su nevinili ili su krivi."

Nasmijao se mudro. Laskao je sebi kako je u cjelini uvijek i znao. lako u mnogim slučajevima njegovo mišljenje ne bi bilo presudno.

Magdalena je nervozno pomakla šešir sa čela, pogledala po sobi i rekla:

"Kako je ovdje mirno. Zar Vam ponekad ne nedostaje malo buke?"

Cul-de-sad. Potpuno nesvjesno njezine su ga riječi dir-nule na ranu. Cul- de - sac. Da, ali uvijek je postojao način za izlaz, način na koji si došla ti, izlaz prema stvarnom svijetu ... Nešto snažno i neobuzdano mladalački probudilo se u njemu. Njezino jednostavno povjerenje razotkrilo je

73

najbolju stranu njegove prirode, a njezin je problem izazvao nešto drugo -prkosnog krimonologa u njemu. Želio je vidjeti te ljude o kojima je pričala. Želio je formirati svoju osobnu presudu.

Rekao je: "Ako si zaista uvjeren da ti mogu pomoći.. iako ti ne garantiram ništa ..."

Očekivao je da će biti obuzeta uzbuđenjem, ali primila je to sasvim mirno.

"Znala sam da ćeš pristati. Uvijek sam te smatrala pravim prijateljem. Hoćeš li se sada vratiti samnom kući?"

"Ne. Mislim da će biti bolje, da će biti zabavnije, ako te sutra posjetim. Hoćeš li mi dati ime i adresu odvjetnika gosp. Crabtree? Htio bih mu postaviti par pitanja."

Napisala je i dala mu. Zatim se ustala i rekla nekako stidljivo:

"Ja, ja sam Vam zaista neizmjereno zahvalna. Do viđenja."

"A Vaša osobna adresa?"

"Kako nepromišljeno od mene. 18 Palatine Walk, Chel-sea."

Bilo je tri sata popodne sljedećega dana kada je gosp. Edward došao pred Palatine Walk br.18 ozbiljna, odmjerena držanja. U trenutku je došao do nekoliko zaključaka. Toga jutra posjetio je Scotland Yard, gdje je njegov prijatelj radio kao pomoćnik visokog predstavnika, te obavio razgovor s posljednjim odvjetnikom gospođe Crabtree. To mu je pomoglo da dobije nešto jasniju sliku o svemu. Novčani poslovi gospođice Crabtree su bili malo čudni. Nikada se nije koristila čekovnom knjižicom. Umjesto nje imala je naviku pisati svom odvjetniku tražeći od njega određenu količinu novca u novčanicama od pet funta. Skoro uvijek bila je to ista količina novca. Tri tisuće funta, pet puta godišnje. Došla bi osobno po novac u kočiji koju je smatrala jedinim sigurnim prijevoznim sredstvom.

U drugim slučajevima nije nikad napuštala kuću.

74

"Pjesma za šest pemia

Na Scotland Yardu gospodin Edward je naučio da se pitanje novca mora razraditi veoma pažljivo. Gospođica Cra-btree je uskoro morala doći po svoju zadnju ratu novca. Po svoj prilici prethodne su tri tisuće bile potrošene, ili pak skoro potrošene. Ali ovo je bila činjenica koju nije bilo lako ustvrditi. Provjerom kućnih izdataka, bilo je uskoro očito da njen novac od tri tisuće funta nije bio dovoljan za tri mjeseca. Drugom prigodom imala je naviku slanja novčanica od pet funta siromašnim prijateljima ili rođacima. Da lije bilo malo ili puno novca u kući u vrijeme njezine smrti bilo je upitno. Ništa od toga nije pronađeno.

Upravo je o tome razmišljao Edward dok se približavao Palatine Walku.

Vrata kuće (koja nije imala podrum) otvorila mu je sitna, starija žena živahna pogleda. Uvela gaje u veliku prostoriju lijevo od malog hodnika i tada mu je prišla Magdalena. Puno jasnije nego prije, primijetio je tragove nervoze na njezinu licu.

"Rekli ste mi da postavljam pitanja, pa sam došao to obaviti", rekao je gosp. Edward, sa smiješkom dok se rukovao. "Najprije želim znati tko je posljednji vidio vašu tetu i kada je to točno bilo?"

"Bilo je to nakon popodneva čaja - pet sati. Martha je posljednja bila s njom. Plaćala je knjige to popodne i donijela joj ostatak i račune."

"Vjerujete Marthi?"

"Potpuno. Provela je s tetom Lily tridesetak godina. Iskrena je i čista poput dana."

Gospodin Edward je kimnuo.

"Drugo pitanje. Zbog čega je vaša rođakinja gospoda Crabtree uzela prah protiv glavobolje?"

"Pa, valjda zbog glavobolje."

"Naravno, ali da lije možda postojao neki razlog zastoju je glava boljela?"

"Pa, na neki način da. Za ručkom se dogodila scena. Emily je veoma osjetljiva i nervozna osoba. Ona i teta Lily su se ponekad svađale."

75

"I posvađale su se za ručkom?"

"Da. Teta Lily se brinula oko malih stvari. Sve je počelo iz ničega, a zatim su počele svom snagom, dok je Emily izgovorila svakakve riječi, kao npr. da će napustiti kuću zauvijek, da joj je zamjeren svaki zalogaj što je pojela, ah, zaista je rekla puno ružnih stvari. A teta Lily je rekla da što brže spakiraju stvari i odu to bolje. Ali to stvarno nije značilo ništa."

"Jer gospoda i gospodin Crabtree nisu bili u stanju to napraviti, zar ne?"

"A ne samo to. Wiliam je stvarno volio Emily."

"Nije li to bio baš dan od svađa?"

Magdalenin je glas dobio povišen ton.

"Mislite li na mene? Boku koja se digla oko moje želje da postanem manekenka?"

"Vaša se teta nije s tim slagala?"

"Ne."

"Zašto ste željeli postati manekenka, gospođice. Zar Vas je život obdario privlačnošću i ljepotom?"

"Ne, ali sve bi bilo bolje od ovakva života."

"Da i. Ali sada ćete imati pristojne prihode, zar ne?"

"Da, da, sada je potpuno drukčije."

Klimnula je s priznanjem krajnje jednostavno.

Nasmijao se i težio promijeniti temu. Umjesto toga rekao je: "A Vaš brat? Da li je on imao razloga za svađu?"

"Mathew? Ne zaista."

"Tada nitko ne može reći daje on imao razloga za ubojstvo."

Bio je brz u otkrivanju straha koji je u trenutku preplavio njezino lice.

"Da ne zaboravim, nije li on dugovao znatnu količinu novca?"

"Da, jadni moj Mathew."

"Ali sada sve to može riješiti."

"Da", uzdahnula je, "Kakvo olakšanje."

76

za šesf pe.n\)\a

Još uvijek ništa nije primjećivala! Promijenio je brzo temu.

"Vaš brat i rođaci su kod kuće?"

"Da, rekla sam im da ćete doći. Voljni su pomoći. Oh, gospodine Edward, osjećam da ćete nekako, dokazati daje sve u redu, da nitko od nas nema ništa s tim, daje, nakon svega to ipak bio neki stranac."

"Ne činim čuda. Možda mogu doći do istine, ali ne mogu Vam reći daje istina ono što vi želite da bude."

"Ne možete? Osjećam da Vi možete sve, baš sve."

Napustila je sobu. Mislio je uznemireno, "Što lije htjela reći tom izjavom? Da li želi da predložim način obrane? A za koga?"

Njegove su misli bile ometene ulaskom čovjeka u pedesetima. Bio je prirodno jake građe, ali je lagano prilazio. Njegova je odjeća bila neuredna, a kosa nemarno počesljana. Izgledao je pozitivno, ali odsutan duhom.

"Gospodin Edward Palliser? Kako ste. Magdalena me poslala."

"Veoma lijepo od Vas što nam želite pomoći. Premda mislim da ništa nikada neće biti otkriveno. Mislim, da neće uhvatiti ubojicu."

"Mislite dakako, daje bio provalnik, netko izvana?"

"Pa, mora da je bio. Ne može biti netko iz obitelji. Ti su današnji provalnici veoma pametni, prikradu se kao mačke, ulaze i izlaze kako ih je volja."

"Gdje ste Vi bili, gosp. Crabtree, u vrijeme tragedije?"

"U svojoj sobi na katu, bio sam veoma zaposlen sa svojim markama."

"Niste čuli ništa.?"

"Ne, ali ja nikad ne čujem ništa, dok radim. Veoma glupo od mene, ali tako je."

"Da li je soba koju spominjete iznad ove prostorije?"

"Ne, na stražnjem je dijelu kuće."

Ponovno su se otvorila vrata. Ušla je mala svijetla žena. Njezine su ruke nervozno treperile. Izgledala je uplašeno i uzbuđeno.

77

"Wiliam, zašto me nisi pričekao? Rekla sam ti da čekaš."

"Oprosti, draga, zaboravio sam. Gospodine Edward Pal-liser, moja žena."

"Kako ste, gospodo? Nadam se da Vam ne smeta što sam došao postaviti nekoliko pitanja. Znam koliko ste svi zabrinuti hoće li se stvari razjasniti."

"Naravno. Ali, ja Vam ne mogu reći ništa, zar ne Wiliam? Ja sam spavala u svomu krevetu, probudio me Marthin vrisak."

Njezine su se ruke i dalje tresle.

"Gdje je Vaša soba gospodo?"

"Iznad nas. Ali ja nisam čula ništa, kako sam i mogla? Spavala sam."

Nije mogao ništa izvući od nje. Ona ništa nije znala, ništa nije čula, ona je spavala. Neprestano je to ponavljala tvrdoglavošću uplašene žene. Ipak, gospodin je Edward dobro znao da bi to mogla biti, ili je vjerojatno i bila, zaista istina.

Naposljetku se ispričao i želio postaviti nekoliko pitanja Marthi. Wiliam Crabtree ga je nagovarao da pode u kuhinju. U hodniku je gosp. Edward skoro udario u visokog, tamnokosog mladića koji je išao prema izlaznim vratima.

"Gospodin Mathew Vaughan?"

"Da, ali ja nemam vremena, imam zakazan sastanak."

"Mathew!" bio je to sestrin glas. "Oh, Mathew, obećao si..."

"Znam sekice. Ali, ne mogu. Moram se naći sa čovjekom. I svejedno, koja je korist razgovarati iznova i opet iznova o toj proklesoj stvari. Dosta nam je bilo policije. Zlo mi je od cijele te 'zabave'."

Vanjska su se vrata zatvorila praskom. Mathew Vaughan je izašao.

Gospodin je Edward uveden u kuhinju. Martha je peglala. Zastala je s peglom u ruci. Gospodin Edward je zatvorio vrata za sobom.

78

"Pjesma za šest pe.v\|ja

"Gospođica Vaughan me zamolila za pomoć", rekao je. "Nadam se da nećete odbiti ako Vam postavim nekoliko pitanja."

Pogledala ga je i sagnula glavu.

"Nitko od njih to nije učinio. Znam što vi mislite, ali nije tako. To su tako divne dame i gospoda kakve možete samo poželjeti."

"Ne sumnjam u to. Ali njihova dragost nije ono što mi nazivamo dokazom."

"Možda ne, gospodine. Zakon je smiješna stvar. Ali postoji, kako vi kažete dokaz, gospodine. Nitko od njih nije to mogao učiniti bez moga znanja."

"Jeste li sigurni?"

"Znam o čemu govorim, gospodine. Slušajte ovo gospodine!"

Čuo se zvuk škripanja iznad njihovih glava.

"Stepenice, gospodine. Svaki put kad se netko penje ili silazi, stepenice jako škripe, koliko god oprezni bili. Gospođa Crabtree je ležala u svomu krevetu, a gospodin Cra-btree se zabavljao sa svojim nesretnim markama, a gospođica Magdalena je bila gore krojeći na svojoj mašini, i daje netko od njih troje silazio niza stepenice, sigurno bih čula. Ali nisu!"

Govorila je pozitivnim sigurnim glasom koji gaje impresionirao. Mislio je u sebi: "Dobar svjedok. Ona će mi pomoći."

"Možda niste dobro primijetili."

"Kako ne bih. Ja bih čula i bez da sam slušala. Isto kao kad čujete kada se vrata zatvaraju ili netko izlazi van."

Gospodin Edward je promijenio gledište.

"To bi bilo njih troje, ali postoji i četvrti. Je li gospodin Vaughan također bio gore?"

"Ne, ali bio je u maloj donjoj sobi. Susjedna vrata. I tipkao je na mašini. Čulo bi se jasno čak do tu. Njegova mašina nikada nije prestajala s radom. Ni za trenutak, gospodine, mogu se zakleti. Taj odvratni iritirajući zvuk kuckanja ..."

79

Gospodin Edward je zastao na trenutak.

"Vi ste osoba koja ju je pronašla?"

"Da gospodine, ja. Ležeći, krvave kose i glave. I nitko nije ništa čuo zbog glasnog kuckanja gospodina Mathewa."

"Shvatio sam kako imate mišljenje da nitko drugi nije ušao u kuću, zar ne?"

"Kako je i mogao, gospodine, bez moga znanja? Čuje se zvono izvana. I postoje samo jedna vrata."

Gledao ju je ravno u oči.

"Bili ste jako vezani za gospođicu Crabtree?"

Na njezinom se licu pojavio nepogrješiv, topao, istinski žar.

"Da, zaista vezana, gospodine. Pa dobro, za gospođicu Crabtree, sada je već odavno prošlo, pa to mogu i napomenuti. Upala sam u nevolju kada sam bila djevojčica, i gospođica Crabtree je bila uz mene, uzela me natrag k sebi u službu, zaista, nakon svega. Dala bih život za nju, zaista bih."

Gospodin Edward je prepoznavao iskrenost kad bje čuo. Martha je bila iskrena.

"Koliko Vi možete znati, nitko nije bio na vratima ...?"

"Nitko nije mogao doći."

"Ja kažem, koliko ste Vi mogli znati. Ali, ako je gospođica Crabtree očekivala nekoga, i sama otvorila vrata nekome ..."

"On", Martha se činila iznenađenom i zbunjenom.

"Pretpostavljam daje to moguće, zar ne?", tvrdio je gosp. Edward.

"Da, moguće je, ali nije uobičajeno. Mislím ..."

Bila je očito iznenađena. Nije mogla poricati, a žarko je to željela. Zašto? Jer, znala je da istina leži tu negdje. Je li to možda to? Četvoro ljudi u kući, a netko od njih je kriv? Da li je Martha željela zaštititi krivca? Da li su stepenice zaškripale? Da li je netko sišao kradimice dolje i da li je ona znala tko je to bio?

80

1-^jesma za šesf penija

Ona je bila iskrena što se tiče nje, gosp. Edward je to znao.

Izrekao je moguću činjenicu, gledajući je.

"Gospođica Crabtree je to mogla učiniti, zar ne? Prozor njezine sobe gleda na ulicu. Mogla je vidjeti koga god je očekivala s prozora te otići do vrata otvoriti mu! Možda nije željela da itko vidi tu osobu."

Martha je izgledala zabrinuto. Protiv svoje volje je rekla.

"Da, možda ste u pravu. Nikada nisam razmišljala o tome. Daje možda očekivala gospodina, može biti."

Kao daje počela zapažati prednosti te mogućnosti.

"Vi ste posljednja osoba koja ju je vidjela, je li tako?"

"Da, gospodine. Nakon što sam odnijela čaj. Uzela sam knjige s receptima i ostatak novca koji mi je dala."

"Da li Vam je dala novčanice od pet funta?"

"Novčanice od pet funta, gospodine", rekla je šokiranim glasom.

"Knjige nikad nisu bile u tako visokom iznosu. Veoma sam pažljiva s tim."

"Gdje je držala svoj novac?"

"Ne bih točno znala, gospodine. Rekla bih da gaje nosila uza se, u svojoj crnoj baršunastoj torbi. Ali, naravno mogla gaje držati u jednoj od ladica u svojoj spavaćoj sobi, koje je zaključavala. Voljela je zaključavati stvari, premda je bila sklona gubljenju ključeva."

Gospodin Edward je kimnuo.

"Ne znate koliko je novca zapravo imala, mislim u novčanicama od pet funta."

"Ne gospodine, ne mogu sa sigurnošću reći koliko."

"I nije Vam napomenula ništa što bi Vas moglo navesti da pomislite kako je očekivala nekoga?"

"Ne gospodine."

"Potpuno ste sigurni? Što je točno rekla?"

"Pa", promislila je Martha, "rekla je da je mesar ništa drugo nego sirovina i varalica, zatim je rekla da sam joj ulila malo više čaja nego sam trebala, i da je besmisleno

81

što gospoda Crabtree ne voli jesti margarin, i nije joj bilo drago kad sam joj vratila novčanice od šest penija, one nove s orahovim lišćem na njima; rekla je daje to ružno i morala sam je uvjeravati u suprotno. I rekla je još, da joj je čovjek s ribarnice poslao bakalar umjesto merlana, i to sam mu prigovorila, zaista, i mislim da je to bilo sve, gospodine."

Marthin govor je uspio približiti gosp. Edwardu karakter preminule dame, kako nijedan drukčiji opis ne bi uspio. Rekao je usputno:

"Gospođi je bilo zaista teško udovoljiti, zar ne?"

"Malo pretjerano zabrinuta, jadnica, nije često izlazila pa je zbog toga morala uvijek pronaći nešto što nije zaoku-piralo. Bila je sitničava, ali velika srca, nikad nije poslala siromaha s vrata a da mu nešto ne da. Možda je bila sitničava, ali ujedno i veoma dobrostiva gospoda."

"Drago mi je Martha, da je iza nje ostala barem jedna osoba što žali za njom."

Starije sluga uhvatio njezin uzdah.

"Mislite, a ne, svima je bila veoma draga, zaista. Ponekad bi se porječkali s njom, ali to nije bilo ništa ozbiljno."

Gospodin Edward je podigao glavu. Iznad njih se čula škripa.

"To gospođica Magdalena silazi."

"Kako znate?", upitao je.

Žena je malo pocrvenjela. "Poznajem njene korake", pro-šaptala je.

Gospodin Edward je žurno napustio kuhinju. Martha je bila u pravu. Magdalena je upravo sišla. Pogledala ga je puna nade.

"Još nisam uznapredovao dovoljno", rekao je odgovarajući njezinu pogledu, "možda Vi znate kakva je pisma primila Vaša teta na dan svoje smrti?"

"Nalaze se sva na okupu. Policija ih je naravno pregledala."

82

"Pjesma za šest penija

Povela ga je u dvojnu primaću sobu, te otključavajući ladicu izvadila veliku baršunastu torbu sa staromodnom srebrnom kopčom."

"Ovo je tetina torba. Sve je unutra, baš kao na dan kada je i umrla. Sačuvala sam je za Vas."

Gospodin Edward joj se zahvalio i započeo s vađenjem njezinih stvari, stavljajući ih na stol. Pomislio je, bila je to zaista ekscentrična starija dama.

Ib su se nalazili neki sitan srebrni novac, dva crvena lješnjaka, tri odreska iz novina o Joanni Southcott, neka pjesma o nezaposlenima, "Stari Mooreov godišnjak", veliki komad kamfora, naočale i tri pisma. Jedno tanašno od neke rođakinje Lucy, račun od popravka sata i poziv od dobrotvorne institucije.

Gospodin je sve pomno pregledao, zatim sve vratio u torbu i pružio je Magdaleni s uzdahom.

"Hvala, gospođice Magdalena. Bojim se da tu nema ničega važnog."

Ustao se, opažajući da se s prozora pruža dobar pogled na prag vanjskih vrata, te je Magdaleninu ruku prinio svojoj.

"Vi odlazite?"

"Da."

"Ali, sve će biti u redu, zar ne?"

"Nitko tko ima veze sa zakonom ne donosi tako brzo svoje izjave", rekao je uzvišeno gosp. Edward i nestao.

Hodao je niz ulicu izgubljen u mislima. Zagonetka je bila u njegovim rukama, a on je nije odgonetnuo. Trebalo je još nešto, jedna mala stvar. Kako bi mu pokazala put.

Netko ga je potapšao po ramenu i on je zastao začuđeno. Bio je to Mathew Vaughan, nekako bez daha.

"Jurio sam za Vama, gospodine Edward. Želio sam se ispričati za svoje ružno ponašanje. Ali bojim se da nemam baš najbolje ponašanje na svijetu. Veoma je dobro što ste se prihvatili ovog

posla. Molim Vas pitajte me što god želite. Ako postoji nešto što bih Vam moglo pomoći ..."

83

y\gafy\c\

Najedanput, gosp. Edward se ukočio. Njegove su oči buljile, ne u Mathewa, već preko puta ceste. Nekako zbunjeno, Mathewje ponovio:

"Ako mogu nekako pomoći ..."

"Već jeste, dragi mladiću", rekao je gosp. Edward, tako što ste me zaustavili na ovom mjestu i usmjeravajući moju pažnju na nešto što sam bio propustio."

Pokazao je prstom prema malom restoranu nasuprot ulice.

"Dvadeset i četiri crna kosa?" upitao je Mathew zbunjeno.

"Točno."

"Veoma neobično ime, ali vjerujem daje hrana tamo veoma ukusna."

"Neću riskirati kušajući je", rekao je gospodin Edward." "Premda sam mnogo stariji od tebe, prijatelju, siguran sam da se mnogo bolje sjećam pjesme iz djetinjstva. Bila je to pjesma koja počinje ovako, ako se dobro sjećam: Pjevaj pjesmu od šest penija, džep prepun raži, dvadeset i četiri kosa, ispečenih upiti, itd., itd. ... Ostatak nije bio važan.

Naglo se okrenuo.

"Kuda ideš?" upitao je Mathew.

"Natrag tvojoj kući, prijatelju moj."

Išli su prema tamo bez glasa, Mathew Vaughan je zbunjeno pogledavao svoga kompanjona. Gospodin Edward je ušao, krenuo prema ladici, izvadio torbu od baršuna i otvorio je. Pogledao je Mathewa i mladić je protiv volje napustio sobu.

Gospodin Edward je kopao po torbi vadeći sitan srebrni novac iz nje. Zatim je uzdahnuo. Njegov ga um nije prevario.

Ustao se i pozvonio, pritisnuo zvonce na vratima, stavljajući nešto na dlan svoje ruke.

Martha je odgovorila na zvonjavu.

"Rekli ste mi, Martha, ako se dobro sjećam, da ste imali malu prepirku s Vašom gazdaricom zbog novčića od šest penija."

84

Ipje.sn\ a za šest pe.n\ja

"Da gospodine."

"Ali, zanimljivo je da među ovim ostatkom nema ni jednog novog novčića. TU se nalaze dva stara novčića od šest penija."

Buljila je u njega zbunjeno.

"Znate li što to znači? Netko je zaista ušao u kuću tu večer, netko kome je Vaša gazdarica dala novčić od šest penija ... mislim u zamjenu za ova dva ..."

Žustrim je pokretom ispružio ruku dajući joj šaljive stihove pjesme o nezaposlenosti.

Bilo je dovoljno daje jednom pogleda.

"Igra je završena, Martha, vidite da znam. Možete mi reći sve."

Sjela je na stolicu a suze su potekle niz njezino lice.

"Istina je, istina je, nisam bila sigurna daje zvono zazvonilo, i pomislila sam da je bolje da provjerim. Došla sam pred vrata baš kad ju je pogodio. Hrpa novčanica od pet funta stajala je pred njom na stolu, pogled na njih nagnao gaje to učiniti. Ta pomisao daje bila sama kod kuće jer ona mu je i otvorila ... nisam mogla vikati. Bila sam paralizirana, tada se okrenuo, i vidjela sam, bio je to moj dječak ..."

"Uvijek je bio zločesto dijete. Dala sam mu sav novac koji sam imala. Bio je već dvaput u zatvoru. Mora da me je došao vidjeti, i tada je, uvidjevši da ne otvaram gosp. Cra-btree otišla otvoriti sama; on je zbunjeno izvadio jedan od onih letaka o nezaposlenima, i gazdarica mu je onako ljubazno i milostivo rekla da uđe, te mu dala šest penija. Cijelo vrijeme smotuljak novčanica je ležao na stolu gdje sam joj i ostavila ostatak. I tada se u njemu probudio vražji instinkt, te ju je pogodio u glavu."

"I zatim?", upitao je gospodin Edward.

"O gospodine, a što sam mogla napraviti? Moja krv i meso. Njegov je otac bio ološ, a Ben je to naslijedio od njega, ali mio je i moj je sin. Odgurnula sam ga vani, a ja sam se vratila u kuhinju postaviti večeru u uobičajeno vrijeme.

85

Mislite li da je to bilo pokvareno od mene? Pokušala sam Vam ne lagati dok ste me ispitivali."

Gospodin Edward je ustao.

"Jadna moja gospodo", rekao je osjećajno, "strašno mi je žao. Ali svejedno zakon mora obaviti svoju dužnost."

"On je pobjegao iz zemlje, gospodine. Ne znam gdje je."

"Postoji mogućnost da pobjegne policiji i izbjegne tamnicu, ali nemojte se uzdati u to. Molim Vas pozovite mi gospođicu Magdalenu."

"O, gospodine Edward. Kako divno od Vas, kako ste izvrsni", rekla je Magdalena kada je završio svoj kratak govor. "Spasili ste nas. Kako ću Vam ikada zahvaliti?"

Gospodin Edward joj se nasmijao i nježno stisnuo ruku. Bio je zaista veliki čovjek. Mala je Magdalena bila veoma šarmantna na tomu davnom putovanju na "Siluricu". Taj duh sedamnaestogodišnjakinje bio je predivan! Naravno, sad gaje potpuno izgubila.

"Sljedeći put kad zatrebam prijatelja", rekla je "otići ću pravo k vama."

"Ne, ne", govorio je zvučno Edward. "Baš to ne bih volio da učinite. Idite nekom mlađem čovjeku."

Vješto se oprostio od zahvalne obitelji te rukom mahnuo taksiju s uzdahom olakšanja.

Čak je i šarm lijepih sedamnaestih izgledao lažno.

Nije se zaista mogao usporediti s njegovom knjižnicom, dobro opremljenom kriminološkim pričama.

Taksi je skrenuo u Ulicu kraljice Ane.

Njegovu Cul-de-sac ulicu.

godii

ine

"Nježnim pokretom svojih snažnih ruku, Bili ju je priklonio svojim grudima. Ona mu je podala svoje usne duboko uzdišući i utisnula mu poljubac kakav još nikada nije osjetio ..."

Gospodin Edward Robinson je s dubokim uzdahom odložio knjigu "Kad ljubav kraljuje" i pogledao kroz prozor podzemne željeznice. Prolazili su kroz Stamford Brook .. Edward Robinson je mislio o Billu. Bili je bio apsolutno najdraži junak u većini ženskih romana. Edward je zavidio njegovim mišićima, njegovu izrazito dobrom izgledu i jakoj strasti. Ponovno je uzeo knjigu i čitao opis ponosne Mar-chese Bianche (koja mu je utisnula poljubac). Njezina ljepota bila je tako

zamamna, tako opojna, da bi i najhrabriji čovjek bespomoćno pao u mrežu njezine ljubavi.

"Naravno", rekao je Edward sebi, "sve je to glupost, ova vrsta ljubavi. Izmišljeno, ali pitam se ..."

Njegove su oči bile pune sjete. Da li je negdje postojao takav svijet prepun romantike i avanture? Postoji li žena čija je ljubav opojna? Postoji li ljubav prepuna požude i strasti?

"Ovo je stvarni život", rekao je Edward. "Morat ću nastaviti poput svih drugih ljudi."

Na kraju krajeva, mislio je, trebao bih se smatrati sretnim mladim čovjekom. Imao je izvrstan činovnički položaj u uspješnu poduzeću. Zdravlje gaje dobro služilo, o nikome nije ovisio i... bio je zaručen s Maud. Ali puka pomisao na Maud zasjenila mu je pogled. Premda nikad nije htio priznati, pomalo se bojavao Maud. Da, volio ju je. Još se uvijek sjećao uzbuđenja koje ga je proželo kad je ugledao njezin

87

bijeli vrat koji je virio iz njezine jednostavne bluze, na dan kad su se sreli. Sjedio je u kinu iza nje, a njegov gaje prijatelj upoznao s njom. Bez sumnje Maud je bila vrlo superiorna. Dobro je izgledala, bila pametna i veoma ženstvena, i uvijek je bila u pravu. Tip djevojke za koju bi svatko rekao da je idealna žena.

Edward se pitao, bi li Marchesa Bianca bila idealna supruga. Nekako je bio sumnjičav u to. Nije si mogao predočiti pohotljivu Biancu, s tim crvenim usnama i lelujavom figurom, usko pripijenom bluzom, stvorenu za snažnoga Billa. Ali to je samo roman, a ovo je uistinu život. On i Maud bili bi veoma sretni zajedno. Ona je bila prepuna zdravog razuma ...

Ali ipak, on ne bi želio daje toliko ozbiljna u ponašanju. Tako sposobna doskočiti svakoj njegovoj riječi.

To je naravno zbog toga jer je bila puna ponosa i razuma. Maud je bila veoma senzibilna osoba. I Edward je također bio senzibilan, ali ponekad ... Naime želio se oženiti s njom ovoga Božića, naprimjer. Maud je istaknula kako bi bilo pametnije pričekati još malo - godinu, dvije. Njegova plaća nije bila velika. On joj je želio darovati skupi prsten, a ona se strašno uznemirila i prisilila ga da ga zamijeni onim jeftinijim. Imala je odlične vrline, ali katkad je Edward želio da ima

malo više mana. Njezina je vrlina bila ta što ga je dovela u ovo 'teško' stanje.

Naprimjer.

Val krivnje preplavio je njegovo lice. Morat će joj reći i to uskoro. Njegova tajna krivnja navodila ga je na neobično ponašanje. Sutra je trebao biti prvi dan praznika, predbožićna večer, Božić i ... Ona je predložila da dođe kod nje i provede dan u društvu njezinih prijatelja. Nespretnim se načinom izvukao, a da ipak ne probudi njezinu sumnju, govoreći kako mu dolazi stari prijatelj kojemu je obećao da će provesti dan s njim.

A tu nije bilo nikakvog prijatelja. Postojala je samo tajna laž.

~2~v-e\le- godine.

Prije tri mjeseca, Edward Robinson je kao i nekoliko stotina tisuća drugih mladića, otišao na natječaj u jednu od novinskih kuća. Imena dvanaest djevojaka trebalo je poslagati redom po popularnosti. Edward je imao briljantnu ideju. Ono što bi osobno preferirao ne bi bilo od velike pomoći, shvatio je to u nekoliko bivših natječaja. Napisao je tih dvanaest imena prema svom gledištu vrijednosti, zatim ih ispisao ponovno, stavljajući redom jednu s vrha, jednu s dna prethodne liste, i tako do kraja.

Kada su rezultati bili objavljeni, Edward je imao osam točnih od dvanaest i bio nagrađen s 500 funta. Taj rezultat, koji je mogao biti pak samo puka sreća, Edwarda je ispunio osjećajem njegova samopoštovanja. Bio je neizmjereno ponosan.

Sljedeća stvar je bila, što učiniti s 500 funta? Vrlo je dobro znao da bi Maud rekla, "Uloži ih". Zgodna mala svota, dovoljna za planiranje budućnosti. Naravno, znao je da je Maud bila u pravu. Ali, dobiti novac takmičeći se, potpuno je drukčiji osjećaj od bilo kojega drugog osjećaja.

Da mu je novac možda bio ostavljen u nasljedstvo, Edward bi ga po religioznim pravilima uložio u neki zajam ili napravio štedni ulog. Ali novac koji je netko dobio slučajnim pogotkom, sretnom i nevjerojatnom slučajnošću, znači toliko puno kao djetetu šest penija, kako bi se reklo, odnosno da ga potrošiš na ono što najviše želiš.

Nedavno kad je prolazio pokraj ogromnog prodajnog centra, ugledao je svoj san, mali dvosjed, a dugim prednjim dijelom, i cijenom jasno izloženom od 465 funta.

"Da sam bogat", pomislio je tada Edward. "Da sam barem bogat, imao bih te."

I sada kada je, ne bogat, već posjeduje tu znatnu količinu novca, mogao bi sebi priuštiti taj san. Taj automobil, taj zamamno krasan komad metala, bit će njegov ako plati tu cijenu.

Želio je spomenuti Maud u svezi novca koji je dobio. Znao je da će se morati pripremiti na njezin prigovor i izdržati to.

89

Kada bih ugledao neodobravanje na njezinu licu nikada ne bih smogao hrabrosti ustrajati u svom naumu. Ali ona ih je sama dovela do te situacije. Odveo ju je u kino, i uzeo im najbolja mjesta. To mu je napomenula, ljubazno, ali odlučno, kakva je glupost njegova poteza, trošiti taj novac: tri i pol penija umjesto dva i četrdeset, kad su mogli gledati film i sa stražnjih sjedala.

Edward je mračnog i tmurnog izgleda prihvatio njezin prigovor. Maud se osjećala zadovoljno zbog svog utjecaja na njega. Edward nije smio nastaviti s takvim ponašanjem. Voljela ga je, ali je smatrala da je bio slab, i da je njena zadaća da ga izvede na pravi put. Uočila je kako je bio utučen i osjećala zadovoljstvo.

Edward je zaista bio utučen. Okrenuo se poput strijele. Bio je pogođen njezinim riječima, ali to ga je definitivno nagnalo da ostvari svoju kupnju.

"K vragu", rekao je sebi u bradu. "Jednom u životu postupit ću onako kako želim. Maud neka ide k vragu."

Sljedećeg je jutro odšetao do zgrade sa staklenim natpisom, sa svojim dostojanstvenim stanarima od blistavog emajla i svjetlucavog metala, te s potpunom bezbrižnošću kupio taj automobil. Učinila mu se najlakšom stvari na svijetu - kupiti auto!

Sada gaje posjedovao već četiri dana. Izvana je djelovao prilično mirno, ali iznutra je plamtio punim žarom. A Maud još nije izustio ni riječi. Već je četiri dana za vrijeme pauze za ručak primao upute o rukovanju tim prekrasnom bićem. Bio je poslušan učenik.

Sutradan, večer pred Božić, trebao ju je odvesti u prirodu, na selo. Slagao je Maud i opet će ako zatreba. Njegova je nova imovina potpuno oslobodila njegovu dušu. Za njega je to bila romanca, avantura, za sve one stvari za kojima je žudio, a nikad ih nije imao. Sutra će, on i njegova ljubavnica zajedno krenuti. Juriti će hladnim

zrakom, ostavljajući iza sebe brige i veselje Londona, beskrajno širokim putovima ...

90

Zrele godile (£-c\qvafda

U tom je času Edward bio poput pjesnika iako nije bio svjestan svojih vrijednosti.

Sutra ...

Pogledao je knjigu u svojoj ruci, "Kad ljubav kraljuje". Nasmijao se i posegnuo rukom u džep. Automobil, crvene usne Biance Marchese, te zavidna Billova odvažnost, sve mu se činilo savršeno isprepletenim.

Sutra ...

Vrijeme, tužno i iscrpljujuće za one koji ga prate, bilo je na raspolaganju Edwardu. Ono mu je poklonilo dan njegovih snova, dan blistavog hladnoginja, i svjetloplavoga neba, i sunca žutog poput jaglaca.

Tako je Edward u uzbudljivo raspoloženju, prkosne i luckaste zlobe, vozio prema izlazu iz Londona. Bilo je poteškoća na uglu Hyde Parka i tužnih nezgoda na mostu Putney, bilo je prigovora na brzu vožnju i stalnu škripu kočnica, a vozači iz drugih auta jasno su mu davali znakove negodovanja. Ali kao novi šofer, Edward nije mnogo mario za to, i napokon je stigao na jednu od onih lijepih, širokih cesta koje su bile omiljene strastvenim automotoristima.

Toga je dana na tomu dijelu ceste bila gužva. Edward je vozio i vozio, pijan od upravljanja svojim novim blistavim posjedom, jureći kroz hladan, bijeli svijet s uzvišenošću Boga.

Bio je to dan pun zanosa. Zaustavio se ručati u jednoj staromodnoj gostionici, te još jednom na osvježenje čajem. Zatim se protiv svoje volje okrenuo natrag, natrag prema Londonu, k Maud, k neizbježnom objašnjavanju i optužbama ...

Otrgnuo se mislima s uzdahom. Ostavimo sutra za sutra. Još uvijek je imao danas. I stoje na svijetu bilo uzbudljivije od ovoga? Juriti kroz tamu dok prednja svjetla pokazuju put. Zašto, pa ovo je ipak najbolje od svega!

Prosudio je da nema vremena za zaustavljanje na večeru. Ova je vožnja kroz tamu bila malo riskantna. Trajati će duže nego je i mislio. Bilo je tek osam sati kada je prošao

kroz tunel Hindhead i išao prema rubu Devil's Punch Bowl. Bila je mjesečina i snijeg koji je pao prije dva dana nije još bio očišćen.

Zaustavio je auto i stajao zamišljeno. Pa zar je važno ako se ne vrati u London prije ponoći? Pa zar je važno ako se nikad i ne vrati? Nije se mogao izvući iz ovoga tek tako.

Izašao je iz auta i približio se rubu. Ugledao je dolje mali puteljak koji gaje zavodnički mamio. Edward se prepustio čaroliji. Sljedećih pola sata bio je zanosno zatočen u snježnobijelom svijetu. Nikad nije mogao ni zamisliti tako nešto. I bila je njegova, samo njegova, darovana od njegove blistave ljepotice koja gaje vjerno čekala na cesti iznad.

Ponovno se popeo gore, ušao u auto i odvezao se, još uvijek omamljen onom čistom pravom ljepotom koju čovjek doživi veoma rijetko.

Tada je došao malo k sebi, te sa sigurnošću da je toga dana u pretincu auta ostavio šal, za svaki slučaj, posegnuo za njim.

Ali, šala nije bilo. Pretinac je bio prazan. Ali ne sasvim prazan, unutra je bilo nešto hrapavo, nešto poput kristala.

Edward je gurnuo ruku do dna. U drugom je času isko-lačio oči poput čovjeka izvan zdravog razuma. Predmet koji je držao u ruci, provirujući kroz njegove prste, svjetlucajući obasjan mjesečinom, bila je dijamantna ogrlica.

Edward je buljio i buljio. Ali nije bilo sumnje. Dijamantna ogrlica vrijedna sigurno tisuće i tisuće funta (kamenje sigurno nije bilo) bila je slučajno ostavljena u unutarnjem pretincu auta.

Ali tko ju je stavio ondje? Siguran je daje nije bilo kada je krenuo iz grada. Netko je sigurno prišao autu dok je šetao okolo po snijegu i oprezno ostavio ogrlicu. Ali zašto? Zašto baš u njegov auto? Možda je vlasnik ogrlice pogriješio? Ili je to, ili je mogla biti ukradena?

I tada, dok su mu se misli vrtile glavom, Edward se naglo ukočio, zatim otišao do auta. To nije bio njegov auto.

godi
ine.

Bio mu je veoma sličan. Bio je iste blistavocrvene boje, crvene kao usne Marchese Biance, imao je isti dugačak blistavi nos, ali tisuću je

malih znakova na njemu ukazivalo da nije bio njegov. Njegova blještavo nova boja bila je zastrašujuća, mučne strugotine slabe, ali nepogrešive, od vožnje i trošenja. U tom slučaju ...

Edward je bez puno razmišljanja okrenuo automobil. Okretanje unatrag mu nije bila baš jača strana. Kad je pošao u rikverc, izgubio je orijentaciju i okrenuo kotač u krivom smjeru. Također je griješio kod pritiska papučice za gas i nožne kočnice, radio je velike pogreške. Na kraju je ipak uspio i okrenuo se, auto je počeo lagano voziti uzbrdo.

Edward se sjetio daje malo dalje od svoga opazio drugi automobil kada se tamo zaustavio. Nije išao zatim. Iz šetnje se vratio drugom stazicom, a ne onom kojom je došao do dna puta. Ta ga je druga staza dovela na cestu iza one kojom je došao. Ovo je morao biti drugi automobil.

Za otprilike desetak minuta našao se ponovno na mjestu gdje se bio i zaustavio. Ali nije bilo drugog auta kraj ceste. Tko god bio mora da se odvezao u Edwardovom zbog neizmjerne sličnosti.

Edward je izvadio dijamantnu ogrlicu iz džepa i zbunjeno gledao kako mu klizi kroz prste. Što dalje? Otići do najbliže policijske stanice? Objasniti situaciju, predati ogrlicu i dati broj registarske oznake svog auta.

Ali, ali koji je bio broj njegova auta? Edward je razmišljao i razmišljao, ali nikako se nije mogao sjetiti. Oblio ga je hladan osjećaj slabosti. Ispast će najveća budala kada dođe u policijsku stanicu. Jedino se sjećao da je bio broj osam na oznaci. Naravno to nije bilo tako važno, nije bilo važno, barem ... Pogledao je s nelagodom ogrlicu. Što ako pomisle, ali neće, ali svejedno bi mogli pomisliti da je on ukrao auto i ogrlicu? Jer, kada bolje promisli, da li bi itko povjerovao da su ti vrijedni dijamanti samo tako ostavljeni u pretincu auta?

93

Edward je izašao i otišao do stražnje strane auta. Njegova oznaka je bila xR100061. Osim činjenice da to nije bio broj njegova auta, ništa drugo nije otkrio. Zatim se bacio na pretraživanje svih ostalih pretinaca. U onomu u kojem je bila ogrlica, pronašao je mali papirić s porukom na njemu. Pomoću svjetla auta, mogao ih je lako pročitati.

"Naći ćemo se u Greanu, na uglu Ulice Salter's, u deset sati."

Sjećao se imena Greane. Vidio gaje na tabeli dan ranije. U sekundi se odlučio. Otići će na mjesto Greane, pronaći tu ulicu, susresti osobu kojoj je bila namijenjena poruka, i sve joj objasniti. To će biti bolje nego da ispadne budala na policiji.

Odvezao se sa smiješkom. Pa, na kraju krajeva, tražio je avanturu. Ovo se ne događa svaki dan. Dijamantna ogrlica pridonosi uzbuđenju i zagonetki.

Imao je malo poteškoća u pronalaženju Greanea, kao i s Ulicom Salter's Lane, ali je uspio.

Bilo je nekoliko minuta poslije dogovorenog vremena, dok je jurio kroz usku uličicu, oprezno gledajući sa strane da ne prođe ugovoreno mjesto.

Došao je na pravo mjesto odmah iza prvog zavoja, i kad se zaustavio, osoba je stajala pred njim u tami.

"Napokon!", plakala je djevojka. "Gdje si bio do sada, Gerald!"

Dok je progovarala, djevojka je bila obasjana svjetlošću automobilskih svjetala i Edward je ostao bez daha. Bila je nešto najljepše stoje ikada vidio.

Bila je mlada, kose crne poput noći, s prekrasnim crvenim usnama. Kaput koji je nosila bio je otkopčan, i primijetio je daje ispod imala večernju haljinu vatrenih boja, usko pripijenu uz njeno prekrasno tijelo. Oko vrata je imala niz probranih bisera.

Najednom je izustila:

"Zašto", plakala je, " zašto nema Geralda?"

94

Zrele godine Edwarda Tobinsorva

Edward je hitro odgovorio: "Moram objasniti." Uzeo je dijamantnu ogrlicu iz svoga džepa i pružio joj je.

"Moje je ime Edward ..."

Nije uspio nastaviti jer je djevojka pljesnula rukama i prekinula ga:

"Naravno, Edward! Tako mi je drago. Ali onaj idiot Jim-my je rekao da šalje Geralda zajedno s autom. Jako lijepo od tebe što si došao. Umirala sam od želje da te upoznam. Nisam te vidjela otkako sam imala šest godina, sjećaš se? Vidim da imaš ogrlicu. Spremi je u svoj džep. Mogao bi naići policajac i vidjeti ju. Brrr, smrsla sam se čekajući te ovdje! Pusti me unutra."

Kao daje u snu, otvorio joj je vrata auta, i smjestila se udobno pokraj njega. Njezino je krzno dotaklo njegov obraz, a neodoljiv miris, poput ljubica nakon kiše, preplavio mu je nosnice.

Nije imao nikakav plan, ništa određeno. U sekundi, bez grižnje savjesti prepustio se avanturi. Pa zvala ga je Ed-ward, nema veze ako to i nije bio taj Edward? Ionako će ubrzo saznati. U međuvremenu, nek' igra traje. Zaškripao je gumama i odjurili su.

Sada se djevojka smijala, a njezin je smijeh bio divan baš kao i ona sama.

"Lako se uvjeriti da ne znaš baš puno o autima. Pretpostavljam da ih tamo nema baš puno?"

"Pitam se gdje" , mislio je u sebi, premda je odgovorio, "ne baš puno."

"Bolje da pustiš da ja vozim", rekla je. "Veoma je teško pronaći pravi put vozeći ovim uličicama, dok ne dođemo do glavne ceste."

Rado joj je prepustio svoje mjesto. Ubrzo su snažno jurili kroz noć, što je Edwarda najednom zaplašilo. Okrenula je svoje lice k njemu.

"Ja volim brzu vožnju. A ti? Znaš, potpuno si drukčiji od Geralda. Nitko ne bi rekao da ste braća. Nisam te zamišljala takvoga."

95

.Aga+ka (Sk^is+ie

"Nekako si neobičan. Ne mogu shvatiti zašto. Kako je stari Jimmy? Veoma sit i ugojen, pretpostavljam?"

"A, da, Jimmy je dobro", rekao je Edward.

"Lako je to reći, ali je nesretna okolnost to stoje uganuo zglob. Da li ti je ispričao cijelu priču?"

"Niti riječi. Ne znam ništa o tome. Hoćeš li mi ti ispričati."

"Sve je teklo savršeno. Jimmje otišao na prednja vrata prerušen u ženu. Dala sam mu minutu, dvije vremena, te izašla kroz prozor. Služavka gospode Agnes Larelle bila je tamo slažući njezinu odjeću i nakit. Tada se dolje začula galama, izbio je plamen i svi su ga pokušavali gasiti. Služavka je izjurila van i ja sam upala unutra, uzela ogrlicu i brzo izašla iz sobe, iz te zgrade, kroz stražnji izlaz preko puta Punch Bowla. Brzo sam turnula ogrlicu i poruku gdje da se nađemo, u pretinac auta u prolazu. Zatim sam se pridružila Louise u hotelu, skidajući čizme uprljane snijegom. Savršen alibi za mene. Ona nije imala pojma da sam uopće bila vani."

"A što je bilo sa Jimmvjem?"

"Mislim da znaš više od mene."

"Nije mi rekao ništa", odgovorio je.

"Pa, koliko znam, noga mu se zaplela u suknju i uganuo je. Morali su ga odvesti do auta, i Larellin vozač gaje odvezao kući. Ali zamisli što bi se dogodilo da je vozač gurnuo ruku u pretinac!"

Edward se smijao zajedno s njom, ali bio je zaokupljen svojim mislima. Sada je više-manje shvatio cijelu situaciju. Kao daje negdje već čuo za Larellu, to ime je nosilo neku težinu. Ova djevojka i Jimmy su zajedno skovali plan za krađu ogrlice i ostvarili ga. Zahvaljujući njegovom uganutom zglobu i Larellinom vozaču Jimmy nije uspio pogledati pretinac auta prije nego li je telefonirao djevojci, vjerojatno nenamjerno. Ali je bilo sigurno da bi nepoznati Gerald to učinio daje bio u mogućnosti. I tada bi pronašao Edwardo-va dvojnika!

96

Q

a\

oa\ve.

"Dobro idemo", rekla je djevojka.

Tramvajska pruga je prolazila pokraj njih, bili su u predgrađu Londona. Jurili su kroz prometne ulice. Srce mu je bilo u petama. Bila je izvrstan vozač, ali je voljela riskirati!

Za oko pola sata našli su se pred impozantnom zgradom u nekom pustom kvartu.

"Ovdje možemo presvući odjeću", rekla je djevojka, prije nego stignemo do Ritson'sa."

"Ritson's?" čudio se Edward. Izgovori je to ime sa strahopoštovanjem.

"Da, zar ti Gerald nije rekao?"

"Ne, nije", rekao je nekako ozbiljno. "Što ću odjenuti?"

Namrštila se.

"Zar ti baš ništa nisu spomenuli? Nekako ćemo te već urediti. Sad idemo."

Otmjen batler im je otvorio vrata i pustio unutra.

"Gospodin Gerald Champnevs je telefonirao, vaše vi-soćanstvo, želio je razgovarati s vama, ali nije ostavio poruku."

"Kladim se da je silno želio razgovarati s njom", rekao je Edward u sebi. "U svakom slučaju, sada znam i svoje prezime. Champnevs. Ali tko je ona? Rekao je vaše visočan-stvo. Zašto je željela ukrasti ogrlicu? Zbog izgubljene partije bridža?"

U romanima koje je čitao, lijepe plemkinje i junakinje uvijek su očajavale zbog dugova iz partija bridža.

Edwarda je vodio otmjeni batler a u sobi ga je čekao sluga blagonaklona držanja. Za otprilike pola sata u hodniku mu se pridružila pratilja, dok je hodao prvoklasno odjeven u večernjem odijelu, napravljenom u "Savile Rowu" koje mu je savršeno pristajalo.

Nebesa! Kakva noć!

Odvezli su se autom do Ritson'sa. Kao i svi ostali Edward je pročitao skandalozni članak koji se odnosio na Ritson's. Svatko se jedanput prije ili kasnije pojavi u Ritson's noćnom baru. Edward se samo bojao da ne naiđe na neko-

97

ga tko poznaje pravog Edwarda Champneysa. Tješio se mislima da je pravi Edward očito bio izvan Engleske već duže vremena.

Sjedeći za malim stolom, pokraj zida, ispijali su koktele. Koktele! Jednostavnom Edwardu oni su predstavljali suštinu brzog života. Djevojka je bila odjevena u prekrasnoj vezenoj haljini i nonšalantno pijuckala. Najednom je skinula svoj ogrtač s ramena i ustala se.

"Hajdemo plesati".

To je bila jedina stvar koju je Edward u ovom trenutku spreman izvesti savršeno dobro. Kada bi on i Maud zaplesali na podiju dvorane "Palais de Danse", prigušila bi se svjetla i svi bi gledali s oduševljenjem.

"Umalo zaboravih", rekla je odjednom. "Ogrlica?" Ispružila je ruku. Edward potpuno smeten, izvadio ju je iz džepa i predao joj. Na njegovo veliko zaprepaštenje, mirno je uzela i stavila oko vrata. Zatim mu se bezbrižno nasmijala.

"Sada", rekla je nježno, "možemo zaplesati".

I plesali su. U cijelom Ritson'su ništa nije bilo ljepše od njih.

Dok su se nakon duga plesanja vraćali prema stolu, stariji gospodin se obratio mladoj dami.

"O, gospodična Noreen, uvijek spremna za ples! Da, da. Da lije možda kapetan Folliot ovdje večeras"

"Jimmyje malo potresen, uganuo je zglob."

"Ma nemojte mi reći? Kako se to dogodilo?"

"Ne znam detalje."

Nasmijala se i prošla pokraj njega.

Edward je išao za njom, sa zbunjenošću cijelom situacijom. Sada je znao, gospodična Noreen Eliot, slavna je lady Noreen, djevojka o kojoj se vjerojatno najviše pričalo u cijeloj Engleskoj. Poznata po svojoj ljepoti, svojoj odvažnosti, bila je voditeljica pokreta poznatog pod imenom "Pametni mladi ljudi". Nedavno su bile objavljene i njezine zaruke za kapetana Jimmva Folliota, visokoga kancelara Household Calvarivja.

98

Zrele godile ć£dwa^c|a

Ali ogrlica? Još uvijek nije to mogao razumjeti. Morao je riskirati i saznati?

"Zbog čega, Noreen?", rekao je: "Reci mi molim te?"

Nasmijala se sanjivo, pogled joj se gubio u daljinu, ritam glazbe još uvijek je obuzimao.

"To je vrlo teško razumjeti, pretpostavljam. Čovjek se umori od ujednačenog ritma života, uvijek iste stvari.

Lovci na blago su živjeli dobro neko vrijeme, ali čovjek se na sve navikne. Ono s provalnicima je bila moja ideja. Ulaznica od pedeset funta i puno toga za prikupiti. Ovo je treći put! Jimmy i ja smo uvukli Agnes Larellu. Ti znaš pravila? Plan je trebao biti izvršen unutar tri dana i pljačka je trebala trajati barem jedan sat na javnome mjestu, ili gubiš svoj udio (polog) i još tisuću funta kazne. Loša je stvar što je Jimmy uganuo zglob, ali smo sve dobro obavili."

"Shvaćam", rekao je Edward, duboko uzdišući. "Shvaćam."

Noreen se naglo ustala uzimajući svoj ogrtač.

"Odvedi me negdje autom. Niz obalu. Negdje gdje je jako uzbudljivo. Samo malo", otkopčala je ogrlicu i skinula je s vrata. "Bolje da je ti spremiš. Ne želim umrijeti zbog dijamanata."

Izašli su iz Ritson'sa. Auto ih je čekalo u maloj tamnoj uličici, sa strane. Baš kad su krenuli prema njemu, iza ugla se pojavio drugi auto i iz njega je izašao mladić.

"Hvala bogu, Noreen, napokon sam te našao", stenjao je. "A vrag će platiti. Taj Jimmvje pogriješio s automobilima. Bog zna gdje su završili ti dijamanti. U gadnoj smo nevolji."

Lady Noreen ga je začuđeno gledala.

"Kako to misliš? Imamo dijamante, mislim Edward ih ima."

"Edward?"

"Da." Gestom je pokazala na čovjeka pokraj sebe.

"Istina je, ja sam u gadnoj nevolji", mislio je Edward. "Kladim se daje ovo brat Gerald."

99

Mladi je čovjek piljio u Edwarda.

"Kako to mislite?", rekao je polako. "Edward je u Škotskoj."

"Oh!", plakala je djevojka i gledala u Edwarda. "Oh!"

Bila je čas blijeda, čas crvena.

"Onda znači Vi ...", rekla je tiho, "Vi ste ...?"

Edwardu je trebalo samo malo da se snađe. U djevojinim očima primijetio je strah ili je to možda bilo i divljenje? Da li da objasni? Ništa lakše! Odigrat će igru do kraja.

Izjavio je svečano.

"Morat ću Vam se zahvaliti, lady Noreen", rekao je na najdostojanstveniji način, "za ovu prekrasnu večer."

Brzim je pogledom odmjerio auto iz kojega je ovaj drugi izašao. Crveni automobil sa blistavo novom haubom. Njegov auto!

"I želim Vam ugodnu večer."

Jedan hitar skok i bio je unutra, njegova je noga ležala na gasu. Auto je krenulo naprijed. Gerald je ostao paraliziran, ali djevojka je bila brza. Dok je automobil odmicao, potrčala je za njim, zaustavljajući se na nogostupu.

On je automobil okrenuo, došao do zavoja i usporio. Noreen je, još teško dišući od uzbuđenja, spustila svoju ruku na Edwardovo rame.

"Morate mi je dati, oh, morate. Moram je vratiti Agnes Larelli. Budite ljubazni, proveli smo lijepu večer, plesali smo, bili smo kao prijatelji. Zar je ne biste vratili? Meni?"

Žena koja vas opija svojom ljepotom ... znači ipak je postojala ...

A i Edward je bio zabrinut kako se riješiti ogrlice. Kao da mu je samo nebo poslalo tu priliku, zbog lijepe geste.

Uzeo ju je iz svoga džepa i gurnuo u njezinu ispruženu ruku.

"Bili smo prijatelji", rekao je.

"Ah!" Njene su oči vatreno plamtjele.

Zatim je iznenada privila svoje lice uz njegovo. Na trenutak je držao njene usne na svojimajima ...

100

godile (ELd\May*c{a. Tvobirvsona

I tada je pobjegla. Crveni automobil požurio je silnom brzinom naprijed.

Romanca! Avantura!

U dvanaest sati na Božić, Edward Robinson je ušao u malu primaću sobu kuće u Claphamu s tradicionalnom čestitkom "Sretan Božić."

Maud ga je hladno pozdravila dok je uređivala božićni ukras.

"Da li si proveo ugodan dan na selu s tim svojim prijateljem?", upitala gaje.

"Slušaj ovo", lagao sam ti nešto. Osvojio sam nagradu, 500 funta i tim novcem kupio automobil. Nisam ti rekao jer sam znao da se ne bi složila. To je prva stvar. Kupio sam auto i ništa se tu više ne može učiniti. Druga stvar je da neću više čekati godinama. Moji su prihodi relativno dobri i želim se oženiti tobom sljedeći mjesec, razumiješ?"

"Oh!", izustila je Maud blijedo.

Je li to, maje li to moguće, da Edward govori ovim zapovjednim tonom?

"Hoćeš li?", rekao je. "Da ili ne?"

Fascinirano je gledala u njega. U njezinim su se očima vidjeli strah i divljenje, i taj gaje pogled opijao. Njegova je strpljivost nestajala što ga je dovodilo do ogorčenja.

Tako gaje i Noreen gledala proteklu večer, ali lady Nore-en je daleko otišla, daleko u kraljevstvo romanci, tamo gdje je bila Marchesa Bianca. Ovo je bila stvarnost. Ovo je bila žena njegova života.

"Da ili ne?", ponovio je i približio joj se.

"Da, da", zamuckivala je Maud. "Ali, Edward, što se s tobom dogodilo? Potpuno si drukčiji nego inače."

"Da", izustio je. "Puna dvadeset i četiri sata bio sara čovjek umjesto obična crva, i hvala Bogu isplatilo se!"

Stisnuo ju je snažno rukama poput Billa, njegova junaka.

"Voliš li me Maud? Reci, da li me voliš?"

101

"Oh Edwarde!", uzdisala je Maud. "Obožavam te ..."

102

A)

"... i reći ću ti još jedno, to je ta ista žena, nema sumnje!"

Kapetan Havdock je gledao u ljutito, bijesno lice svoga prijatelja i uzdahnuo. Želio je da Evans nije tako pozitivan i zanesen u svezi toga. U toku karijere provedene na moru, stari je kapetan mora naučio da stvari koje ga se ne tiču ostavlja postrani. Njegov prijatelj, Evans, C.I.D. inspektor, imao je drugu filozofiju života. "Djeluj prema informacijama koje primiš" bio je njegov moto u ranijim danima, i dokazao se u tome toliko da je otkrio čak i svoje podatke. Inspektor Evans je bio veoma inteligentan oficir, širokih pogleda na život i pravedno je zaslužio čin koji je i dobio. Čak i sada, kada je bio u mirovini i smjestio se u seoskoj kućici njegovih snova, njegov je profesionalni instinkt bio živ.

"Ne zaboravljaj nikad lica", neprestano je ponavljao samouvjereno. "Gospoda Anthonv, da, to je sigurno bila gosp. Anthonv. Kada si spomenuo gospođu Merrowdene, odmah sam je prepoznao."

Kapetan Havdock je napravio tešku gestu. Merrowdene-sovi su bili njegovi najbliži susjedi, uz samog Evansa, a ova ga je identifikacija gospođe Merrowdene s bivšom junakinjom toga "slavnog slučaja" snažno uznemirila.

"To je bilo veoma davno", rekao je nekako slabim glasom.

"Prije devet godina", bio je precizan Evans, kao i uvijek. "Devet godina i tri mjeseca. Sjećaš se toga slučaja?"

"Malo blijedo, ali se sjećam."

"Otkriveno je daje Anthonv bio uživatelj arsena", rekao je Evans, "pa su optužili i nju."

103

"Pa, zašto i ne bi?"

"Nema razloga. To je bila jedina presuda koju su mogli donijeti na temelju dokaza. Apsolutno ispravno!"

"Tada je to u redu", rekao je Haydock. "I ne vidim razloga da se mi brinemo o tome."

"Tko se brine?"

"Mislio sam na tebe."

"Ne, uopće."

"Stvar je završena i gotovo", zaključio je kapetan. "Ako gospoda Merrowdene tada nije imala sreće da bude saslušana i oslobođena osude za ubojstvo ..."

"Nije to stvar sreće biti oslobođen", dodao je Evans.

"Ti znaš na što ja smislim", rekao je kapetan Havdock ljutito. "Ako je jadna gospođa prošlo kroz to mučno iskustvo, nije na nama da opet kopamo po tome, zar ne?"

Evans nije odgovorio.

"Ma daj Evans. Gospoda je bila nevinna, upravo si to rekao."

"Nisam rekao daje bila nevinna. Rekao sam daje oslobođena optužbe."

"To bi značilo isto."

"Ne uvijek."

Kapetan Havdock, koji je započeo tapkati svojim štapom po tlu, zastao je i sjeo s veoma živahnim izrazom na licu.

"Halo, halo, halo", rekao je. "Vjetar je zapuhao, zar ne? Ti misliš da je bila nevinna?"

"Ne bih baš rekao. Ali, ne znam. Anthonv je bio ovisnik o arsenu. Zbog toga gaje njegova supruga i nabavila. Jedan je put, greškom, uzeo previše. Je li to bila njegova pogreška ili krivica njegove supruge? Nitko to ne može reći, a porota je jednoglasno iznijela spremnost na vjerovanje supruzi u tome nejasnom slučaju. To je sve u redu i ne vidim ništa loše u tome. Ali sve u svemu, želio bih saznati."

Kapetan Havdock preusmjerio je pažnju ponovno na svoj štap.

"Pa", rekao je lagodno. "To nije naš posao."

104

"Nisam baš siguran u to ..."

"Da, ali ..."

"Saslušaj me trenutak. Taj čovjek, Merrowdene, u svom je laboratoriju navečer radio neke pokuse, sjećaš se ..."

"Da. Spomenuo je Marshin test za arsen. Rekao je da ćeš ti znati sve o tome i smijuckao se. Ne bi to spomenuo daje na trenutak promislio ..."

Evans ga je prekinuo.

"Misliš ne bi to rekao daje znao. Bili su u braku koliko, šest godina, rekao si, zar ne ? Kladam se da on nema pojma daje njegova supruga ta slavna gospoda Anthonv."

"I znam da to sigurno neće saznati od mene", rekao je čvrsto kapetan.

Evans nije obraćao pažnju i nastavio je:

"Baš si me prekinuo. Nakon Marshinog testa, Merrowde-ne je supstanciju zagrijao u epruveti, ostatak je metala rastopio u vodi i zatim je dodavajući srebrni nitrat nataložio mješavinu. To je bio pokusni test za klorne soli. Jednostavan čist mali test. Alija sam imao priliku pročitati riječi iz knjige što je otvorena stajala na stolu: "H₂SO₄ mijenja svoj sastav u evoluciji CL₄O₂. Zagrijavanjem se uzrokuje opasna eksplozija; zbog toga mješavinu treba čuvati na hladnom, te upotrebljavati veoma male količine. "

Havdock je zbunjeno gledao u prijatelja.

"I što s time?"

"Samo to. U mom poslu smo također radili testiranja, ali testiranja ubojica. Tu se radi o prikupljanju činjenica, njihovom vaganju, izdvajanju činjenica zbog određenih predrasuda i opće neslaganje svjedoka. Ali, postoji i drugi test ubojice, onaj koji je jasan i precizan, ali dosta opasan! Ubojica je rijetko zadovoljan jednim zločinom. Daš mu vremena i manjak sumnje, i počinut će drugi zločin. Uhvatiš čovjeka i pitaš se, da li je ubio svoju ženu ili ne? Možda i nije sve tako crno. Pogledaj u njegovu prošlost, ako otkriješ da je imao sedam žena i da su sve umrle na neuobičajen način,

105

jAga+ka

onda znaš! Ne govorim službeno, valjda me razumiješ. Govorim o moralnoj vjerojatnosti. Jednom kad saznaš, možeš nastaviti s pronalaženjem dokaza."

"Pa?"

"Dolazim do glavne činjenice. To je u redu ako možeš ispitati prošlost. Pretpostavi da uhvatiš ubojicu koji je prvi put počinio zločin? Tada iz testiranja nećeš dobiti povratnu reakciju. Ali, pretpostavi da je zatvorenik oslobođen, i započinje život pod novim imenom. Hoće li ili neće, ubojica ponoviti zločin?"

"To je užasna pomisao!"

"Da li još uvijek misliš da to nije naš posao?"

"Da, mislim. Nemaš razloga misliti da je gđa Merrovvde-ne netko drugi, osim savršeno nevine osobe."

Bivši je inspektor na trenutak šutio. Zatim je polako rekao:

"Rekao sara da smo pregledali njezinu prošlost i da nismo ništa pronašli. To nije potpuno točno. Postojao je i očuh. Kao osamnaestogodišnja djevojčica zaljubila se u nekog mladića, i njezin se očuh potrudio da ih rastavi. Ona i njezin očuh su otišli u šetnju uzduž prilično opasnog grebena. Tada se dogodila nesreća, očuh je došao do samoga ruba koji se odronio i on je pao i ubio se."

"Ne misliš valjda ..."

"Bio je nesretan slučaj. Nesretan slučaj! I predoziranje Anthonvja je bio nesretan slučaj. Ona nikad ne bi pokušala da se nije proćulo daje tu postojao i drugi čovjek kojega se bojala. Izgledalo je kao da nije bio zadovoljan iako je porota bila. Govorim ti, Havdock, gdje god se ta žena nalazi dogodi se, bojim se - nesreća!"

Stari je kapetan slegnuo ramenima.

"Prošlo je devet godina od te afere. Zašto bi se dogodila još jedna nesreća, kako ju ti nazivaš?"

"Nisam rekao sada. Govorim, jednoga dana. Ako se pojavi potreban motiv."

Kapetan je opet slegnuo ramenima.

106

"Ja stvarno ne znam na koji način se ti misliš boriti protiv toga."

"Ni ja", rekao je uznemireno.

"Ja bih to ostavio na miru", rekao je kapetan. "Ne izađe nikad na dobro, ako se petljaš u tuđe poslove."

Ali taj savjet nije bio baš po volji bivšem inspektoru. Bio je to čovjek od strpljenja, ali i odlučnosti. Ostavljajući svog prijatelja, otišao je do sela, razmišljajući u glavi o mogućim pothvatima koji bi mu bili od koristi.

Svrćajući u poštanski ured kupiti marke, naletio je na objekt koji ga je brinuo, George Merrowdene. Bivši profesor kemije bio je sitne građe, sanjiva izgleda, nježnog i ljubaznog ponašanja, i obično potpuno odsutan mislima. Prepoznao ga je i prijateljski pozdravio, zaustavljajući se pokupiti pisma koja je u taj tren ispustio. Evans je

također zastao, te užurbanim pokretima pokupio pisma i predao ih vlasniku ispričavši se.

Dok ih je vraćao opazio je adresu na gornjoj omotnici, koja je probudila, nanovo, sve njegove sumnje. Nosila je ime dobro poznate osiguravajuće tvrtke.

U istom trenu se odlučio. Bezбриžni George Merrowdene je teško mogao shvatiti kako su njih dvojica odjednom zajedno krenuli niz cestu, prema selu, a još manje je mogao shvatiti kako su došli do teme o životnom osiguranju.

Evans nije imao poteškoća u otkrivanju informacija. Merrowdene je dobrovoljno izjavio da se upravo osigurao u korist svoje supruge, te ga upitao za osobno mišljenje o tome.

"Napravio sam neke nepromišljene investicije", objasnio je. "Posljedica toga je da su se moji prihodi umanjili. Ako mi se nešto dogodi moja žena će ostati u veoma lošoj financijskoj situaciji. Mislim da će ovo osiguranje srediti stvari."

107

"Ona nije prigovorila toj vašoj ideji?", upitao je Evans. "Neke gospode bi prigovorile osjećajući nesreću."

"Ali Margaret je veoma praktična", rekao je Merrowdene sa smiješkom. "Ni u kom slučaju ne mislim da je praznovjerna. Zapravo, mislim, to je i bila njezina ideja. Ne voli kada sam tako zabrinut."

Evans je dobio željene informacije. Zanimljivo je ostale stvari a usne su mu odavale veoma zabrinut izraz. Bivši suprug gospode Margaret, gospodin Anthonv, osigurao je svoj život u ženinu korist nekoliko tjedana prije svoje smrti.

Naviknut da vjeruje svojim instinktima, bio je potpuno siguran u svoj razum. Ali kako reagirati, bilo je novo pitanje. Želio je, ne uhititi gotovog zločinca, već spriječiti da zločin bude izvršen, a što je bilo drukčije i puno teže za ostvariti.

Cijeli dan je bio veoma zamišljen. To popodne u mjesnom kvartu održavala se svetkovina "Saveza radosti"; on je otišao ulažući novac u pogađanje težine svinja i gađanje kokosa, ali sve to s istim izrazom na licu. Čak je trošio novac na igru proricanja iz kristalne kugle, smijući se sam sebi, sjećajući se kako je nekada bio protiv proricanja budućnosti.

Nije obraćao osobitu pažnju na pjevni glas žene koja je proricala, dok nije došla do rečenice koja je privukla njegovu pažnju.

"... i bit ćeš, veoma uskoro, zaista uskoro, upleten u igru života i smrti ... Život ili smrt jedne osobe."

"A što bi to bilo?", upitao je uznemireno.

"Odluka, Vi ćete morati donijeti odluku. Morate biti veoma oprezni, zaista veoma oprezni ... Ako napravite i najmanju pogrešku ..."

"Da?"

Žara, proricateljica, je zadrhtala. Inspektor Evans je znao da su to besmislice ali svejedno je bio impresioniran.

108

A)

esceca

"Upozoravam Vas, ne smijete pogriješiti. Ako pogriješite jasno vidim posljedicu, smrt ..."

Strašno, doista strašno. Smrt. Zamisli njezino ushićenje nad tim!

"Ako napravim pogrešku dogodit će se smrt? Da li je to?"

"Da."

"U tom slučaju", rekao je Evans ustajući i prelazeći rukom preko kugle, "ne smijem napraviti pogrešku."

Govorio je dovoljno jasno, ali kada je izašao iz prostorije njegova se vilica ukočila.

Lako je reći ali nije lako napraviti. Ne smije pogriješiti. Život, taj ranjivi ljudski život ovisio je o njemu.

A nije bilo nikoga da mu pomogne. U daljini je ugledao svoga prijatelja Havdocka. Od njega nema pomoći. "Ostavi stvari na miru", bio je njegov moto. Međutim, taj moto ovdje ne pomaže.

Havdock je pričao s nekom gospodom. Odmakla se od njega i krenula prema Evansu koji ju je odmah prepoznao. Bila je to gospođa Merrowdene. Nagonski ju je presreo.

Gospoda Merrowdene bila je veoma dobrog izgleda. Imala je izrazito vedro čelo, prekrasne smeđe oči, i blag izraz lica. Imala je izgled talijanske Madone koji je postizala češljanjem kose na sredini, te pričvršćivanjem na potiljku. Imala je duboki sanjiv glas.

Nasmijala se Evansu zadovoljnim smiješkom dobrodošlice.

"I mislio sam da ste to Vi, gdo Anthonv, odnosno gđo Merrowdene", rekao je glatko.

Oprezno je pogledao reakciju na to, a da ona ne primijeti. Vidio je njezine oči širom otvorene, čuo je njezin isprekidani dah. Ali oči je nisu iznevjerile. Gledala je u njega mirno i ponosno.

"Tražila sam svoga supruga", rekla je tiho. "Jeste li ga možda vidjeli?"

"Kad sam ga vidio išao je u onomu smjeru."

109

Išli su korak po korak prema tomu smjeru ugodno i tiho čavrljajući. Inspektor je osjećao kako mu oduševljenje raste. Kakva žena! Kakva sposobnost samokontrole. Izvrsna ravnoteža. Izvanredna žena, ali veoma opasna osoba. Bio je siguran u to.

Još uvijek se osjećao opterećeno, iako je napravio počeo-tan korak. Dao joj je na znanje da ju je prepoznao. To će ju potaknuti da bude oprezna. Neće se usuditi pokušati ništa nepromišljeno i brzo. Sada je postojalo pitanje gosp. Mer-rowdenea, kad bi ga barem mogao upozoriti ...

Pronašli su njenog supruga kako zamišljeno promatra kinesku figuricu koju je osvojio na automatu. Supruga mu je predložila da podu kući, a on se nevoljko složio. Gđa Merrowdene se obratila inspektoru:

"Želite li poći s nama i popiti toplu šalicu čaja?"

Da li se to osjetio zvuk izazova u njenu glasu? Učinilo mu se daje.

"Hvala Vam gđo Merrowdene. Bio bih veoma počašćen."

Odšetali su prema tamo, pričajući o svakodnevnim malim stvarima. Sunce je sjalo, puhao je lagan povjetarac, sve oko njih je bilo ugodno i normalno.

Kad su stigli u interesantnu kućicu staroga stila gđa Merrowdene ih je obavijestila da je njihova domaćica na svetkovini. Otišla je u svoju sobu i skinula šešir vraćajući se postaviti pladanj sa čajnikom; zagrijala ga je na maloj srebrnoj lampi. S police pokraj kamina uzela je tri male zdjelice i tanjuriće.

"Imamo specijalni kineski čaj", objasnila je. "I uvijek ga pijemo na kineski način, iz zdjelica, ne iz šalica."

Prekinula je gledajući u zdjelicu zamjenjujući je s drugom zdjelicom i s teškim uzdahom prozborila:

"George, veoma ružno od tebe. Opet si koristio ove zdjelice."

"Žao mi je dušo", rekao je profesor ispričavajući se. "Odgovara mi njihova veličina, a one koje sam naručio još nisu stigle."

110

M

"Jednom ćeš nas sve otrovati", rekla mu je supruga glasnim smiješkom. "Mary ih donosi iz laboratorija i vraća na mjesto bez pranja, osim kad su bile vidljivo uprljane. Ma zašto si ih opet koristio za kalij-cijanid. George, to je strašno opasno."

Merrowdene je pogledao veoma uznemireno.

"Mary ne bi trebala sklanjati stvari iz mog laboratorija. Ne bi ih smjela niti taknuti."

"Ali tamo često ostavljamo šalice čaja. Kako bi ona mogla znati? Budi razuman dušo!"

Profesor je otišao u svoj laboratorij, mrmljajući u sebi, a gđa Merrowdene je sa smiješkom prelijevala vruću vodu preko čaja i ugasila vatru s male srebrne plinske lampe.

Evans je bio zbunjen. Bio je obuzet svijetlećim plamenom lampe. Zbog nekog razloga, gđa Merrowdene je pružala svoju ruku. Da li je to bilo zbog "nesreće"? Da li je sve to govorila kako bi unaprijed pripremila svoj alibi? Tako kad se jednoga dana i dogodi "nesreća", bio bi primoran svjedočiti u njezinu korist. Kako glupo od nje, jer ...

Najedanput je uvukao svoj dah. Ulila je čaj u tri zdjelice. Jednu je stavila ispred njega, drugu ispred sebe, a treću je stavila na stolić pokraj kamina i stolice na kojoj je obično sjedio njen suprug. Dok je

treću zdjelicu polagala na stol vidio je mali, neobičan smiješak na njenu licu. Bio je to čudan smiješak.

Znao je da je to napravila!

Izvanredna i opasna žena. Bez čekanja, bez pripreme. Baš to popodne, s njim osobno kao svjedokom. Njezina smionost mu je oduzimala dah.

Bilo je to inteligentno, vraški inteligentno. Ne bi bio u stanju ništa dokazati. Računala je da on neće posumnjati baš zbog razloga što je bilo tako brzo, tako iznenada. Žena sa sposobnošću brzog razmišljanja i djelovanja.

Duboko je uzdahnuo i nagnuo se prema naprijed.

"Gdo Merrovvdene, ja sam čovjek s veoma neobičnim idejama. Hoćete li biti tako ljubazni i dopustiti mi da Vam pokažem jednu?"

111

Pogledala ga je upitno, ali bez sumnje.

Ustao je, uzeo zdjelicu koja je stajala ispred nje, otišao do stolića i zamijenio je s drugom. Ovu drugu je donio natrag i stavio je ispred nje.

"Želio bih vidjeti kako pijete iz ove zdjelice."

Njezine oči sretoše njegove. Bile su ukočene s izrazom neshvaćanja. Lice joj je probljedilo.

Ispružila je ruku i podigla zdjelicu. On je zadržavao dah pretpostavljajući da je napravio pogrešku.

Približila ju je svojim usnama, u posljednjem je trenutku drhteći vratila natrag, i izlila u lončić pun paprati. Zatim je ponovno sjela i drsko ga pogledala.

Ispustio je dubok dah olakšanja, i sjeo na svoju stolicu.

"Pa?", izustila je.

Njezin se glas povisio. Imao je pomalo podrugljiv i drzak ton.

Odgovorio joj je pristojno i tiho:

"Vi ste veoma pametna žena, gdo Merrowdene. Mislim da me razumijete. Ne smije se dogoditi ponavljanje. Znate na što mislim?"

"Znam što mislite."

Njezin je glas bio jednoličan, lišen svakog izražaja. Kim-nuo je zadovoljno glavom. Bila je pametna žena, i nije htjela biti obješena.

"Za Vaš dug život i život Vašega supruga", rekao je značajno, te približio čaj usnama.

Tada se njegovo lice izobličilo. Užasno izobličilo ... pokušao se ustati, da zaplače ... Njegovo se tijelo ukočilo, lice mu je pocrvenjelo. Pao je natrag preko stolice, udovi su mu se grčili od bola.

Gda Merrowdene se nagnula naprijed, gledajući u nj. Mali je smiješak prešao preko njenih usana. Govorila mu je, veoma nježno i ljubazno:

"Napravili ste pogrešku, gospodine Evans. Mislili ste da želim ubiti Georgea ... kako glupo od Vas, veoma glupo."

112

Sjedila je tamo minutu duže gledajući u mrtvo tijelo, tijelo trećeg čovjeka koji joj je želio prepriječiti put i razdvojiti je od čovjeka koga je voljela.

Njezin se smiješak širio. Više no ikad, nalikovala je pravoj madoni. Tada je podigla svoj glas i zazvala:

"George, George! ... Molim te dođi ovamo! Bojim se da se dogodila velika nesreća ... Jadan gospodin Evans ..."

113

jAgafk

a

u potrazi za poslom

Jane Cleveland je listala stranice "Dnevnog vodiča" i uzdahnula. Dubok udah je došao iz najskrovitijeg dijela njezine duše. Nezadovoljno je pogledala mramorni obloženi stol, tost sa prženim jajem na njemu i malu šalicu čaja. Ne zato što nije bila gladna. Daleko od toga. Bila je veoma gladna. U trenutku je zamislila da jede dobar komad pečenog bifteka, s prženim krumpirićima i ako je moguće francuskim graškom. Sve je bilo zaliveno s nečim uzbudljivijim od čaja, dobrim vinom.

Ali mlada žena, čije su financije bile u veoma kritičnu stanju nije mogla birati. Jane je bila sretna što može naručiti prženo jaje i šalicu čaja. Bilo je moguće da sutra ni to neće biti u stanju naručiti.

Okrenula je još jednom stranicu s oglasima "Dnevnog vodiča". Da bi bilo jasnije, Jane je ostala bez posla i stanje je postalo akutno. Ljupka dama kod koje je Jane stanovala u trošnoj daskama obloženoj kući poprijeko je gledala na ovu mladu ženu.

"I još sam uvijek", rekla je sebi, izdižući bradu ponosno, "još uvijek inteligentna, zgodna i obrazovana. Što bi više netko poželio?"

Sudeći po oglasima najviše se tražilo stenografkinje s velikim iskustvom, menadžere za posao s nekretninama s kapitalom za investiciju, žene za posao uzgajanja peradi (tu je također bio potreban kapital), i bezbrojne kuharice, domaćice i sobarice, ali posebno sobarice.

"Ne bi mi smetalo biti sobarica", rekla je Jane u sebi. "Ali tu me opet nitko ne bi uzeo bez iskustva. Mogla bih otići negdje kao ambiciozna mlada djevojka, ali oni ne plaćaju mladim djevojkama da pričaju."

114

u po+razi za poslom

Ponovno je uzdahnula, držala otvorenu stranicu ispred sebe i pojela zalogaj tosta sa svom svojom mladenačkom živahnošću.

Kada je pojela i posljednji zalogaj, okrenula je stranicu, te proučavala članak o problemima i osobne članke, dok je ispijala čaj. Članak o problemima uvijek je bio zadnja nada.

Daje barem imala nekoliko tisuća funta stvari bi joj bile lakše. Tu je našla barem sedam jedinstvenih prigoda, sve su zahtijevale iznos od tri tisuće funta godišnje. Jane je napućila usnice.

"Da barem imam dvije tisuće funta", promrmljala je, "ne bi me bilo lako odvojiti od ovoga."

Hitro je uperila pogled na dno stranice i uzdizala pogled kao urođenom lakoćom.

Tu je bila gospoda koja je nudila izvrsnu cijenu za staru odjeću. "Damska" se odjeća pregledava u stanu gdje i obitavaju. Bio je tu i gospodin koji kupuje, ništa drugo već umjetne zube. Bilo je i dama s naslovom koje su putovale u inozemstvo, te nudile svoje krzno za smiješno mali iznos. Našao se tu uznemireni činovnik, te udovice koje teško rade, oficir u mirovini, svi su tražili novac varirajući od pedeset do dvije tisuće funta. I tada se odjednom Jane umirila. Odložila je šalicu sa čajem i ponovno pročitala cijeli oglas.

"Tu sigurno postoji zamka", mrmljala je u sebi. "Uvijek postoji zamka u ovakvim oglasima. Moram biti oprezna."

Oglas koji je toliko zainteresirao Jane Cleveland glasio je:

Ako mlada gospođica od dvadeset i pet do trideset godina starosti, tamno plavih očiju, veoma svijetle kose, crnih trepavica i obrva, ravnoga nosa, tanane građe, visoka 175 cm, sa sposobnošću

imitiranja i znanjem francuskog jezika, nazove na br.7 Ulica Endesleigh, između 5 i 6 sati popodne, imat će priliku čuti nešto veoma interesantno.

"Bezbrizna Gwendolen, ili zašto cure griješe", mislila je Jane. "Sasvim sigurno moram biti oprezna; ali tu je previše

115

(2-v\v'\sY\le.

posebnih zahtjeva, zaista, za tako nešto. Pitam se zašto ... Hajde, pokušat ću preispitati."

"Dvadeset i pet do trideset, ja imam dvadeset i šest. Oči tamno plave, to je uredu. Kosa veoma svijetla, crne trepavice i obrve, sve to odgovara. Ravan nos? Da, dovoljno ravan. Pa kukast nije, a ni prćast. I tanke sam grade, tanke čak i za današnje vrijeme. Ali visoka sam samo 170 cm, ali mogla bih obući visoke potpetice. Da li znam imitirati, ništa savršeno, ali dobro oponašam ljudske glasove i govorim francuski poput anđela ili prave Francuzice. Zapravo, u potpunosti sam božanstvena. Pasti će s nogu od zadovoljstva kada se pojavim. Jane Cleveland otiđi i pobijedi."

Odlučno je otkinula oglas iz novina i gurnula ga u svoju torbicu. Zamolila je svoj račun s novim sjajem u očima.

Deset minuta do pet Jane se približavala Ulici Endeslei-gh. To je mala ulica koja se nalazi između dvije veće ulice u susjedstvu Oxfordskog cirkusa. Sumorna je, ali veoma ugledna.

Broj 7 ni po čemu nije izgledao drukčiji od susjednih kuća. Bila je to zgrada sastavljena od ureda. Ali gledajući prema njoj, Jane je shvatila da nije jedina plavooka, svjetlokosa, ravnog nosa i tanke figure između dvadeset i pet i trideset godina. London je očito bio prepun takvih djevojaka, te je njih pedesetak čekalo u redu ispred zgrade broj 7 Ulice Endesleigh.

"Natječaj", upitala je Jane. "Bolje da se što prije priključim redu."

To je i napravila, kao i još tri djevojke što su došle iza ugla. Ostale su ih pratile. Jane se zabavljala gledajući svoje suparnice. Na svakoj je pronašla nedostatak. Svijetle trepavice umjesto crne, oči više zelene nego plave, neprirodno svijetlu o samopouzdanje je raslo.

"Vjerujem da imam veće šanse od ijedne prisutne djevojke", mislila je u sebi. "Pitam se samo o čemu se radi? O izboru lijepih djevojaka.

116

je u potrazi za poslom

Rade sporo, ali red je sigurno napredovao. Upravo se pojavila duga rijeka djevojaka na izlasku iz zgrade. Neke su bile pognute glave a neke su šmrcale.

"Odbijene", rekla je veselo Jane. "Nadam se da neće biti kasno dok ne dođem na red."

Red je i dalje napredovao. Bilo je tu hitrih pogleda u zrcala, nervoznog pudranja noseva ... Ruževi su se vadili iz torbica.

"Da barem imam ljepši šešir", reklaje Jane u sebi tužno. Napokon je došao red i na nju. Unutar vrata kuće nalazila su se jedna staklena vrata s natpisom Messrs. Cuthbert-sons. Kroz ta vrata prolazile su sve kandidatkinje. Došao je red i na nju. Duboko je uzdahnula i ušla unutra.

Tu se nalazio vanjski ured očito namijenjen službenicima. Na kraju su se nalazila i staklena vrata. Bilo joj je rečeno da prođe tuda. Našla se u manjoj prostoriji. TU se nalazio ogroman stol, za njim je sjedio čovjek oštra pogleda, srednjih godina s brkovima poput stranca. Pogledom je prešao preko nje, te joj pokazao vrata na lijevoj strani.

"Molim Vas, pričekajte tamo", rekao je živahno.

Jane je poslušala. Prostorija u koju je ušla bila je već zauzeta, pet djevojaka je sjedilo, sve veoma uspravljene buljeći jedna u drugu. Jane je bilo jasno daje bila uključena među slične kandidatkinje, njena je duša rasla. Svejedno, bila je prisiljena priznati da je ovih pet djevojaka bilo jednako poželjno kao i ona sama.

Vrijeme je prolazilo. Rijeka djevojaka prolazila je kroz unutarnji ured. Većina njih bila je odbijena i propuštena kroz druga vrata, ali svako malo, nove su se djevojke priključivale odabranom skupu. U pola šest na okupu je bilo četrnaest djevojaka.

Jane je čula tihe glasove iz susjednog ureda, i zatim se na vratima pojavio gospodin stranog izgleda kojeg je Jane nazvala "pukovnik" zbog vojnički oblikovanih brkova koje je imao.

117

"Želio bih Vas pozvati jednu po jednu, ako ste spremne", izjavio je. "Redom kako ste došle."

Jane je bila šesta na listi. Prošlo je dvadesetak minuta dok nije bila pozvana. "Pukovnik" je stajao s rukama na leđima. Postavio joj je

nekoliko brzih pitanja, testirao njezino znanje francuskog i odmjeravao njezinu visinu.

"Moguće je, madmoiselle", rekao je na francuskom, "da ćete nam odgovarati. Nisam siguran, ali moguće je."

"O kojem se poslu radi, ako smijem upitati?", rekla je usput.

Slegnuo je ramenima.

"To Vam još ne mogu reći. Ako budete izabrani, znat ćete."

"Ovo se čini veoma zagonetnim", prigovorila je Jane. "Ne mogu jednostavno pristati na nešto bez znanja o čemu se radi. Da li je povezano s pozornicom?"

"S pozornicom, zaista ne."

"Oh!", izustila je Jane iznenađeno.

Gledao ju je ozbiljnim pogledom.

"Vi ste inteligentni, i diskretni?"

"Posjedujem te dvije kvalitete", rekla je mirno Jane. "Što je s plaćanjem?"

"Plaća bi bila do dvije tisuće funta za posao od četiri večeri."

"Oh!", izustila je slabašnim glasom.

Bila je iznenađena iznosom velikodušne cifre.

Pukovnik je nastavio s govorom.

"Već sam odabrao jednu mladu damu. Vi i ona ste jednako prikladne. Možda će biti još koja, što ju nisam upoznao. Dat ću Vam upute što dalje. Čuli ste za Harridge's hotel?"

Jane je zinula. Tko u Engleskoj nije čuo za Harridge's hotel? Poznati hotel smješten je na skromnom mjestu uz Ulicu Mayfair, gdje stižu i odlaze poznate kraljevske osobe. Baš je toga jutro pročitala o dolasku visoke vojvotkinje Pauli-ne od Ostrova. Došla je ovamo u čast otvorenja dobrotvor-

118

u potrazi za poslom

ne zabave za pomoć ruskim izbjeglicama, i odsjela je naravno u Harridge's hotelu.

"Da", odgovorila je Jane.

"Vrlo dobro. Otiđite tamo. Pitajte za grofa Strepticha. Pošaljite svoju karticu, imate ju, zar ne?"

Jane je odmah izvadila jednu. Pukovnik je uzeo i napisao na uglu sličušno slovo p. Vratio joj je karticu.

"Tko Vam garantira da će Vas grof prepoznati. Shvatit će da Vas ja šaljem. Krajnja odluka je na njemu i još nekome. Ako se odluči za Vas, objasnit će Vam o čemu se radi, a Vi možete prihvatiti ili odbiti prijedlog. Zadovoljni?"

"Savršeno zadovoljna", rekla je Jane.

"Ali još uvijek" mrmljala je u bradu kad je izletjela na ulicu, "ne vidim zamku. A znam da mora postojati. Nema stvari na svijetu kad je novac za ništa. Mora da je nešto sumnjivo! Ništa drugo ne može biti."

Njezino je veselje raslo. Općenito, Jane nije mnogo obraćala pažnju na zločine. Novine su bile pune naslova o iskorištavanju i zloporabi djevojaka. Jane je ozbiljno razmišljala o postanku jedne od njih ako ostale padnu.

Ušla je kroz ekskluzivni portal Harridge's s uzbuđenjem. Više od ičega željela je imati noviji šešir.

Ali, hrabro je ušla do recepcije i izvadila svoju karticu, te upitala za grofa Strepticha bez oklijevanja. Opazila je kako je službenik znatiželjno promatra. Uzeo je karticu, dakako, te ju predao malom kuriru tihim zapovjedničkim glasom. Momak se upravo vratio i Jane je bila zamoljena da ga slijedi. Ušli su u lift, došli do duga hodnika, te do velikih dvostrukih vrata gdje je kurir pokucao. Za trenutak Jane se našla u prostranoj sobi, licem u lice s visokim, vitkim čovjekom sa svijetlom bradom, koji je u svojoj bijeloj ruci držao njezinu karticu.

"Gđica Jane Cleveland", polako je izgovorio. "Ja sam grof Streptich."

Njegove su se usne razdvojile u suzdržani osmijeh otkrivajući dva reda snježno bijelih zuba. Ali nisu odavale izraz veselja.

119

"Vidim da ste se prijavili na naš natječaj", nastavio je grof. "Dobri Colonel Kranin Vas je poslao ovamo."

"Bio je pukovnik", rekla je u sebi, zadovoljna svojom pro-nicavošću, ali je jedva kimnula glavom.

"Hoćete li imati protiv ako Vam postavim nekoliko pitanja?"

Nije čekao odgovor, već je nastavio s udarnim pitanjima sličnima pukovniku Kraninu. Činilo se da je bio zadovoljan njezinim odgovorima. Dvaput je kimnuo glavom.

"Sada ću Vas zamoliti, madmoiselle, da se prošetate polagano do vrata i natrag."

"Možda traže manekenku", pomislila je Jane. "Ali ne bi plaćali dvije tisuće funta da budem manekenka. Ali mislim daje bolje da još ne postavljam nikakva pitanja."

Grof Streptich se malo namrštio. Kuckao je po stolu svojim bijelim prstima. Odjednom se ustao, te otvarajući vrata susjedne sobe, razgovarao s nekim unutra.

Vratio se u svoj naslonjač a kroz vrata je ušla niska sredovječna dama. Bila je izravna i ružna, ali se činilo da je veoma važna osoba.

"Pa, Anna Michaelovna", rekao je grof. "Što misliš o njoj?"

Dama je dobro odmjerila Jane kao daje na nekoj izložbi.

Nije odavala znakove dobrodošlice

"Možda bi mogla", rekla je naposljetku. "Stvarna je sličnost, u pravom smislu riječi, veoma mala, ali grada i boje su veoma dobri, bolje nego kod ostalih. Što ti kažeš na to, Fedor Alexandrovich?"

"Slažem se s tobom, Anna Michaelovna!"

"Govori li francuski?"

"Njen francuski je izvrstan."

Jane se sve više osjećala nekako lažno. Nijedno od ovo dvoje ljudi nije primjećivalo daje ona ljudsko biće.

"Ali da li će biti oprezna?", upitala je dama, strogo gledajući djevojku.

"Ovo je princeza Poporenskv", govorio je grof Jane na francuskom. "Pita Vas da li ćete biti diskretni?"

120

u potrazi za poslom

Jane je odgovorila princezi:

"Dok još nemam objašnjenja o čemu se radi, teško Vam mogu obećati."

"To je upravo tako kako je i rekla", naglasila je dama. "Mislim daje inteligentna, Fedor Alexandroviću, inteligentnija od ostalih. Reci mi malena, posjeduješ li i hrabrosti?"

"Ne znam", odgovorila je zbunjeno. "Nije da volim biti povrijeđena, ali to mogu podnijeti." "Ma nisam na to mislila. Ne bojiš se opasnosti?"

"Oh!", izustila je Jane. "Opasnost! To je u redu. Volim opasne situacije."

"A ti si siromašna? Htjela bi zaraditi mnogo novca?"

"Isprobajte me", rekla je Jane s nadolazećim entuzijazmom.

Grof Streptich i princeza Poporenskv su izmijenili poglede. Zatim su usklađeno kimnuli glavama.

"Mogu li joj objasniti o čemu se radi, Anna?" upitao je grof.

Princeza je zatresla glavom.

"Njezino visočanstvo ima želju da to obavi sama."

"To je bespotrebno i nije pametno."

"Svejedno to je njezina zapovijed. Ja sam samo trebao dovesti djevojku što prije."

Streptich je slegnuo ramenima. Jasno da nije bio zadovoljan. Isto tako nije imao namjeru kršiti zapovijedi. Okrenuo se prema Jane.

"Princeza Poporenskv će Vam predstaviti njezino visočanstvo, visoku vojvotkinju Pauline. Nemojte dizati paniku."

Jane nije bila nimalo uznemirena. Bila je zadivljena mislju da će biti predstavljena stvarnoj visokoj vojvotkinji. Ničega socijalističkoga nije bilo na njoj. Za trenutak je prestala brinuti o svom šeširu.

Princeza Poporenskv ju je predvodila držanjem kojim je odražavala dostojanstvo i povjerenje. Prošle su kroz dvojnu sobu, koja je predstavljala predsoblje, i princeza je pokucala na vrata. Glas iznutra je odgovorio na njezino kucanje

121

i princeza je otvorila vrata, te ušla unutra, a Jane je tapkala potpeticama.

"Madam, dopustite da Vam predstavim," rekla je princeza svečanim tonom, "gospođicu Jane Cleveland."

Mlada dama koja je sjedila u velikoj fotelji na drugom kraju sobe, podigla se iz naslonjača i potrčala naprijed. Nekoliko je trenutaka ukočeno gledala u Jane, zatim se od srca nasmijala.

"Ovo je sjajno, Anna", izustila je. "Nisam ni zamišljala da ćemo ovako dobro uspjeti. Dođi, pogledaj nas jednu pokraj druge."

Uzimajući Janeinu ruku, povukla je prema velikom ogledalu o zastala ispred njega.

"Ma pogledaj?", grcala je zadivljeno. "Savršeno!"

Već s prvim pogledom na figuru vojvotkinje Jane je počela shvaćati. Visoka vojvotkinja bijaše mlada žena, možda godinu ili dvije starija od Jane. Imala je istu boju plave kose, i istu vitku figuru. Bila je

možda centimetar viša. Sada kad su stajale jedna uz drugu, sličnost je bila još i uočljivija. Detaljno promatrajući, boja njihovih lica bila je skoro jednaka.

Visoka je vojvotkinja pljesnula dlanovima. Činila se veoma vesela mlada djevojka.

"Ne može biti bolje nego stoje!", izjavila je. "Moraš čestitati Fedoru Alexandroviću u moje ime, Anna. Zaista je uspio."

"Još uvijek, madam", prošaptala je princeza, "ova mlada dama ne zna što se od nje zahtijeva."

"Zaista", rekla je visoka vojvotkinja, smirujući svoju za-nesenost. "Zaboravila sam. Dobro, sve ću joj objasniti. Ostavi nas nasamo, Anna Michaelovna."

"Ali, madam ..."

"Ostavi nas same, rekla sam."

Ljutito je lupnula nogama. S dozom nezadovoljstva Anna Michaelovna je napustila sobu. Visoka je vojvotkinja sjela i pokazala Jane da učini isto.

122

u potrazi za poslom

"Umaraju ove starije žene", izjavila je Paulina. "Ali moraš ih imati pokraj sebe. Anna Michaelovna je bolja od većine njih. A sada, gospođice, ah da gospođice Jane Cleveland. Sviđa mi se ime. I Vi također. Veoma ste simpatični. Mogu procijeniti iz prve da li su ljudi simpatični."

"To je veoma pametna osobina, madam", rekla je Jane, progovarajući prvi put.

"Ja sam pametna", rekla je Paulina mirno. "Dođi da ti objasnim. Nema toga puno. Poznaješ povijest Ostrova. Većina članova moje obitelji je ubijena, masakrirana od strane komunista. Ja sam možda posljednja iz moje loze. I žena sam, ne mogu sjediti u kraljevskoj stolici. Mislite da bi mi dopustili. Ne, gdje god krenem pokušavaju izvršiti atentat na mene. Apsurdno, zar ne? Te brutalne životinje zaista nemaju mjeru."

"Shvaćam", rekla je Jane, osjećajući da će nešto zahtijevati od nje.

"Većinu svog vremena provodim neaktivno, jer sam na taj način zaštićena, ali sada kada moram sudjelovati u javnoj svečanosti, dok ovdje boravim, naprimjer, morala bih prisustvovati na nekoliko javnih

ceremonija. Kao i u Parizu, na povratku kući. Posjedujem imanje u Mađarskoj. Izvrsno za sport i rekreaciju."

"Zaista?", upitala je Jane.

"Budući si mi simpatična, tamo smo imali neke planove, veoma tajno, da li razumiješ? Sve skupa, veoma je važno da u sljedeća dva tjedna ne smije biti nikakva incidenta, atentata na mene."

"Ali, policija, sigurno ..." počela je Jane.

"Policija? Da, da, veoma su dobri. Ali i mi, mi imamo svoje špijune. Moguće je da ću biti unaprijed upozorena gdje će se dogoditi atentat. Ali, tko zna možda i neću."

Slegnula je ramenima.

"Samo u sigurnoj situaciji", rekla je visoka vojvotkinja ljutito "morat ćeš biti pri ruci, da li me razumiješ? Možda te zatrebam dva, tri ili četiri puta u sljedeće četiri večeri, svaki

123

put kada se bude održavala neka javna ceremonija. Prirodno je u svakom slučaju, da me ne možeš ti predstavljati."

"Naravno da ne", složila se Jane.

"Ti ćeš to veoma dobro obaviti, vjeruj mi. Veoma pametna ideja Fedora Alexandrovića da napiše oglas u novine, zar ne?"

"Pretpostavljam", rekla je "da ću biti napadnuta, zar ne?"

Vojvotkinja je samo slegnula ramenima.

"Naravno, postoji rizik, ali prema našim tajnim informacijama, žele me kidnapirati, a ne ubiti. Ali bit ću potpuno iskrena, uvijek postoji mogućnost da bace bombu."

"Shvaćam", rekla je Jane.

Pokušala je oponašati njezino velikodušno ponašanje. Zaista je željela doći na temu o novcu, ali nije još pronašla najbolji način kako je navesti na to. Ali Paulina ju je pošte-djela napora.

"Dobro ćemo te platiti, bez brige", rekla je bezbrižno. "Ne mogu se sjetiti točno koliko je Fedor Alexandrović predložio. Jeste li razgovarali o francima ili krunama."

"Pukovnik Kranin", rekla je Jane, "je spominjao oko dvije tisuće funta."

"To bi bilo to", rekla je Pauline radosno. "Sada se sjećam. Nadam se daje dovoljno? Ili bi možda bilo bolje tri tisuće?"

"Pa", rekla je Jane, "ako Vam je potpuno isto, složila bih se s tri tisuće."

"Veoma si poslovna, čini mi se", rekla je visoka vojvotkinja ljubazno. "Da sam barem ja takva. Ali ja nemam uopće osjećaj za novac. Ono što poželim, to moram imati, to je sve."

Jane je to izgledao sasvim jednostavan, ali odlučan stav.

"I naravno, kao što kažeš, tu postoji opasnost", nastavila je zamišljeno Pauline. "Premda mi ne izgledaš baš zabrinuta za opasnost. Niti ja. Nadam se da ne misliš da je to zato što sam kukavica i da želim da zauzmeš moju poziciju? Znaš, veoma je važno u Ostrovi, da se udam i dobijem barem dva sina. Nakon toga uopće im nije važno što će biti sa mnom."

124

u polvc\z\ za poslom

"Shvaćam", rekla je Jane.

"I sve prihvaćaš?"

"Da", rekla je odlučno Jane. "Prihvaćam."

Pauline je živahno pljesnula rukama. Princeza Poporen-sky se odmah pojavila na vratima.

"Sve sam joj objasnila, Anna", izjavila je visoka vojvotkinja. "Napravit će što od nje tražimo i dobit će tri tisuće funta. Reci Fedoru da to zapiše. Ona je zaista poput mene, nije li? Naravno mislim da čak bolje izgleda."

Princeza je otišla izvan sobe, i vratila se s grofom Strep-tićem.

"Sve smo dogovorile, Fedor Alexandroviću", rekla je visoka vojvotkinja.

Naklonio se.

"Može li odigrati ulogu, pitam se?", Ako mi dozvolite madam?", okrenula se visokoj vojvotkinji.

Ona je zadivljeno kimnula glavom.

Jane se ustala.

"Ali ovo je sjajno, Anna", rekla je. "Nisam ni zamišljala da ćemo to uspješno obaviti. Dođi, da stanemo i vidimo se jedna pokraj druge."

I kao stoje Pauline napravila, povukla je djevojku ispred ogleдалa.

"Vidiš? Savršeno slične!"

Riječi, držanje i pokreti, bili su izvrsno odigrani. Princeza je klimnula glavom i odavala izraz odobrenja.

"Toliko je dobro,", izjavila je. "Da će zavarati većinu ljudi."

"Vi ste veoma pametni", rekla je Pauline s poštovanjem. "Ja ne bih mogla nikoga oponašati, pa ni po cijenu života."

Jane joj je vjerovala. Već je prije shvatila, da je Pauline bila veoma iskrena i svoja djevojka.

"Anna će s Vama dogovoriti sve u detalje", rekla je Visoka vojvotkinja. "Odvedi je u moju spavaću sobu, te joj isprobaj neke moje haljine."

125

Naklonila joj se umiljatim pozdravom, i Jane je otišla u pratnji sa Princezom Poporenskv.

"Ovo će obući njezino visočanstvo na otvaranju dobrotvorne priredbe", objasnila je starija dama, pokazujući joj prekrasnu, smionu kreaciju bijeloga i crnoga. "To bi trebalo biti u vremenu od tri dana. Možda će biti potrebno da ti budeš na njezinom mjestu. Ne znamo. Još nismo primili informaciju."

Na Anninu zapovijed, Jane je odbacila svoju otrcanu odjeću, i probala haljinu. Savršeno joj je pristajala. Druga je kimnula odobravajući.

"Skoro savršeno, samo malkice duža, jer si ti centimetar, dva niža od Njezina Visočanstva."

"To je lako ispraviti", rekla je hitro Jane. "Vojvotkinja nosi cipele s niskim petama, kako sam primijetila. Ako obučem iste cipele, ali s visokim petama, uredno ćemo srediti problem."

Anna Michaelovna joj je pokazala cipele koje Visoka Vojvotkinja obično nosi uz haljinu. Gušterova koža sa tankom poprečnim remenom. Jane ih je dobro upamtila, i sredila da dobije iste takve samo s visokim potpeticama.

"Bilo bi dobro", rekla je Anna Michaelovna, "za tebe da imaš haljinu drugačije boje i različitog materijala od Njenog Visočanstva. Tada u slučaju kada zatrebaš promijeniti mjesto u trenutku upozorenja, zamjena će imati manje šanse biti uočljiva."

Jane je na trenutak razmišljala.

"Što kažete na vatreno crveni maroken? I možda bih mogla nositi naočale jednostavnog oblika. To uvelike pridonosi promjeni izgleda."

Oba su prijedloga bila usvojena, te su krenule s ostalim detaljima.

Jane je napustila hotel s bankovnim doznakama kako bi imala tisuću funti u torbici, te s uputama za kupnju potrebnih stvari, kao i sobu u Blitz Hotelu pod imenom Miss Montresor iz New Yorka.

126

u poraz za poslom

Slijedeći ju je dan pozvao Grof Streptić da dođe k njemu.

"Prava transformacija, zaista", rekao je uz naklon.

Jane mu je uzvratila šaljivim naklonom. Zaista je uživala je u novoj odjeći i luksuznom životu.

"Sve je ovo veoma lijepo", uzdahnula je . "Ali pretpostavljam da ste mi došli reći kako moram prionuti na posao i zaraditi taj novac."

"Upravo tako. Primili smo informaciju. Moguće je da će biti izvršen pokušaj kidnapiranja Njezine Visosti, na povratku s dobrotvorne priredbe. To će se održati, kao što već znate, u Orion House, što je otprilike deset kilometara od Londona. Njezina Visost će biti primorana da osobno vodi cijelu priredbu, kao i Kontesa od Anchestera, koju osobno poznaje. Ali slijedi plan koji sam ja smislio."

Jane je pažljivo slušala dok joj je oprezno objašnjavao.

Upitala ga je nekoliko pitanja, i napokon izjavila da je shvatila ulogu koju bi trebala odigrati.

Slijedeći je dan osvanulo sunce i svježina, savršen dan za jedan od najvećih događaja u Londonu, priredba u Orion House, predvođena od strane Kontese od Anchestera, čiji prihod je namijenjen pomoći ostrovskim izbjeglicama u Engleskoj.

S obzirom na nestabilnu englesku klimu, priredba je bila smještena unutar velike prostorije u Orion House, koja je pet stotina godina bila u posjedu grofova od Anchestera. Pozajmljene su razne kolekcije predmeta i stvari, a posebno lijepa zamisao bio je poklon stotinu žena iz grada, koje su darovale svaka po jednu perlicu sa svojih ogrlica, i svaka je perlica bila izložena na aukciji drugog dana priredbe. Također se održavalo bezbroj igara i zabava na podijumu unutar zgrade.

Jane je bila u ulozi Miss Montresor. Nosila je haljinu od vatreno crvenog marokena, i mali crveni šešir. Na nogama je imala cipele visokih peta od gušterove kože.

Dolazak Visoke Vojvotkinje Pauline bio je zaista velik događaj. Došla je u pratnji do pozornice, te svečano prim-

ljena s buketom ruža, koji joj je uručilo simpatično dijete. Održala je kratak, ali ugodan govor i objavila otvaranje priredbe. Grof Streptić i Princeza Poporenskv bili su u njenoj nazočnosti.

Nosila je haljinu koju je Jane već vidjela, bijelu s upadljivim crnim dizajnom, a na glavi je imala mali kloše, šeširić od crnoga bogato ukrašenoga platna. Dugački prozirni veo padao joj je preko lica. Jane se nasmiješila u sebi.

Visoka je Vojvotkinja krenula u obilazak pazara, idući od stolice do stolice, pozdravljajući posjetioce sa službenom gracioznošću. Zatim se pripremila za odlazak.

Jane je bila spremna preuzeti njezinu ulogu. Zahtijevala je dvije tri riječi od Princeze Poporenskv i zatražila da bude predstavljena Visokoj Vojvotkinji.

"Ah, da!" rekla je Pauline, bistrim glasom. "Miss Montre-sor, sjećam se imena. Ona je američka novinarka, ako se dobro sjećam. Puno nanije pomogla da ostvarimo ovaj događaj. Bit će mi drago odgovoriti joj na nekoliko pitanja za njen intervju. Da li negdje postoji mirnije mjesto, gdje nas neće uznemirivati?"

Maleno predvorje odmah je bilo na raspolaganju Visokoj Vojvotkinji, i Grof Streptić je bio zadužen da dovede Miss Montresor. Čim je to obavio i nanovo nestao, u nazočnosti Princeze Poporenskv, hitra zamjena odjeće bila je obavljena.

Tri minute poslije, vrata se otvoriše i pojavila se Visoka Vojvotkinja sa buketom ruža koji joj je malo skrivao lice.

Graciously se poklanjajući, uz nekoliko rečenica pozdrava Lady Anchester na francuskom, prošla je kroz izlazna vrata, te ušla u auto koji ju je ispred čekao. Princeza Poporenskv je sjela do nje i auto je krenuo.

"Eto", rekla je Jane, "To je to. Pitam se kako napreduje Miss Montresor."

"Nitko je neće opaziti. Neprimjetno će izaći vani."

"Istina je ", rekla je Jane. "lijepo sam to izvela, zar ne?"

"Odigrala si svoj ulogu s velikom predanošću."

"Zašto grof nije sa nama?"

"Bio je prisiljen ostati. Netko mora paziti na Njezinu Visost."

"Nadam se da neće baciti bombu", rekla je Jane značajno. "Ej! Pa mi se vraćamo na glavnu cestu. Zbog čega?"

Ubrzavajući, automobil je jurio sporednom cestom prema cilju. Jane se uspravila i pogledala kroz prozor protestirajući vozaču. On se samo nasmijao i još više ubrzao. Jane se ponovo vratila u naslonjač.

"Vaši su špijuni bili u pravu", rekla je sa smiješkom. "Bit će sve u redu. Pretpostavljam da što se više ovdje zadržim to sigurnije za visoku Vojvotkinju. Na kraju svega moramo joj dati dovoljno vremena za siguran povratak u London."

U iščekivanju što će se dogoditi, Janeina je hrabrost rasla. Nije očekivala bacanje bombe, ali ovaj oblik avanture potaknulo je njezin sportski nagon.

Odjednom, s jakom škripom kočnica auto se naglo zaustavilo. Pojavio se čovjek s pištoljem u ruci.

"Ruke uvis!", progovorio je.

Princeza Poporenskv je podigla ruke uvis, ali Jane gaje prezrivo gledala s rukama u krilu.

"Pitaj ga za značenje ovog nasilnog ispada", rekla je svojoj suputnici na francuskom.

Ali prije nego je ova odgovorila, čovjek je provalio unutra, izgovorio je bujicu riječi na nekom stranom jeziku.

Bez daje razumjela i riječi, Jane je samo slegnula ramenima. Vozač se ustao sa sjedala, te se pridružio drugom čovjeku.

"Lijepo vas molimo da izađete iz auta", rekao je sa smiješkom.

Uzdihući cvijeće do lica, Jane je izašla iz auta. Princeza Poporenskv ju je slijedila.

"Hoće li slavne dame krenuti za nama?"

Jane nije obraćala pažnju na njegovo podrugljivo ponašanje, već je svojevolumno išla prema nisko građenoj kući koja se nalazila oko stotinjak metara od automobila. Ulica je bila u stilu cul-de-sac s kapijom koja je vodila k ovoj po svemu sudeći neodržavanoj zgradi.

129

Čovjek koji je mahao pištoljem, približio se damama. Čim su se popele uza stepenice, istupio je pred njih, te otvorio grubo vrata na lijevoj stani. Bila je to prazna soba u koju su očito nedavno doneseni stol i dvije stolice.

Jane je ušla unutra i sjela. Anna Michaelovna je učinila isto. Čovjek je zatvorio vrata i zaključao ih. Jane je prošetala do prozora i pogledala izvan njega.

"Mogla bih iskočiti vani", izjavila je samouvjerenom. "Ali ne bih daleko stigla. No za sada ćemo morati ostati gdje jesmo. Pitam se hoće li nam donijeti nešto za jelo?"

Oko pola sata kasnije stigao je odgovor na njezino pitanje.

Velika zdjela vruće juhe bila je donesena i stavljena na stol ispred njih. Naravno i dvije kriške staroga kruha.

"Očito je da nema aristokratskog luksuza", naglasila je Jane živahno kad su se vrata ponovno zatvorila. "Hoćeš li ti prva, ili ću ja započeti?"

Princeza je Poporenskv je s težinom spomenula pomisao da jede hranu koja je bila donesena.

"Kako mogu jesti? Tko zna što može biti unutra gospođice moja draga?"

"Ona je u pravu", rekla je Jane. "Trebam se brinuti za sebe. Naravno, ovi ljudi će biti nezadovoljni kada shvate da imaju pogrešnu osobu u zamci. Zapravo će biti veoma ljuti. Trebala bih zadržati njihovo uvjerenje što duže mogu i kloniti se svih mogućih prilika."

Princeza Poporenskv nije odgovorila.

Jane je bila gladna i pojela je svu juhu. Imala je neobičan ukus, ali je bila vruća i jestiva.

Nakon jela osjećala se prilično pospano. Princeza Poporenskv je tiho jecala. Jane se smjestila u neudobnoj stolici u neudobnu položaju, te klonula glavom.

Zaspala je.

Jane se probudila u čudu. Imala je osjećaj daje spavala veoma dugo. Glava joj je bila teška i boljela ju je.

130

u potrazi za poslom

Zatim je ugledala nešto što ju je ponovno trgnulo iza sna.

Bila je obučena u haljinu žarko crvenog marokena.

Uspravila se u naslonjaču i pogledala oko sebe. Bila je još uvijek u sobi ove puste kuće. Sve je bilo potpuno isto kao i prije no stoje

zaspala, osim dviju činjenica. Prva je da princeza Poporenskv više nije sjedila na stolici. Druga je bila neobjašnjiva promjena odjeće.

"Nemoguće je da sam sanjala", pomislila je Jane. "Jer da jesam, ne bih bila ovdje."

Pogledala je kroz prozor i opazila još jednu značajnu činjenicu. Kada je pošla spavati sunce je bilo pred zalaskom. Sada se vidjela oštra svjetlost izlazećeg sunca.

"Kuća je gledala na zapad, bilo je popodne kada sam pošla na spavanje. Zbog toga mora da je svanulo jutro. I mora da je juha bila otrovana. I zato, oh ne znam više. Sve ovo izgleda ludo."

Ustala je i otišla do vrata. Bila su otključana. Istraživala je kuću. Bila je prazna i tiha.

Jane je položila ruku preko bolnog čela i pokušala razmišljati. I tada je opazila poderane novine na tlu pokraj izlaznih vrata. Na njima je ugledala zanimljive naslove.

"Zločinac - američka djevojka u Engleskoj", čitala je. "Djevojka u crvenoj haljini. Senzacionalno pojavljivanje u zgradi Orion house.

Jane je zurila vani prema suncu, sjedeći na stepenicama i čitajući, s očima koje su joj se sve više širile. Činjenice su bile kratke i jezgrovite.

Odmah nakon odlaska visoke vojvotkinje Pauline, trojica ljudi i djevojka u crvenom izvadili su pištolje, te uspješno izbjegli gužvu. Ukrali su tri tisuće perlica i hitro pobjegli u brzom trkaćem automobilu. Za sada im nema ni traga.

U večernjem izdanju novina bilo je nekoliko riječi o gospođici Montresor iz New Yorka, koja je odsjela u Blitz hotelu.

"Prevarena sam", rekla je Jane "smišljeno prevarena. Znala sam da postoji neka zamka."

131

Zatim se trgnula. Glas sa stranim prizvukom pronio se zrakom. Glas čovjeka koji je neprestano vikao jedno te isto.

"K vragu", čulo se. "K vragu". I ponovno, "k vragu!"

Jane je protrnula kada je čula. Zvučalo je baš onako kako se i ona osjećala. Otrčala je niza stepenice. Na kraju njih nalazio se mladi čovjek. Pokušavao je podići glavu s poda. Njegovo je lice pogodilo Jane kao daje ugledala nešto najljepše do sada. Bilo je pjevavo i malo zbunjenog izraza.

"K vragu i moja glava", rekao je mladić. "K vragu. Ja ..."

Prekinuo je i gledao u nju začuđeno.

"Sanjam li?", rekao je slabim glasom.

"To sam i mislila", rekla je ona. "Ali ne. Što se dogodilo s tvojom glavom?"

"Netko me udario po njoj. Srećom tvrda je to glava!"

Potrudio se sjesti i rekao:

"Moj će mozak uskoro proraditi, mislim. Čini mi se da sam još uvijek na istom starom mjestu."

"Kako si dospio ovdje?" upitala gaje Jane znatiželjno.

"Duga je to priča. Usput, Vi i niste visoka vojvotkinja. Koje je Vaše ime?"

"Ne nisam. Ja sam samo obična Jane Cleveland."

"Niste ni u kom slučaju obični", rekao je mladić, gledajući je s divljenjem.

Jane je pocrvenjela.

"Trebala bih Vam donijeti malo vode ili nešto drugo, zar ne? upitala je nesigurno.

"Vjerujem daje to običaj", složio se mladić. "Svejedno, radije bih čašu viskija, ako je moguće."

Jane nije pronašla nikakav viski. Mladi je čovjek uzeo duboki gutljaj vode i izjavio da se osjeća bolje.

"Da li da ispričam svoju avanturu ili ćete Vi svoju?", upitao ju je.

"Najprije Vi."

"Nema tu mnogo mog utjecaja. Dogodilo se to da sam opazio visoku vojvotkinju u niskim potpeticama kada je ušla u veliku dvoranu, a izašla u visokim. Učinilo mi se to nekako čudno. Ne volim kad mi je nešto nejasno.

132

jav\le. u po+^azi za. poslom

"Pratio sam automobil svojim motorom i ugledao kako vas uvode u kuću. Nakon otprilike desetak minuta stigao je veliki trkaći auto. Djevojka u crvenom izašla je iz njega kao i tri muškarca za njom. Nosila je cipele s niskim potpeticama, u redu. Ušli su u kuću. Zatim je ta s niskim potpeticama izašla iz kuće obučena u crno-bijelu kreaciju te ušla u prvi automobil sa starijom gospođom i visokim bjeloglavim muškarcem. Ovi ostali su otišli trkaćim autom. Pomislio

sam kako su svi otišli i pokušao ući kroz prozor kuće kako bih te spasio. Tada me je netko udario po glavi odostraga. To je sve. Sad je red na tebi."

Jane je pripovijedala svoju avanturu.

"I zaista sam imala sreće da ste me pratili", završila je. "Razumijete li u kakvu bi groznom škripcu bila da nije tako? Visoka vojvotkinja bi inače imala savršen alibi. Napustila je priredbu prije otmice, te stigla u London u svom automobilu. Kako bi itko mogao povjerovati u moju fantastično nevjerojatnu priču?"

"Ni da se kuneš životom", rekao je uvjerljivo mladić.

Bili su toliko zaokupljeni svojim pripovijedanjem da su potpuno zaboravili na sve oko sebe. Odjednom su malo začuđeno pogledali sa strane u visokog čovjeka tužnoga lica. Pozdravio ih je.

"Veoma interesantno", komentirao je.

"Tko ste vi?", upitala je strogo Jane.

Oči tužnog čovjeka su malo zatreptale.

"Detektiv-inspektor Farrell", ljubazno je rekao. "Veoma sam se zainteresirao čuvši vaše dvije priče. Možda će biti malo poteškoća u vjerovanju njezinoj priči zbog jedne ili dvije činjenice."

"Naprimjer."

"Pa, vidite, jutros smo čuli da je visoka vojvotkinja pobjegla sa svojim šoferom u Pariz."

Jane je zinula.

"A zatim, znali smo da je ta američka djevojka 'bandit' stigla u našu zemlju, i očekivali smo takav potez. Mi ćemo

133

sve učiniti da ih uskoro uhvatimo, to Vam obećavam. Ispričajte me na minutu, hoćete li?"

Otrčao je brzo uza stepenice.

"Eto!", izustila je Jane koja je to izgovorila s naporom.

"Mislim da je bilo veoma inteligentno od Vas to što ste primijetili cipele", napokon je rekla.

"Ma ne, nikako", rekao je mladi čovjek. "Došao sam tamo zbog trgovine cipelama. Moj je otac, naime, jedan od 'kraljeva' cipela. Želio me uvesti u posao, oženiti i smiriti. Tako nekako. Ništa posebno nije imao na umu, ali zbog svojih principa ... A ja sam želio biti umjetnik." Uzdahnuo

je.

"Tako mi je žao", rekla je Jane osjećajno.

"Pokušavao sam šest godina. Bez pretjerivanja. Ja sam propali slikar. Sve sam to napustio i vratio se kući kao rastrošni sin. Očekuje me dobra podloga."

"Posao je važna stvar", sjetno je izustila Jane. "Misliš li da bi mi mogao pomoći nekako s tom trgovinom cipela?"

"Mogu Vam ponuditi nešto bolje, ako prihvatite."

"A što to?"

"Sad nije važno. Poslije ću Vam reći. Vidite, sve do jučer nisam sreo djevojku kojom bi se želio oženiti."

"Jučer?"

"Na priredbi. I tada sam je ugledao, jednu i jedinu - Nju!"

Nije mu bilo lako pogledati je.

"Kako su prekrasne one grančice", rekla je brzo Jane, pocrvenjelih obraza.

"To je divlji bob", rekao je mladi čovjek.

"Nije važno", odgovorila je.

"Ne, nimalo", složio se i primaknuo malo bliže.

134

ne.

o\ejc\

Plodi

na ne.

cjjelja

"Ovo je zaista nešto prekrasno", rekla je gđica Dorothy Pratt već četvrti put. "Kad bi me barem stara mačka mogla vidjeti. Ona i njezin James!"

Naziv stara mačka se odnosio na uglednu poslodavku gđice Pratt, gospodu Mackenzie Jones, koja je imala snažne stavove u pogledu imena Christian pogodnog za sobarice i zgražala se Dorothy u korist Jane koje je bilo drugo rođeno ime gospođice Pratt.

Pratilac gospođice Pratt nije ništa odgovorio zbog svojih dobrih razloga. Jer kada već kupiš austina, iz četvrte ruke za dvadesetak funta i \2\2unh drugi put s njime na cestu, sva tvoja pažnja bi trebala biti usmjerena na korištenje ruku i nogu, već po potrebi.

"Eh, ah!", rekao je gospodin Edward Palgrove i komentirao krizu škripanjem zubiju koje bi se moglo usporediti sa stvarnim zvukom motora.

"Pa, ti baš i ne razgovaraš puno sa svojom djevojkom", žalila se Dorothy.

Gospodin Palgrove je bio pošteđen odgovora jer u tom trenutku je bio nadjačan glasno od vozača omnibusa.

"Kakva drskost!", rekla je gđica Pratt, dižući bradu visoko.

"Samo bih želio da on isproba ovu kočnicu", izjavio je njezin dragi oporim glasom.

"Zar nešto nije u redu s njom?"

"Možeš pritiskati do mile volje", rekao je gospodin Palgrove "al' se ništa ne događa."

"Pa dobro, Ted, ne možeš očekivati savršenstvo za dvadesetak funta. Naposljetku, tu smo, u pravom autu, u

135

nedjeljno popodne, vozeći se prema izlazu iz grada kao i svi ostali."

Još više hrapavih i škripavih zvukova se čulo.

"Ah!", rekao je Ted, pobjednički. "Ova je brzina bolja."

"Ti doista voziš jako lijep auto", rekla je Dorothy zadivljeno.

Ohrabren ugodnim ženskim riječima, gospodin Palgrove je ubrzao vožnju preko Hammersmith Broadwaya i bio strogo opomenut od policajca.

"Ja nikad nisam opomenuta", rekla je Dorothy, dok su produžili put prema mostu Hammersmith opreznom vožnjom. "Nikad nisam shvatila čemu služe ti policajci. Mogli bi barem biti malo pristojniji."

"U svakom slučaju, nisam ni htio voziti ovom cestom", rekao je Edward tužno. "Želio sam voziti duž velike zapadne ceste pravom brzinom."

"I otići u zatvor nakon svega", odgovorila je Dorothy. "Eto što se dogodi vlasniku auta već drugi dan. Pet funta kazne i ostali troškovi."

"Ma nisu policajci tako strogi", rekao je velikodušno. "Oni radije zaustavljaju bogate. Bez sumnje. Poludim kad pomislim na te kicoše koji samo tako odšetaju do trgovine kupiti rolls-roys. To nema smisla! 1 ja sam dobar kao i oni."

"A trgovine s nakitom", rekla je Dorothy, uzdišući. "Trgovine u Ulici Bond ... dijamanti i biseri i još puno toga. A ja nosim ogrlicu

bezvrijednih bisera."

Prepustila se tužnim mislima. Edward je smogao snage da se skoncentrira na svoju vožnju. Uspjeli su proći kroz Richmond bez nezgode. Mala svađa s policajcem uznemirila je Edwarda. Vozio je s manjim naporom slijepo prateći svaki auto ispred sebe bez obzira koliko bio spor.

I tako se trenutno našao na prometnoj traci koju bi svaki motorist poželio za svoju dušu.

"Pametno je što sam skrenuo na ovu sporednu cestu", rekao je Edward zadovoljno.

136

"Lijepo i ugodno", rekla je gđica Pratt. "I ja ga stvarno vidim - eno čovjeka što prodaje voće."

Zaista, na malom uglu nalazio se mali pleteni stol s košarama voća i transparentom jedi više voća.

"Koliko je?", rekao je Edward oštrim glasom dok je naglo kočio ručnom kočnicom.

"Predivne jagode", izjavio je čovjek.

Bio je to nesimpatičan čovjek sa zlobnim pogledom (bar se činilo).

"Samo za Vas gospođice. Zrelo voće, svježe ubrano. Evo i trešanja. Izvorne engleske. Kupite košaru trešanja!"

"Izgledaju lijepo", rekla je Dorothea.

"Prekrasno, ne lijepo", grubo je izustio ovaj na to. "One vam donose sreću." Na kraju se odlučio odgovoriti Edwardu na pitanje. "Dva šilinga, gospodine, stvarno jeftino. I Vi biste se složili kad bi znali stoje zaista u košari."

"Izgledaju jako ukusno", rekla je Dorothea.

Edward je uzdahnuo i platio dva šilinga. Bio je zaokupljen računanjem. Poslije na čaj, benzin, ovi nedjeljni poslovi nisu nimalo jeftini. Tako je to kad izvodiš djevojke vani! One uvijek požele sve što vide.

"Hvala Vam gospodine", rekao je ovaj antipatičan prodavač. "Dobili ste puno više nego ste platili."

Edward je poput razljućena njemačkog ovčara pritisnuo nogom gas i auto je obilno zaprašilo prodavača trešanja.

"Oprosti, zaboravio sam da je u brzini", rekao je Edward.

"Trebao bi biti pažljiviji, dragi", rekla je Dorothy. "Mogao si ga ozlijediti."

Edward nije odgovorio. Još vožnje pola kilometra i stigli su do predivna mjesta uz obalu rijeke.

Automobil su ostavili sa strane ceste, a Edward i Dorothy su se udobno smjestili pokraj rijeke i jeli trešnje. Nedjeljne su im novine ležale pod nogama.

"Kakve su novosti?", napokon je izustio Edward, istežući se u ležeći položaj spuštajući šešir preko očiju.

Dorothy je čitala naslove.

137

"Brižna supruga. Strašna priča. Dvadeset i osam. ljudi se utopilo prošli tjedan. Poginuo pilot. Izvršena pljačka draguljarnice. Ukradena ogrlica vrijedna pedeset tisuća funta. Oh, Ted! Pedeset tisuća funta. Samo zamisli!" Nastavila je sa čitanjem. "Ogrlica je izrađena od dvadeset i jednog dragog kamena i poslana je pravo iz Pariza. Kad je stigla, u paketu je nađeno samo par kristala, a dragulji su nedostajali ..."

"Ukrali su ih u pošti", rekao je Edward. "Pošte u Francuskoj nisu poslovne!"

"Voljela bih samo vidjeti tu ogrlicu", rekla je Dorothy. "Sa sjajem crvenim poput krvi, golubinje krvi. Pitam se kakav je osjećaj nositi oko vrata takvu ogrlicu."

"E pa nikad nećeš saznati, draga moja", rekao je šaljivo Edward. Dorothy je dignula glavu.

"Zašto ne, željela bih probati. Nevjerojatno je kako djevojke mogu uspjeti u životu. Možda dospijem na pozornicu."

"Djevojke lijepa ponašanja ne stignu nigdje", rekao je obeshrabrujućim glasom Edward.

Dorothy je otvorila usta da odgovori, promislila, te izustila: "Dodaj mi trešnje."

"Pojela sam više od tebe", naglasila je.

"Podijelit ću ovo stoje ostalo, ali stoje ovo na dnu košare, za ime božje?"

Dok je izgovarala riječi, izvukla je vani dugu blještavu ogrlicu crvenog dragog kamenja.

Oboje su gledali sa zaprepaštenjem

"U košari, zar ne?", napokon je izustio Edward.

Dorothy je kimnula glavom.

"Na dnu, ispod trešanja."

Ponovno su zurili jedno u drugo.

"Kako je to dospjelo ovamo, što misliš?"

"Nemam pojma. Čudno. Ali Ted, baš nakon što sam pročitala ovaj članak o rubinima!"

Edward se samo nasmijao.

138

djelj

nedjelja

"Ti nisi još svjesna da držiš pedeset tisuća funta u ruci."

"Samo sam rekla kako je čudno. Rubini obloženi platinom. Platina je vrsta tamnog srebra. Zar ne vidiš da imaju divan sjaj i predivnu boju? Pitam se samo koliko ih je? Čini mi se da ih je točno dvadeset ijedan."

"Ne!"

"Da. Isti broj kao što je u novinama. Ted, pa ne misliš valjda ..."

"Moglo bi biti", govorio je kolebajući se. "Postoji način na koji možemo biti sigurni da li su dijamanti."

"Ma jesu. Ali znaš što Ted, onaj čovjek je izgledao veoma čudno, čovjek s trešnjama, čovjek zlobnog pogleda. I šalio se na taj račun, rekao je da dobivamo puno više nego smo platili."

"Da, ali razmisli malo, Dorothy, zašto bi nam predao pedeset tisuća funta?"

Gospođica Pratt je sagnula glavu tužno.

"To nema smisla", priznala je. "Osim ako ga policija nije već pratila."

"Policija?" Edward je prezirno ponovio.

"Da. Tako piše u novinama. Policija je pronašla trag."

Edwardovim tijelom su prolazili hladni trnci.

"Ne sviđa mi se ovo, Dorothy. Zamisli da nas uhvati policija."

Dorothy ga je gledala otvorenih usta.

"Ali mi nismo ništa napravili, Ted. Pronašli smo ih u košari."

"A to sve zvuči kao budalasta priča! Zar nije tako?"

"Da, tako je", priznala je. "Oh Ted, zar stvarno misliš tako? Ovo je kao u iluzornoj priči!"

"Ja ne mislim da zvuči poput neke lijepe priče", rekao je Edward. "Više mi zvuči poput priče u kojoj junak odlazi u Dortmoor nepravedno osuđen na četrnaest godina."

Ali Dorothy nije slušala. Stavila je ogrlicu oko svoga vrata i proučavala njezin izgled na malom ogledalu.

"Izgleda kao one što nose princeze", šapu tala je.

139

"Ne mogu vjerovati", rekao je grubo Edward. "To je imitacija. Mora biti imitacija."

"Da dragi", rekla je Dorothy još uvijek gledajući svoj odraz u ogledalu. "Lako moguće."

"Bilo što drugo izgleda previše nevjerojatno."

"Golubinja krv", mrmijala je Dorothy.

"To je apsurdno. To ja mislim. Pogledaj ovamo Dorothy, da li slušaš što ti govorim, ili ne?"

Dorothy je odložila ogledalce. Okrenula se k Edwardu s jednom rukom na draguljima oko svoga vrata.

"Kako izgleda?", upitala je.

Edward je buljio u nju zaboravljajući brige. Nikad je nije ovakvu vidio. Izgledala je nekako pobjednički, poput poklonjene ljepote kakvu još nije upoznao. Svjesnost da oko vrata ima nisku dragulja vrijednih pedeset tisuća funta pretvorila je Dorothy u novu osobu. Izgledala je ohola i sretna poput Kleopatre, Semiramide ili Zenobie.

"Izgledaš, izgledaš zamamno!", rekao je ponizno Edward.

Dorothy se nasmijala i njezin je smiješak bio drukčiji.

"Pogledaj me sada", rekao je. "Moramo nešto učiniti. Moramo ih odnijeti u policijsku postaju ili već nešto."

"Besmislica", rekla je ona. "Već si rekao da ti ne bi vjerovali. Vjerojatno bi te poslali u zatvor zbog krade."

"Ali što drugo učiniti?"

"Zadržati ih", rekla je nova Dorothy Pratt.

Edward je zbunjeno gledao u nju.

"Zadržati ih, pa ti si luda!"

"Pa, pronašli smo ih, zar nije tako? Zbog čega bi mislili da su vrijedni. Zadržat ćemo ih a ja ću ih nositi."

"I policija će te uhvatiti."

Dorothy je razmišljala nekoliko minuta.

"U redu", rekla je. "Prodat ćemo ih. I mogao bi kupiti rolls-royce ili dva, a ja ću si kupiti par narukvica i prsteno-va."

Edward je još bio zbunjen. Dorothy je postala nestrpljiva.

140

djelj

nedjelja

"Sada imaš šansu, o tebi ovisi da li ćeš je prihvatiti. Nismo ništa ukrali, ne želim više ništa o tome. Dogodilo se i ovo je vjerojatno jedina šansa da dobijemo stvari koje smo željeli. Zar nemaš ništa reći Edwarde?"

Edwardu se povratio glas.

"Prodati kažeš? To baš neće biti lako. Svaki će zlatar htjeti znati odakle nam ti dragulji."

"Nećemo ih odnijeti zlataru. Zar nikad nisi čitao krim-priče, Ted? Odnijet ćeš ih nekom šverceru, naravno."

"Otkud poznajem nekoga takvog? Ne krećem se u takvom krugu."

"Muškarci bi trebali svakoga poznavati", rekla je ona. "Zato muškarci i služe."

Pogledao ju je. Bila je mirna i nepopustljiva.

"Nisam to mogao očekivati od tebe", rekao je slabim glasom. "Mislio sam da si malo osjećajnija."

Nastala je pauza. Tada se Dorothy podigla na noge.

"Pa", rekla je polako. "Bilo bi bolje da krenemo kući."

"S ogrlicom oko vrata?"

Dorothy je skinula ogrlicu, pogledala ju je s poštovanjem i spustila u torbicu.

"Molim te", rekao je Edward, "daj je meni."

"Ne!"

"Da, hoćeš. Uvijek sam bio pošten, draga moja."

"E, pa s poštenjem nećeš ništa postići."

"Molim te, dodaj mi to", rekao je bez razmišljanja. "Učinit ću to. Pronaći ću švercera. Kao što si rekla, to nam je jedina šansa. Pošteno smo došli do nje, kupili je za dva šilinga. To je isto kao kad neki gospodin uđe u trgovinu antikviteta i kupi nešto čime se kasnije ponosi."

"Tako je!", rekla je Dorothy. "Oh Edward, sjajan si!"

Predala mu je ogrlicu, a on ju je spremio u džep. Osjećao se veoma ponosnim. U tom je zadovoljstvu upalio auto. Zaboravili su na čaj. Vozili su se prema Londonu. Najedanput na raskrižju prema njima uputio se policajac i Edwardovo je srce jače zakucalo. Nekim čudom stigli su

141

kući bez nepritika. Edwardove posljednje riječi bile su prožete avanturističkim duhom.

"Upustit ćemo se u to. Pedeset tisuća funta! Vrijedno je rizika!"

Te noći je sanjao o strijelama koje se nalaze na simbolu engleske vlade, o Dartmooru i ranim divljim ružama. Morao je pronaći nekoga švercera, ali kako, još mu nije bilo jasno.

Njegov rad u uredu bio je aljkav te je primio dvije oštre primjedbe prije ručka.

Kako netko nade švercera? Whitechapel, razmišljao je, ili možda Stepnev?

Na povratku s ručka zazvonio mu je telefon u uredu. Čuo je Dorotheu glas, uplašen i plačljiv.

"Je si li ti to, Ted? Nazvala sam te, ali ona bi se mogla svakog trena pojaviti. Ted, ti još nisi ništa napravio, zar ne?"

Edward je odgovorio negativno.

"Molim te, slušaj, Ted. Cijelu sam noć probdjela razmišljajući. To je strašno. U Bibliji piše da ne smiješ krasti. Mora da sam jučer bila izvan sebe. Ti nećeš napraviti ništa, je li tako, Ted dušo?"

Da li te je obuzeo osjećaj olakšanja gospodine Palgrove? Možda, mislio je, ali on to ne može prihvatiti.

"Kad odlučim ići do kraja, idem do kraja", rekao je Edward glasom poput nekog supermena s čeličnim pogledom.

"Ali, Ted dušo, ne smiješ. Oh Bože, ona dolazi, Pogledaj, ona večeras izlazi vani na večeru. Mogla bih pobjeći i naći se s tobom. Nemoj ništa napraviti dok te ne vidim. U osam sati čekaj me iza ugla."

Njezin se glas potpuno izmijenio. "Da, madam, mislim daje bio pogrešan broj. Tražili su 0234 - Blodusburv."

Kada je Edward napustio ured u šest sati, ugledao je ogroman natpis: PLJAČKA DRAGULJA. NAJNOVIJI RAZVOJ DOGAĐAJA.

142

ne

djelja

Žurno je uzeo sitniš i kupio novine. Hitro se sklonio u konobu "Tube", vješto pronalazeći slobodno mjesto, te počeo pomno čitati članak koji gaje interesirao. Pronašao je ono što je tražio.

Izletio mu je potisnuti usklik.

"Pa, ja sam ..." A zatim gaje zainteresirao sljedeći članak. Cijeloga je pročitao i spustio novine na tlo ispod nogu.

Točno u osam sati čekao je na uglu. Dorothv je bez daha dojurila do njega. Bila je blijeda, ali lijepa.

"Nisi napravio ništa, zar ne?"

"Ne, nisam." Izvadio je ogrlicu s rubinima iz svoga džepa. "Možeš je staviti."

"AliTed ..."

Policija već ima rubine, kao i čovjeka koji ih je ukrao. A sada čitaj ovo!"

Pokazao joj je odsječak članka, a Dorothv je čitala:

NAJNOVIJA NOVINSKA SENZACIJA

Inteligentna šala je uspjela zavarati većinu engleskoga ljepšeg spola koje su namjeravale pronaći te popularne dragulje. Košare s voćem su jučer prodane i bit će u prodaji svake nedjelje. Svaka pedeseta košara sadržavat će imitaciju ogrlice u različitim bojama. Ove su ogrlice zaista prekrasne i vrijedne truda. Izazvale su veliko uzbuđenje i divljenje, stoga će akcija "JEDITE VIŠE VOĆA" imati još više uspjeha sljedeće nedjelje. Zahvaljujemo svim prodavačima na njihovoj raspoloživosti i želimo im sreću u akciji: "KUPUJTE ENGLESKU ROBU."

"Eto ...", rekla je Dorothv. Nakon male stanke opet: "Eto!" "Da", rekao je Edward. "Znam kako se osjećaš." Čovjek u prolazu dao mu je neki letak s porukom. "Uzmi jedan, prijatelju", rekao je.

"Cijena čestite žene je daleko iznad vrijednosti rubina." "Eto!", rekao je Edward. "Nadam se da će te ovo razveseliti."

143

"Ne znam", rekla je sumnjičavo. "Zapravo ne želim izgledati poput čestite žene."

"Ne želiš", rekao je Edward. "Zbog toga sam i dobio ovaj letak. S tim rubinima oko vrata uopće ne nalikuješ nekoj čestitoj ženi."

Dorothy se nasmijala.

"Odviše si drag, Ted", rekla je. "Hajde, idemo u kino."

144

gospod\nc\ (S

j/\vanfu^a. gospodina

Gospodin Eastwood je pogledao u strop. Zatim je skrenuo pogled na pod. Od poda, njegov pogled je polako putovao do desnoga zida. Zatim, njegov se pogled još jednom usredotočio na pisaći stroj pred njim.

Djevičanska bjelina papira bila je narušena naslovom napisanim velikim slovima.

Naslov je glasio: TAJNA DRUGOG KRASTAVCA." Naslov je bio zadovoljavajući. Anthony Eastwood je osjećao da će bilo tko čitajući takav naslov osjetiti veliku zainteresiranost za priču. "Tajna drugog krastavca", reći će. "O čemu bi se tu moglo raditi? O krastavcu? Drugom krastavcu? Svakako moram pročitati tu priču." ... ili bi oduševljeni lakoćom kojom majstor detektivskih priča stvara uzbudljivu priču o jednom običnom okruglastom povrću ...

Za sada je sve bilo u redu. Anthony Eastwood je znao, bolje od ikoga, kako bi priča trebala izgledati. Jedino ga je zabrinjavalo što nikako nije mogao krenuti s pričom. Dva prijeko potrebna elementa za priču su bila - sadržaj i zaplet -ostalo bi došlo samo od sebe.

Nanovo je gospodin Anthony Eastwood tražio inspiraciju u plafonu, podu i zidnom tapetu, ali bez rezultata.

"Glavnu junakinju ću nazvati - Sonia", rekao je Anthony, ohrabrujući se. "Sonia ili Dolores - s kožom boje slonove kosti i očima plavima kao more ..., glavni junak bi trebao imati kratko, tipično britansko ime - George ili John. A vrtlar? Pretpostavljam da bi ga trebali imati, jer bih preko njega mogao uključiti krastavac u priču. Vrtlar bi mogao biti Škot, pesimističan i hladan."

145

Ovaj način rada bi uglavnom urodio plodom, ali ne i ovaj put. Iako je Anthony živo vidio Soniu, Georgea i njihova vrtlara, priča o njima nikako mu nije mogla zaživjeti.

"Naravno, možda bih mogao pisati o banani", smišljao je Anthony očajavajući "ili o salati, ili o belgijskim prokula-ma, vidi, vidi?"

Belgijske prokule bi, u stvari, bila šifra za ukradene vrijednosne papire belgijskog baruna.

Za trenutak se pojavio tračak nade da će priča krenuti, ali je ubrzo taj tračak i nestao.

"O, prokletstvo!", rekao je gosp. Eastwood.

Ustao je i pogledao dnevne novine. Možda je mogao i pronaći inspiraciju u novinskom članku, ali su vijesti, na koje je naišao, uglavnom bile o politici i događanjima u inozemstvu. Gosp. Eastwood s gnušanjem odgurne novine.

Uzeo je časopis i zatvorenih očiju uperio kažiprst na ispisane stranice. Sudbinom odabrana riječ bila je "ovca". Odmah mu se pred očima počela odvijati priča.

Lijepa, tajanstvena djevojka, u škotskim brdima, čuvajući stado ovaca, susreće ljubavnika ubijenog u ratu. Već je vidio i završetak priče - djevojka leži mrtva u snijegu, okružena stadom, na mjesecini koja obasjava dva draga stopala u snijegu ...

To bi bila zanimljiva radnja. S uzdahom je, ipak, odustao od razvijanja ove priče. Predobro je znao kako urednik nije želio ovakvu priču, iako bi moglo biti zanimljivo.

Priča, kakvu je urednik želio i bio spreman dobro platiti, bila je o tajanstvenoj tamnokosoj ženi s nožem u srcu, a za čiju je smrt nepravedno optužen mladi junak. Priča je trebala završiti dramatičnim otkrivanjem ubojice - osobe na koju nitko nije sumnjao, a sve to pomoću manjkavih dokaza. U stvari trebao je priču "Tajna drugog krastavca".

"Iako će", pretpostavio je Anthonv, "najvjerojatnije, preimenovati priču u nešto kao 'Gnusno umorstvo', bez dogovora sa mnom! Oh, svakako taj telefon ponovno zvoni!"

146

gospodina ćSasfvvooda

Ljutito je podigao slušalicu. Već su ga dva puta, u posljednji sat vremena, nepotrebno uznemirivali - jednom je bio pogrešan broj, a drugi put poziv na večeru od strane mušičave dame koji je prezirao.

"Halo!", promrmljao je u slušalicu.

Odgovorio mu je blag i brižan ženski glas, s prizvukom stranog akcenta.

"Jesi li to ti, voljeni?", rekla je nježno.

"Pa - ne znam", oprezno je rekao gosp. Eastwood. "S kim pričam?"

"Ja sam Carmen. Slušaj voljeni. Progone me - u opasnosti sam - moraš doći već jednom. Došlo je do života ili smrti."

"Oprostite", rekao je gosp. Eastwood pristojno. "Bojim se da ste pogriješili?!"

Prekinula gaje prije nego lije dovršio rečenicu.

"Madre de Dios! Oni dolaze. Ako saznaju što radim, ubit će me. Nemoj me iznevjeriti. Dođi već jednom. Ako ne dođeš, to znači smrt za mene. Znaš, 320 Kirk street. Lozinka je "krastavac"... psss..."

Čuo je nejasni glas i ona je poklopila slušalicu.

"Pa nek' sam proklet!", reče gosp. Eastwood, začuđeno.

Otišao je do svoje kutije za duhan i veoma oprezno napunio lulu.

"Pretpostavljam", zamislio se, "to je znatiželjan zaključak moje podsvijesti. Nije moguće daje rekla - krastavac. Cijela ova stvar je neobična. Da lije rekla krastavac? Ili nije?"

Neodlučno je šetao gore-dolje.

"320 Kirk street. Pitam se o čemu li se radi? Ona očekuje da se pojavi drugi čovjek. Volio bih da sam mogao objasniti. 320 Kirk street. Lozinka je - krastavac - oh, nepodnošljivo, nemoguće - halucinacije umornoga mozga."

Nevoljko je pogledao na pisaći stroj.

"Koje dobro mi nosiš? Da mi je znati? Gledam te cijelo jutro i razmišljam o radnji priče. Autor bi trebao dobiti inspiraciju stvarnog života - čuješ li me? Izlazim van, sada!"

147

Na glavu je stavio šešir, ponosno pogledao svoju cijenjenu kolekciju porculanskih figurica i izašao iz stana.

Većina stanovnika Londona je znala daje Ulica Kirk duga, vijugava, većinom popunjena prodavaonicama starina, gdje se moglo pronaći jeftinih krivotvorina. Tu su se mogle pronaći i prodavaonice bronce, stakla i proizvoda iz "druge ruke".

Na broju 320 nalazila se prodavaonica stakla - staklar-nica svih boja i oblika. Starija gospođa je sjedila u stražnjem dijelu prodavaonice. Imala je brčiće na kojima bi joj pozavidjeli mlađahni učenici.

Pogledala je Anthonva i odvažnim glasom upitala: "Izvolite?"

Anthonv je zbunjenošću mladog čovjeka upitao cijenu pehara za vino.

"Četrdeset i pet šilinga za ovaj od pola litre."

"O, zaista?", rekao je Anthonv. "Prilično je lijep, zar ne? A koliko stoji ono?"

"To je lijepi starinski Waterfordov rad. Možete dobiti par za 18 gvineja."

Gosp. Eastwood je osjećao da se upliće u sve veću nevolju. U sljedećem trenutku već će nešto kupiti hipnotiziran upitnim pogledom starije gospode. Ali nikako se nije mogao odlučiti napusti prodavaonicu.

"Koliko stoji ovaj luster?", upitao je.

"Trideset i pet gvineja."

"Ah", rekao je gosp. Eastwood, žaleći. "To je mnogo više nego mogu priuštiti.

"Što trebate?", pitala je gospođa. "Neki poklon za vjenčanje?"

"Da, upravo to!", rekao je Anthonv prihvaćajući njezino objašnjenje. "Ali teško mi je nešto odabrati."

"Oh, pa dobro", rekla je gospođa. "Lijep komad stakla uvijek može poslužiti, odgovara li vam ovaj komplet čašica za liker?"

148

gospodina <S-a.s\wooac\

Anthonyjeva se agonija produljila u sljedećih desetak minuta. Gospođa ga je imala u rukama i nije prestajala, dok mu nije pokazala sve moguće vrste prigodnih poklona.

Počeo je očajavati.

"Prekrasno, prekrasno", površno je izjavljivao spuštajući veliki pehar, koji mu je plijenio pozornost. Nespretno je izjavio: "Molim Vas, mogu li telefonirati?"

"Žao mi je, ali nemamo telefon. Pored nas imate telefonsku govornicu. I za što ste se odlučili? Za pehar ili ove fine starinske čaše?"

Anthonv je, ne posjedujući vještinu žene da se izvuče iz prodavaonice a da nešto ne kupi, odlučio kupiti čašice za liker.

To je bio najbolji način izvlačenja iz nastale situacije, ujedno nije morao kupiti skupocjeni luster.

S gorčinom u srcu platio je kupljeno. I tada se odjednom, dok je gospoda umotavala čaše, ohrabrio. Nakon svega može zaključiti da je ekscentrik, ali to ga nije ni najmanje zabrinjavalo.

"Krastavac", rekao je odlučno.

Na to je starica naglo prekinula s umotavanjem poklona.

"Što ste to rekli?"

"Ništa", slagao je Anthonv.

"Oh! Mislila sam da ste rekli krastavac."

"Pa i jesam", rekao je.

"Pa", rekla je stara gospoda, "zašto to niste prije spomenuli? Tratimo vrijeme. Kroz ona vrata gore, ona te čeka."

Kao u snu, Anthonv je značajno prošao kroz vrata, penjao se izuzetno prljavim stepenicama.

Na vrhu stepeništa bila su vrata iza kojih se vidjela mala dnevna soba.

Pogleda uperenog u vrata, puna očekivanja, u dnevnoj prostoriji je sjedila djevojka.

I to kakva djevojka! Uistinu je imala kožu boje bjelokosti toliko spominjanu u Anthonvjevim djelima. A njezine oči?!

149

Kakve oči! Na prvi pogled bilo je očito da nije Engleskinja. Pokazivala je dozu egzotičnosti koja se primjećivala čak i u jednostavnosti njezine haljine.

Anthonv je zastao na vratima prilično očaran; trenutak istine je stigao. Djevojka mu je suznih očiju potrčala u naručje.

"Došao si", plakala je. "Došao si. Neka je slava svim svecima i svetoj Mariji!"

Anthonv je, nikad ne propuštajući priliku, žarko prigrlio. Kad je prestala plakati sa stidljivošću gaje pogledala u oči.

"Nisam vas trebala upoznati", bila je izričita. "Zaista nisam trebala."

"Zašto ne?", Anthonv je izustio.

"Ne, čak i tvoje oči izgledaju drukčije - i deset puta si zgodniji nego sam i zamišljala."

"Jesam li?"

Govorio je sam sebi: "Anthonv budi smiren, momče, ostani hladan. Situacija se odvija lijepo, ali nemoj izgubiti glavu."

"Mogla bih te opet poljubiti, zar ne?"

"Naravno da možeš", rekao je Anthonv odlučno. "Onoliko koliko želiš."

Odigravala se veoma interesantna međuigra.

"Pitao sam se, tko sam, do vraga? Nadam se da se pravi čovjek neće pojaviti. Ona je uistinu predivna."

Odjednom se odmaknula od njega s prestrašenim izrazom u očima.

"Nisu te slijedili?"

"Zaboga, ne!"

"Ah, ali oni su stvarno lukavi. Ne znaš ih toliko dobro kao ja. Boris, on je zlobnik."

"Vrlo brzo ću te osloboditi Borisa!"

"Ti si lav - da, pravi lav, a oni, oni su svi canaille. Slušaj, imam ono! Ubili bi me da znaju. Bila sam uplašena - nisam znala što da radim, i tada sam se sjetila tebe ... pssst, što se ovo čuje?"

150

Zvuk je dolazio iz prodavaonice u prizemlju. Pokazujući mu da ostane na mjestu, na prstima se spustila niza stepenice. Vratila se blijeda, širom otvorenih očiju.

"Madre de Dios! To je policija. Dolaze ovamo. Imaš li nož? Revolver? Bilo što?"

"Draga djevojko, ne očekuješ valjda ozbiljno da ubijem policajca?"

"Ali ti mora da si lud! Odvest će te i gušiti dok ne umreš!"

"Oni će što?" rekao je gosp. Eastwood negodujući.

Začuli su se koraci na stepenicama.

"Eno ih, dolaze", šapnula je djevojka. "Sve poreci, to je jedina nada."

"To bi trebalo biti jednostavno", šapnuo je gosp. Eastwo-od.

Ubrzo su dvojica muškaraca ušla u sobu. Bili su u civilnoj odjeći ali njihov nastup odavao je profesiju. Nići, sivih očiju i tamnokos, bio je govornik.

"Uhićeni ste, Conrad Fleckman", rekao je "za ubojstvo Ane Rosenburg. Sve što kažete upotrijebit ćemo kao dokaz protiv Vas. To je upozorenje, a sada pridite polako.

Djevojka je prigušeno kriknula. Anthonv je koraknuo naprijed osmjehujući se ironično.

"Griješite, policajce", rekao je pristojno. "Moje ime je Anthonv Eastwood."

Njegova izjava nije impresionirala detektive.

"Vidjet ćemo", rekao je onaj koji mu se već obraćao. "U međuvremenu pođite s nama."

"Conrad!", vikne djevojka, "Conrad, ne dozvoli da te odvedu!"

Anthony je pogledao u detektive.

"Siguran sam da ćete mi oprostiti, ali moram se oprostiti i od ove dame."

S više pristojnosti nego li je očekivao detektivi su otišli do vrata. Anthony je povukao djevojku u kut do prozora i prigušenim glasom rekao:

151

"Ono što sam rekao istina je. Ja nisam Conrad Fleck-man. Jutros, kada ste nazvali, centrala nas je krivo spojila. Moje ime je Anthony Eastwood. Došao sam jer si se žalila -i evo me!"

Sumnjičavo gaje pogledala.

"Ti nisi Conrad Fleckman?"

"Ne".

"Oh!", tjeskobno je zaplakala. "A ja sam vas poljubila."

"Nema problema", gosp. Eastwood ju je uvjeravao.

"Rani kršćani su uveli ovaj običaj. Prilično osjećajan. Pogledaj me, riješit ću se onih ljudi. Uskoro ću dokazati tko sam. U međuvremenu oni neće obratiti pažnju na tebe tako da možeš upozoriti svoga pravog Conrada."

"Da?"

"I još nešto. Moj telefonski broj je Northwestern 1743, i pazi da dobiješ točan broj 1"

Pogledala ga je puna razdraganosti, pola plačući, pola očaravajuće.

"Sigurna sam da to neću zaboraviti."

"U redu, onda, do viđenja. I želim ti reći ..."

"Da?"

"Govoreći o ranim kršćanima još jednom, ne bi bilo na odmet ponoviti, zar ne?"

Zagrlila gaje oko vrata i dotaknula njegove usne.

"Sviđaš mi se, uistinu. Sjećat ću se ovoga što bilo da bilo."

Anthony je se oslobodio i protiv svoje volje te prošao pored onih koji su ga zarobili.

"Spreman sam poći s vama. Pretpostavljam da ne želite zadržavati ovu mladu damu."

"Ne, gospodine, to je u redu", rekao je niži čovjek u civilu.

"Ljudi iz Scotland Yarda su pristojni", mislio je Anthonv dok ih je pratio niz uske stepenice.

Nije bilo znaka starici iz dućana, ali Anthonv je čuo teško disanje na stražnjim vratima i pretpostavio da je ona iza njih.

152

gospodina (Sasfvvooda

Konačno izadoše na ozloglašenu Kirk ulicu. Anthony duboko udahne i obrati se nižemu od dvojice:

"Pa dobro, inspektore, vi ste inspektor, pretpostavljam?"

"Da gospodine, detektiv-inspektor Verrall, a ono je detektiv Sergeant Čarter."

"Pa, inspektore Verrall vrijeme je da popričamo i saslušajte me. Ja nisam Conrad, kako li se već zove taj ... Moje ime je Anthonv Eastwood, kao što sam Vam rekao, i moja profesija je pisanje romana. Ako biste me otpratili do moga stana mogao bih vam dokazati moj identitet."

Način, kako je Anthonv pričao impresionirao je detektive. Prvi put pojavila se sumnja ispred Verrollova lica.

Čartera je bilo teže uvjeriti.

"Usuđujem se reći", prezrivo se osmjehnuo, "sjećate se, mlada dama Vas je nazvala Conrad, zar ne?"

"Ah! To je već druga stvar, ne želim vam priznati svoje razloge, prolazio sam i dama me nazvala Conradom. Morao sam se odazvati, razumijete li?"

"Zgodna priča, zar ne?", zamijeti Čarter. "Ne, gospodine, morate poći s nama. Dozovi taj taksi, Joe."

Taksi koji je upravo prolazio stao je i tri su gospodina ušla.

Anthonv posljednji put udahne i obrati se Verrallu, kojeg je bilo lakše uvjeriti.

"Pogledajte, dragi inspektore, što nam može naškoditi odlasku u moj stan, da vidimo govorim li istinu? Možete taksi zadržati, pristojna je cijena ako napravimo pet minuta razlike."

Verrall gaje pronicljivo pogledao.

"Učinit ću to", rekao je iznenada. "Čudno, vjerujem da pričaš istinu. Ne želimo ispasti budale uhitimo li krivog čovjeka. Koja je adresa?"

"Četrdeset i osam Brandenburg Monsions."

Verrall se nagnuo naprijed i viknuo taksisti adresu. Sva trojica su sjedila u tišini, dok nisu stigli do odredišta, kada je Čarter iskočio van i Verrall dao znak Anthonvju da ga slijedi.

153

"Ne treba vam biti neugodno", objasnio je. "Ići ćemo i nek' pomisle kako gosp. Eastwood dovodi par prijatelja u svoj dom."

Anthonv se osjećao zahvalno na tomu prijedlogu; iz minute u minutu mislio je sve bolje i bolje o kriminalističkim istraživačkim kućama.

Na pola puta sreća je bila u tome da su sreli portira Rogersa. Anthonv je stao.

"Ah! Dobra večer Rogers", napomenuo je slučajno.

"Dobra večer, gosp. Eastwood, pozdravio je portir s poštovanjem.

Bio je odan Anthonvju, koji je bio i primjer velikodušnosti.

Anthonv je zastao na samom početku stepenica.

"Usput, Rogers", rekao je slučajno, "recite im koliko dugo stanujem ovdje? Upravo pričam u svezi toga s mojim prijateljima."

"Da vidimo ... trebalo bi biti skoro četiri godine da ste ovdje."

"Baš kako sam i mislio."

Anthonv baci pogled na detektive. Čarter je progundao, dok se Verrall široko smijao.

"Dobro, ali to nije dovoljno, gospodine", obratio mu se, "hoćemo li ići gore?"

Anthonv je otvorio vrata svoga stana s patent bravom. Bio je sretan što je Seamarh, njegov prijatelj, bio vani. Za ovu nezgodu je bolje što manje svjedoka.

Pisaći stroj je bio gdje gaje i ostavio. Čarter napravi dug korak do stola kako bi pročitao naslov na papiru: "Tajna drugog krastavca", objavio je neraspoločeno.

"Moja priča", ravnodušno objasni Anthonv.

"To je još jedno dobro upozorenje", i Verrall kimne glavom sa sjajem u očima.

"Ali o čemu li se tu radi? Koja li je tajna drugog krastavca?"

154

aospotdlna (Sasfvvooda

"E, tu me imate", rekao je Anthony, "taj drugi krastavac je početak ove cijele nevolje."

Čarter ga je pažljivo promatrao. Najednom kimne glavom i izjasni se na karakterističan način:

"E, jadni moj prijatelju!", promrmlijao je u stranu.

"Pa, draga moja gospodo", živnuo je gosp. Eastwood, "natrag na posao. Ono su pisma oslovljena na moje ime, moji bankovni računi, kontakti s izdavačima. Što biste još htjeli?"

Verrall pregleda papire, koje mu je Anthonv predao.

"Govoreći u svoje ime", rekao je s poštovanjem, "ništa mi više ne treba, prilično ste me uvjerali. Ali ne mogu uzeti odgovornost na sebe i osloboditi vas. Vidite, dobro je to što stanujete ovdje već duže vremena, ali još je moguće daje Conrad Fleckman i Anthonv Eastwood jedna te ista osoba, moram Vam dobro pretražiti stan, uzeti Vaše otiske prstiju ..."

"Ovo mi se čini opsežnim poslom", obratio se Anthonv "osjećam da vam mogu ostaviti svaku moju tajnu na razmatranje."

Inspektor se cinično nasmijao. Za detektiva bio je doista jedinstvena osoba.

"Hoćete li otići u malu sobu sa Čarterom, dok radim svoj posao?"

"Nema problema", rekao je Anthonv i protiv svoje volje. "Pretpostavljam da nemam drugog izbora?"

"Što time mislite?"

"Mogli bi uzeti viski i sodu, sjesti u sobu poput starih prijatelja, dok Sergeant vodi svoje istraživanje."

"Ako vam to odgovara, gospodine!"

"Da, odgovara mi."

Ostavili su Čartera da istražuje sadržaj stola. Izlazeći iz sobe čuli su ga kako telefonira Scotland Yardu.

"To i nije tako loše", rekao je Anthonv, smješkajući se, s viskijem u ruci i obuzet gostoljubivošću inspektora Verral-la. "Hoću li ja gucnuti prvi da vam pokažem da viski nije otrovan?"

Inspektor se osmjehnuo.

155

"Sve ovo je i te kako protupropisno", naglasio je "ali mi znamo više stvari o našoj profesiji. Ustanovio sam pogrešku odmah na početku."

Ali ovo je jedna od uobičajenih stvari. Ne možeš protiv nekih uvjeta, zar ne?"

"Vjerujem da ne", požalio se Anthonv. Pretraživanje izgleda veoma intimno, zar ne?"

"Detektiv Sergeant Čarter je veoma dobar čovjek. Uočit ćete kako on sve jednostavno rješava."

"Primijetio sam to", rekao je Anthonv "a usput, inspektore", nadodao je, "ima li nešto što bih trebao reći o sebi?"

"U kojemu smislu, gospodine?"

"Kako ne razumijete? Teško ste me optužili. Tko je bila Anna Roseburg, zašto sam je ubio?"

"Sve ćete pročitati u sutrašnjim novinama."

"Sutra ću možda biti stariji deset godina", naznačio je Anthonv. "Doista mislim da bi mogli udovoljiti mojoj radoznalosti, i ispričati mi sve, inspektore."

"To je poprilično ilegalno, gospodine."

"Moj dragi inspektore, kada smo već postali tako dobri prijatelji ...?"

"Pa, Ana Rosenberg je bila njemačka Židovka koja je živjela u Hampsteadu. Dobro je zarađivala za kruh, iz godine u godinu bila je bogatija i bogatija."

"Suprotno od mene", priznao je Anthonv. "I ja imam sliku života - iz godine u godinu bio sam siromašniji i siromašniji. Vjerojatno bi bilo bolje da sam živio na Hampsteadu. Uvijek slušam kako je Hampstead skup."

"U jednu ruku", nastavio je Verrall, "bila je prodavač robe 'iz druge ruke'."

"To sve objašnjava", prekinuo ga je Anthonv, "sjećam se da sam nakon rada prodavao svoju uniformu. Cijeli stan bio je pun crvenih hlača i zlatne čipke, izloženih tako, da bi plijenili pozornost. Došao je debeljuškasti čovjek u lijepu odijelu, u rolls-roysu, s pomoćnikom, koji mu je nosio torbu. Nudio mi je mnoge stvari za malo novca. Na kraju sam

156

gospodina. (S-ast\A>ooda

mu dao svoj lovački kaput i nekoliko zeiss čaša za dvije funte, te se na njegov znak torba otvorila i pokazao je što sve ima u njoj. Zatim mi je pružio novčanicu od deset funta i zatražio ostatak novca."

"Prije deset godina", nastavio je inspektor, "bilo je nekoliko španjolskih političkih prebjega u Londonu, među njima je bio i određeni don Fernando Ferrarez sa svojom mladom suprugom i djetetom. Bili su veoma siromašni a supruga mu je bila bolesna. Anna Rosenberg je posjetila mjesto gdje su stanovali i upitala ih imaju li nešto za prodati. Don Fernando je bio trenutno odsutan, a njegova je supruga odlučila prodati prekrasan španjolski šal, posebne izrade, koji je bio jedan od posljednjih poklona njena supruga. Kada se don Fernando vratio, strašno se naljutio radi toga što je napravila te ga je želio pod svaku cijenu vratiti. Kada je, napokon, pronašao gospođu koja je kupila šal, saznao je da gaje već preprodala gospođi čije ime nije bilo poznato. Don Fernando je bio očajan.

Dva mjeseca kasnije, pronađen je na ulici izboden nožem, nakon čega je i preminuo. Od tada, Anna Rosenberg je postala glavna osumnjičena, budući je imala dosta novca.

U deset narednih godina, njezina je kuća bila pljačkana u više od osam navrata. U četiri krađe od tih osam, ništa nije pronađeno; u ostale četiri krađe pronađen je nekakav izvezeni šal, među ostalim ukradenim stvarima."

Inspektor je zastao na trenutak, zatim nastavio na hitan znak Anthonvja.

"Prije tjedan dana, Carmen Ferrarez, mlada don Fernan-dova kćer, stigla je u našu zemlju iz samostana u Francuskoj. Njezin prvi zadatak je bio pronaći Annu Rosenberg u Hampsteadu. Donijela je izvješće o mučnoj sceni sa starijom gospođom i njezine riječi na odlasku čuo je jedan sluga.

"Još uvijek ga imaš", plakala je. "Sve ove godine si se bogatio na njemu, ali ti svečano izjavljujem, da će ti na kraju donijeti nesreću. Nemaš moralno pravo na to, i doći

157

će dan kada ćeš poželjeti da nisi nikad ni ugledao 'šal od tisuću cvjetova'."

"Tri dana nakon, Carmen Ferrarez je zagonetno nestala iz hotela u kojem je boravila. U njenoj su sobi pronađeni ime i adresa Conrada Fleckmana, kao i poruka muškarca koji je trgovao starinama, koji je od nje tražio da mu proda specijalno izvezeni šal, za koji je vjerovao

da ga djevojka posjeduje. Adresa navedena na papiru bila je pogrešna. Jasno je, šalje centar oko kojega se vrti cijela ova misterija. Jučer ujutro, Conrad Fleckman nazvao je Annu Rosenbourg. Bila je s njim oko sat i više, i kada je razgovor završio, bila je tako blijeda i potresena daje odmah otišla u krevet. Ali, dala mu je do znanja da ako je i dođe ponovno posjetiti, da će uvijek biti primljen. Prošle večeri ustala je i izašla vani oko devet sati, i - nije se vratila. Pronađena je ovo jutro u kući Conrada Fleckmana, probodena kroz srce. Na podu pokraj nje pronađen je, a što vi mislite?"

"Šal?" uzdisao je Anthonv. "Šal sa tisuću cvjetova".

"Nešto još strasnije od toga. Nešto što objašnjava cijeli taj tajni posao oko šala, što otkriva njegovu skrivenu vrijednost ... Ispričajte me, mislim daje to šef ...!"

Zaista se čulo zvonice na vratima. Anthonv je skrivao svoje nestrpljenje na najbolji način i čekao povratak inspektora. Prilično se dobro osjećao u poziciji u kojoj se našao sada. Čim uzmu otiske prstiju shvatit će svoju pogrešku.

Zatim, možda će i Carmen doći ...

Šal od tisuću cvjetova! Kakva neobična priča, takva vrsta priče koja savršeno odgovara tamnoj ljepoti djevojke.

Carmen Ferrarez ...

Probudio se iz svojih dubokih misli. Gdje je taj inspektor? Ustao se i otvorio vrata. Stan je bio neobično tih. Da li su otišli? Ma sigurno ne bez riječi pozdrava.

Ušao je u susjednu sobu. Bila je prazna, kao i blagovaonica. Čudno! Imala je prazan, napušten izgled. Sveta nebesa! Njegov email i srebro!

158

gospođina Eastwooda

Žurno je pregledao stan. Ista priča posvuda. Stanje bio opljačkan. Svaki pojedini vrijedni predmet, a Anthonv je imao veoma lijepu kolekciju malih, ali vrijednih stvari, sve je bilo odneseno.

Teškim uzdahom sjeo je u svoju stolicu, te rukama obujmio glavu.

Potreslo gaje zvonice na izlaznim vratima. Otvorio ih je i ugledao Rogersa.

"Ispričajte me, gospodine", rekao je Rogers, "ali, jedan gospodin je rekao da trebate nešto."

"Gospodin?"

"Vaša dva prijatelja. Pomogao sam im da se spakiraju. Srećom sam pronašao dva dobra i čvrsta kovčega u podrumu."

Skrenuo je pogled prema tlu. "Počistio sam slamu što sam bolje mogao, gospodine."

"Vi ste im spakirali stvari, tamo?", stenjao je Anthonv.

"Da, gospodine. Zar niste to željeli? Visoki gospodin mi je tako rekao, i vidjevši da ste zauzeti razgovorom s drugim gospodinom u maloj sobi, nisam Vas htio uznemirivati."

"Nisam pričao s njim", rekao je Anthonv. "On je razgovarao sa mnom, proklet bio."

Rodgers je uzdahnuo.

"Veoma mi je žao zbog Vaše nužde", tiho je govorio.

"Nužde?"

"Da prodate Vaše malo blago, gospodine."

"Ah? Da, da. Ha, ha!" kiselo se nasmiješio. "Pretpostavljam da su se već daleko odvezli ti, ti moji prijatelji, na njih mislim!"

"Ah, da gospodine, otišli su već davno. Stavio sam kovčege u taksi, zatim je onaj visoki čovjek ponovno otišao na kat, zatim su se obojica trčećim korakom spustili i odveli se ... oprostite, ali, da li nešto nije u redu, gospodine?"

Rogers je pitao, jer isprazan pogled Anthonvja zabrinuo bi svakoga.

159

"Ništa nije u redu, hvala, Rogers. Ali jasno mi je da te ne mogu kriviti zbog toga. Ostavi me, moram načas telefonirati."

Pet minuta kasnije, Anthonv je pričao svoju nesretnu priču inspektoru Driveru, koji je sjedio nasuprot njega, sa knjižicom u ruci. Bio je antipatičan čovjek, taj inspektor Driver, i nimalo nije nalikovao pravom inspektoru! Bio je odviše teatralan. Još jedan primjerak umjetnosti nad prirodom.

Anthonv je završio svoju priču. Inspektor je zatvorio svoju knjižicu.

"Pa?", rekao je zabrinuto Anthonv.

"Jasno k'o suza", rekao je inspektor. "To je banda Pat-terson. U zadnje su vrijeme izveli puno pametnih nedjela. Visoki svijetli čovjek i niski tamni čovjek i djevojka."

"Djevojka?"

"Da, tamnokosa i veoma privlačna izgleda. Obično je služila kao mamac."

"Da li je, možda, Španjolka?"

"Možda se predstavljala tako. Ali rođena je u Hampstea-du."

"Rekao sam daje to čudno mjesto", šapnuo je Anthonv.

"Da, posve jasno", rekao je inspektor, ustajući se. "Dobila Vas je na telefon i prosula Vam priču, pretpostavljajući da ćete otići tamo. Zatim je otišla do Majke Gibsons. koja je pristala koristiti njezinu sobu za sebe, ljubavnike i ništa drugo. Vi ste pali na to, vratili su Vas natrag ovamo, i dok Vam jedan priča, drugi bježi s plijenom. To je tipično za Pattersonse - njihov način."

"A moje stvari?", upitao je zabrinuto Anthonv.

"Učinit ćemo što možemo. Ali Pattersonsi su jako lukavi."

"Čini se daje tako", rekao je tužno Anthonv.

Inspektor je krenuo, i tek stoje otišao, čulo se zvonce na vratima. Anthonv je otvorio. Maleni dječak je stajao pred njima, s paketom u ruci.

160

gospodina ć^

"Nešto za Vas, gospodine."

Anthonv je iznenađeno primio taj paket. Nije ništa očekivao. Vrativši se u svoju sobu, odvezao je vrpcu paketa.

Bio je to set čaša za liker - !

"K vragu!", rekao je.

Tada je primijetio da se na dnu jedne od tih čaša nalazila mala umjetna ruža. Njegove su misli poletjele natrag u gornju sobu u Kirk ulici.

"Sviđate mi se, da, sviđate mi se. Sjetit ćete se toga, ma što se zbiljo, zar nije tako?"

I bilo je kao što je rekla. Što god da se dogodi ... je li mislila ...

Anthonv se uozbiljio.

"Ovo neće ići", rekao je, opominjući sam sebe.

Ponovno se duboko zamislio kao da sanja. Šal od tisuću cvjetova. Što je to pronađeno na podu pokraj mrtva tijela? Neobičan predmet koji objašnjava cijelu tajnu?

Anthonv je izvukao rolnu papira iz svojega pisaćeg stroja i stavio drugu.

Otipkao je naslov: "TAJNA ŠPANJOLSKOGA ŠALA"

Razmišljao je o naslovu nekoliko trenutaka u tišini. Potom se dao žurno na posao ...

161

Z-latna lopta

George Dundas je stajao u poslovnom središtu Londona, razmišljajući.

Svuda oko njega su radnici i poduzetnici dolazili i odlazili poput plime. Ali se George, lijepo odjeven, u pažljivo izglaćanim hlačama, na njih nije obazirao. Razmišljao je o svom sljedećem koraku.

Nešto se dogodilo! Između Georgea i njegova bogatog ujaka (Leadbetter Ephraima iz tvrtke Leadbetter i Gilling) pale su, kako bi se reklo u nižoj klasi, "teške" riječi. Preciznije iskazano, te su riječi dolazile od gosp. Leadbettera. 'Silazile' su s njegovih usana prožete gorčinom, ponavljajući uvijek iste primjedbe. Spočitatnuti nešto jednom i na to zaboraviti, jednostavno, nije bio životni moto gosp. Leadbettera.

Tema je bila jednostavno neprihvatljiva ludost nestašnost mladog čovjeka, koji po svom nahođenju, bez pitanja, uzima slobodan dan usred radnoga tjedna. Gosp. Leadbetter je, rekavši sve čega se mogao sjetiti, uhvatio zraka i upitao Georgea kako se to moglo dogoditi.

George mu je jednostavno odgovorio kako je osjećao potrebu za slobodnim danom, odmorom, u stvari.

A što su mu subota poslijepodne i nedjelja, želio je znati gosp. Leadbetter? Da ne spominje nedavnu svetkovinu Bijele nedjelje i nadolazeći rujanski praznik Bank holiday ...

George je rekao da ne mari za subote poslijepodne, nedjelje ili državne praznike. Želio je neradni dan u kojemu je moguće pronaći mirno mjesto, a da se na njemu već ne nalazi polovica stanovnika Londona.

162

lopfa

Gosp. Leadbetter je tada rekao, kako je sinu svoje pokojne sestre pružio sve stoje bilo u njegovoj moći - nitko ne može reći da mu nije

pružio priliku. Ali, očito od toga nije bilo koristi. Od sada može imati cijeli tjedan, zajedno sa subotom i nedjeljom, na raspolaganju, da radi što želi.

"Zlatna lopta povoljnih prilika je bila bačena pred tebe, dragi moj", rekao je gosp. Leadbetter, skupljajući ostatke svog pjesničkog izričaja. "Nisi je uspio ugrabiti."

George je odgovorio da mu se činilo da je to bilo nešto što je baš morao učiniti, na što je gosp. Leadbetter ljutito odbacio pjesništvo i rekao mu da napusti ured.

"Izlazi van!", rekao je odrješito.

O tome je George razmišljao. Možda bi se njegov ujak ipak predomislio, a možda i ne? Krije li se u njemu naklonost za Georga ili se njegovi osjećaji temelje samo na odbojnosti?

U tom času je, potpuno neočekivano, čuo kako mu se netko obraća sa "Hej!".

Pored njega se zaustavio grimizni kabriolet. Za volanom je sjedila popularna pripadnica visokoga društva Mary Montresor. (Takvom su je opisivali u časopisima, barem četiri puta mjesečno.) Ugladeno mu se smiješila.

"Nisam ni pretpostavljala da muškarac može toliko sličiti 'otoku usred pločnika'", rekla je Mary Montresor. "Bi li želio ući?"

"Više od svega na svijetu", odgovorio je George ne oklijevajući, i kroči u automobil.

Vozili su se polako. Promet je bio gust.

"Umorilo me ovo poslovno središte", rekla je Mary Montresor. "Došla sara provjeriti kakvo je. Vratit ću se u London."

George je potvrdio daje to sjajna ideja, bez namjere da ispravlja njezino poznavanje zemljopisa. Vozili su se ponekad usporeno a ponekad ubrzano kad bi i sama ugledala priliku ubaciti se u drugu kolonu. Činila mu se na određen, suvremen način puna optimizma, ali ga je opsjedala

163

misao da se samo jednom umire. Ipak je odlučio ne započinjati bilo kakav razgovor. Više je cijenio besprijekornog vozača koji se odgovorno prepuštao vožnji.

Ona je započela razgovor u času kad su u brznoj vožnji uživali vozeći se oko Hyde Park Cornera.

"Bi li se želio sa mnom vjenčati?", ležerno je upitala.

George je zinuo u čudu, a možda i zbog velikog autobusa koji se izgleda uputio ravno na njih.

Odlučnost odgovora ga je uvelike iznenadila.

"Volio bih", jednostavno je izjavio.

"Dobro", rekla je Mary Montresor, dvosmisleno. "Možda i hoćeš, jednoga dana."

Uputili su se pravo i tako izbjegli nezgodu a u tom trenutku George je ugledao nove plakate na Hyde Park Cor-ner stanici podzemne željeznice.

Smješten između natpisa članaka:

OZBILJNA POLITIČKA SITUACIJA i PUKOVNIK U PRISTANIŠTU stajao je naslov DJEVOJKA IZ VISOKOGA DRUŠTVA SE UDAJE ZA VOJVODU a do njega VOJVODA OD EDGEHILLA I GOSPOĐICA MONTRESOR.

"Što je ovo o vojvodi od Edgehilla?", upitao je George ozbiljnim glasom.

"Ja i Bingo? Zaručeni smo!"

"Ali onda - ovo što si rekla ...-"

"Oh, to?", rekla je Mary Montresor. "Vidiš, nisam odlučila za koga ću se zapravo udati."

"Zbog čega si onda pristala na njegovu prošnju?"

"Samo da provjerim mogu li proći kroz to. Čini se da se svi pribojavaju toga trenutka, ali nije tako strašan."

"Vrlo nesretne okolnosti za - hm - Binga", rekao je George prikrivajući nelagodu što je uglednog vojvodu nazvao njegovim nadimkom.

"Pa baš i nisu", rekla je Mary Montresor. "Sve će dobro ispasti po Binga, ako njemu išta čini dobro - u što sumnjam."

164

Zlairva lopta

George je zatim primijetio još nešto zahvaljujući jednomu plakatu - danas je prvenstvo u Ascotu. Trebao sam pretpostaviti da je to jedino mjesto koje si danas obvezan pohoditi.

Mary Montresor je uzdahnula.

"Željela sam odmor", otužno je izjavila.

"Pa, i ja isto", rekao je George, zadovoljno.

"A kao ishod ujak me izbacio na ulicu gladovati!"

"Onda, ako se vjenčamo", rekla je Mary " mojih dvadeset tisuća prihoda godišnje može biti korisno?"

"Sigurno će nam omogućiti udobniji dom", rekao je George.

"Kad već spominjemo dom, hajdemo živjeti na selo, pronaći kuću u kojoj bi željeli uživati."

To je bio jednostavan i privlačan plan. Prošli su most Putnev, došli do zaobilaznice gdje je Mary sa zadovoljstvom pritisnula papučicu gasa. Vrlo brzo su stigli u malo mjesto pokraj grada. Sat i pol vremena kasnije Mary je ushićeno uzviknula i rukom pokazivala padinu.

Na padini brežuljka, pred njima, smjestila se kućica koju bi trgovci nekretninama sa žarom opisali kao "starinski" interesantnom. Zamislite da se čuveni opis udobnih ladanjskih kuća utjelovio u ovoj.

Mary je dovezla automobil do bijele kapije.

"Ostavit ćemo automobil i otići do kuće pogledati je. Upravo je onakva kakvu smo i zamislili.

"Zaista", složio se George, "ali čini mi se da netko u njoj stanuje."

Mary je bezbrižno odmahнула rukom.

Hodali su prilaznim putem. Što su joj se više približavali, kuća je izgledala sve privlačnijom.

"Hajdemo proviriti kroz prozore", rekla je Mary.

George je negodovao.

"Misliš li da ljudi koji tu stanuju ... -?"

"Ne razmišljam o njima. To je naša kuća - oni u njoj stanuju samo igrom slučaja. Uz to, vrijeme je lijepo, mora

165

da su u šetnji. A i da nas netko uhvati, reći ću - reći ću da sam bila uvjerena daje ovo kuća gospođe ..., gospođe Par-donstenger, i da mi je veoma žao što sam pogriješila."

"Pa to bi trebao biti dobar izgovor", rekao je George zamišljeno.

Pogledali su kroz prozor. Kuća je bila ukusno namještena. Dok su virili u radnu sobu začuli su, na stazi iza sebe, nečije korake, okrenuli se i ugledali kameno lice batlera.

"Oh", izustila je Mary. Nabacujući svoj najšarmantniji osmijeh, upitala je: "Da li je gospođa Pardonstenger unutra? Željela sam pogledati da lije u radnoj sobi."

"Gospoda Pardonstenger je kući, gospođice", rekao je batler. "Pođite za mnom, molim."

Učinili su jedino što im je preostalo, pošli su za njim. George je računao kolika je vjerojatnost ovoga što se zbivalo. Mora da je jedan naprama dvadeset tisuća, da baš u ovoj kući stanuje gospođa prezimenom Pardonstenger. Njegova pratilja je šapnula: "Preпусти sve meni, bit će sve u redu."

George joj je sve prepustio s vidnim olakšanjem. Situacija kao ova zahtijevala je lukavost žene.

Batler ih je uveo u salon. Nedugo nakon što je batler otišao, vrata su se otvorila i u sobu je, s izrazom očekivanja, ušla velika, upadljivo okićena gospođa, izbijeljene kose.

"No!", uzviknula je. "Vi niste Amy! Koja neobična slučajnost!"

"To je uistinu neobična slučajnost", odgovorio je jezovit glas.

Iza gospođe Pardonstenger ušao je snažan muškarac, s licem buldoga i zlokobnim pogledom. George je pomislio kako nikad nije vidio okrutnijeg čovjeka. Čovjek je zatvorio vrata i stao pred njih okrenuvši im leđa.

"Vrlo neobična slučajnost", ponovio je podrugljivo. "Čini mi se da smo prozreli vašu malu igru!"

Odjednom se čulo napinjanje obarača.

166

Zlatna lopta

"Ruke gore! Ruke gore, rekao sam! Pretraži ih, Bella."

George se, čitajući detektivske romane, uvijek pitao kako se pretražuju sumnjivci. Sada je otkrio. Bella (alias gospođa Pardonstenger) ih je detaljno pregledavala sve dok se nije potpuno uvjerala da ne skrivaju oružje.

"Mislili ste da ste mudri, zar ne?", podsmjehivao se muškarac. "Doći ovamo glumeći nedužnost - ovaj ste put pogriješili - i to grdno. U stvari, pitam se da li će vas rodbina i prijatelji ikada više i vidjeti. A?! Da ne bi?" , rekao je Georgeu, koji se pomaknuo. "Bez smicalica. Ustrijelio bih vas brzinom munje."

"Budi oprezan, George", reče Mary drhtavim glasom.

"Bit ću", rekao je George ganuto "vrlo oprezan."

"Krenite", naredio im je muškarac. "Otvori vrata, Bella. Držite ruke iznad glave. Dama prva - da, tako. Ja idem odmah iza vas. Kroz

hodnik pa na kat ..."

Poslušali su. Što im je drugo preostalo! Mary se penjala stepenicama s rukama visoko iznad glave. George ju je slijedio. Iza njih je išao grubijan s pištoljem u ruci.

Mary je došla do vrha stepeništa i skrenula iza ugla. U istom trenutku George je, bez upozorenja, uputio žestoki udarac iza sebe. Snažno je udario muškarca, koji se potom otkotrljao niz stepenice. George se brzo pokrenuo i bacio

na njega klečeći mu na prsnom košu. Desnom rukom

1

dograbio je pištolj koji se našao na podu dok je muškarac padao.

Bella je kriknula povukavši se u obližnju prostoriju.

Mary je dotrčala stepenicama blijeda kao krpa.

"George, nisi ga valjda usmrtio?"

Muškarac je ležao potpuno miran. George se nagnuo preko njega.

"Ne vjerujem da sam ga usmrtio", rekao je sa žaljenjem. "Ali sigurno je dobio što je i zaslužio."

"Hvala Bogu." Ubrzano je disala.

"Čist posao", rekao je George, diveći se sam sebi. "Ipak se nešto može naučiti od veselog starog jarca, zar ne?"

Mary ga je povukla za ruku.

167

"Hajdemo", zavapila je grozničavo. "Hajdemo brzo."

"Da bar imamo nešto čime bi zavezali ovoga momka", rekao je George usredotočen na svoj naum. "Pretpostavljam da možeš pronaći komad konopa ili vezice, negdje."

"Ne, ne mogu", rekla je Mary. "Hajdemo više, molim te, molim te - tako sam uplašena."

"Ne moraš se bojati", rekao je George pomalo arogantno. "Ja sam tu."

"Dragi moj George, molim te - meni za volju! Ne želim biti upletena u sve ovo. Molim te hajdemo."

Žestina kojom je izustila riječi - meni za volju, poljuljala je Georgeovu odluku. Dozvolio joj je da ga izvede iz kuće i ubrzano

dovede do parkiranog automobila. Na poslijetku je Mary iznemoglo rekla:

"Ti vozi. Ja se ne osjećam dobro!"

George je preuzeo upravljač.

"Ali moramo ovo privesti kraju", rekao je. "Nebo zna za stoje sve sposoban onaj podlac. Neću zvati policiju ako ne želiš, ali moram pokušati sam riješiti ovu situaciju. Lako bi im ušao u trag."

"Ne, George, ne želim da to napraviš."

"Proživljavamo prvorazrednu avanturu, a ti želiš da odstupim? Ne, u ovom životu!"

"Nisam ni pretpostavljala da si tako krvoločan", uplakano će Mary.

"Nisam krvoločan. Nisam ja sve ovo započeo. Proklet-nik nam je prijetio nategnutim pištoljem. Uostalom, zašto, zaboga, nije pucao kad sam ga gurnuo niza stepenice?"

Zaustavio je automobil i izvadio pištolj iz pretinca u vratima gdje je bio i položen. Nakon što ga je pregledao, zazviždao je.

"Pa, nek' sam proklet. Ovaj pištolj nije ni napunjen. Da sam znao ...? Zastao je razmišljajući. "Mary, ovo je jako interesantno.

"Znam da jest. Zato te preklinjem da na sve zaboraviš."

"Nikada", odlučno je rekao George.

168

lopta

Mary je izustila srceparajući uzdah.

"Jasno mi je", rekla je "da ti moram priznati. A što je najgore od svega, ne znam ni približno, kako ćeš prihvatiti istinu."

"Što misliš pod tim - priznati mi?"

"Vidiš, činjenice stoje ovako." Zastala je. "Smatram da djevojke u današnjem vremenu trebaju što bolje upoznati muškarca s kojim izlaze."

"Pa?" , izustio je George, u čudu.

"Najvažnija stvar koju djevojka treba znati je kako muškarac reagira u hitnim slučajevima, ima li dovoljno hlad-nokrvnosti/ hrabrosti/ brzih refleksa. Te osobine ne možeš otkriti dok nije prekasno. Opasnost se možda javlja godinama nakon vjenčanja. Sve što znaš o muškarcu može biti kako pleše i da li je dobar u dozivanju taksija u kišnim večerima."

"Što su, također, korisne vještine", istaknuo je George.

"Da, ali žena želi osjetiti daje muškarac ipak pravi muškarac."

Stvarne, otvorene prilike gdje muškarci mogu dokazati da su 'pravi' muškarci, odsutno je izrecitirao George.

"Točno. Ali kako se takve prilike u Engleskoj ne pojavljuju često, moramo ih umjetno stvarati. To sam i napravila."

"Želiš reći ..."

"Da, upravo želim to i reći. Kuća u kojoj se sve odvijalo moje je vlasništvo. Do nje sam te namjerno vodila - nismo je slučajno pronašli. A muškarac - onaj kojega si skoro usmrtio ..."

"Da?"

"On je Rube Wallace - filmski glumac. Uz to je i profesionalni boksač. Drag i ljubazan čovjek. Ja sam ga uposlila. Bella mu je supruga. Radi toga sam se toliko uplašila da ga slučajno nisi usmrtio. Naravno, pištolj nije bio napunjen - on je kazališni rekvizit. Oh, George, jesi li veoma ljut?"

"Jesam lija prvi kojega si testirala na ovaj način?"

169

"Oh, ne. Bilo ih je - da vidim - devet i pol!!!"

"Tko je bio pola?", sa zanimanjem je pitao George.

"Bingo". Mary je odgovarala hladnokrvno.

"Da li je nekom od njih palo na pamet da se rita poput mazge?"

"Ne, nije. Neki su se pokušali usprotiviti, a neki su se odmah predali, ali svi su dozvolili da ih na katu vežu i zaključaju. Tada bih se ja, naravno, nekako uspjela osloboditi okova - kao u knjigama - oslobodila bi i njih i pobjegli bi utvrdivši da je kuća prazna.

"I nitko nije pokušao svladati napadača?"

"Ne!"

"U tom slučaju ...", rekao je George uljudno, "opraštam ti."

"Hvala ti George", rekla je Mary blago.

"U stvari", rekao je George, "jedino što me sada zanima je - gdje da idem sada? Nisam siguran da lije ovo Lamber-th Palače ili Doctos Commons, ma gdje to bilo da bilo."

" O čemu pričaš? "

"O dozvoli. Posebnoj dozvoli. Mislim da nam je potrebna. Ti si sklona, zaručivši se za jednoga muškarca, odmah zaprositi i drugoga."

"Nisam te zaprosila?!"

"Jesi. U Hyde Park Corneru. Nije baš mjesto koje bih ja odabrao za prošnju ali, kad je prošnja u pitanju, svatko ima pravo odabrati neko svoje mjesto.

"Nisam napravila ništa takvo. Pitala sam te, u šali, bi li me oženio? To nije bilo upućeno ozbiljno."

"Ako budem trebao uzeti pravni savjet, ako bih zatražio pravni savjet, siguran sam da bi potvrdio daje to bila osnovana autentična prošnja. Uz to, znaš da se želiš udati za mene."

"Ne želim."

"Ni nakon devet i pol promašaja? Zamisli koji bi osjećaj sigurnosti imala provodeći život sa čovjekom koji te može obraniti u opasnim okolnostima."

170

lop+a

Mary je pomalo popuštala tim uvjerljivim argumentima. Alije odlučno rekla: "Neću se udati za nijednog čovjeka koji ne klekne pred mene."

George ju je pogledao. Bila je prekrasna. Ali George, ne samo daje udarao kao mazga, nego je imao i njenu tvrdoglavost. Jednakom odlučnošću je rekao:

"Kleknuti pred ženu je ponižavajuće. To neću uraditi."

Mary je očaravajuće čeznutljivo rekla: "Koja šteta."

Odveli su se natrag u London. George je bio tih i ozbiljan. Maryno liceje bilo skriveno pod obodom njezina šešira. Kad su prolazili Hyde Park Corner, nježno je promrm-ljala:

"Zar ne možeš kleknuti radi mene?"

George je rekao ozbiljnim glasom: "Ne."

Osjećao se kao supermen. Obožavala gaje radi njegovih uvjerenja. Ali, nažalost, optužio ju je za tvrdoglavo, samodopadno ponašanje. Odjednom je ubrzao.

"Oprosti", rekao je.

Iskočio je iz automobila, uputio se do prodavaonice voća pored koje su se upravo provezli i vratio se takvom brzinom da ga policajac, koji se uputio napisati mu kaznu, nije stigao ni upitati što izvodi.

George je nastavio voziti, lagano spuštajući jabuku Mary u krilo.

"Jedi više voća", rekao je. "To je simbolično."

"Simbolično?"

"Da. U originalu Eva je Adamu dala jabuku. U sadašnjosti Adam je daje Evi. Vidiš?"

"Da", rekla je Mary prilično sumnjičavo.

"Gdje ću te odvesti?", formalno je upitao George.

"Kući, molim."

Vozio je do Grosvenor Squarea. Lice mu je bilo sasvim bezizražajno. Iskočio je iz automobila da joj pomogne izaći. Pokušala je još jednom:

"Dragi George - hoćeš li? Udovolji mi!"

"Nikada!", rekao je George.

171

Zatim se sve odigralo u trenutku. Pokliznuo se, pokušao je održati ravnotežu, ali nije uspio. Klečao je u prašini -ispred nje. Mary je radosno uzviknula i zapljeskala.

"Dragi George! Sad ću se udati za tebe. Možeš ići pravo do Lamberth Palacea i s kanterburškim biskupom dogovoriti vjenčanje.

"Nisam namjeravao", rekao je George zadihano. "Za sve je kriva, hm, kora banane." Uzeo je dokaz u ruke.

"Nije bitno", rekla je Mary. "Dogodilo se. Dok smo raspravljali ti si mi rekao da sam te zaprosila. Zaklela sam se da ću se udati za tebe jedino ako klekneš pred mene! Sve se dogodilo radi te blagoslovljene kore banane! Počeo si govoriti kako je ta kora blagoslovljena?"

"Nešto slično", promrmljao je George.

U pet i trideset isto poslijepodne, gospodin Leadbetter je obaviješten da ga je zvao nećak i da ga želi vidjeti.

"Zove jer želi zamoliti ponizno za oprost", rekao je gospodin Leadbetter, sam sebi. "Usuđujem se priznati da sam bio prestrog s njim ali - za njegovo dobro."

Dao je upute da propuste Georgea.

George je ušao živahno.

"Želio bih razgovarati s tobom, ujače", rekao je. "Jutros si bio nepravedan prema meni. Želio bih znati jesi li u mojim godinama mogao u jednom danu završiti na ulici, prezren od vlastite rodbine, te između jedanaest i petnaest, i pet i trideset osigurati godišnji prihod od dvadeset tisuća? To je ono što sam napravio!"

"Ti si lud, dečko!"

"Ne lud, sposoban! Vjenčat ću se mladom, bogatom pripadnicom visokoga društva koja, povrh svega, napušta vojvodu radi mene!"

"Vjenčanje iz koristoljublja? Nisam očekivao to od tebe!"

"I tu si u pravu. Nikad se ne bih usudio zaprositi je da ona nije - na moju radost - zaprosila mene. Kasnije se predomisli, ali sam je uspio nagovoriti da promijeni mišljenje!"

172

p+

a

Znaš li ujače, kako se sve ovo dogodilo? Pravilno uloženom kovanicom od dva penija i hvatanjem zlatne lopte povoljnih prilika."

"Čemu je poslužila kovanica od dva penija?", pitao je gospodin Leadbetter, financijski zainteresiran.

"Jedna banana - iz košare. Ne bi se svatko sjetio banane. Gdje mogu dobiti dozvolu za vjenčanje? U Doctos Com-monsu ili Lamberth Palaceu?"

173

Teškom mukom James Bond je još jedanput usmjerio svoj pogled na malu žutu knjigu u svojoj ruci. Na naslovnoj je stranici knjiga nosila jednostavan i primamljiv natpis: "Da li želite povećati vašu plaću 300 funta godišnje?" Njezina je cijena bilajedan šiling. James je upravo pročitao dvije stranice napisanih redaka, s uputama da gleda svoga šefa u lice, da njeguje dinamičnu osobnost i da zrači efikasnom atmosferom. Baš je stigao do osjetljiva podatka: "Postoji vrijeme za iskrenost i diskretnost", pisalo je u maloj žutoj knjizi. "Snažna osoba nikada ne 'izbrblja' sve što zna." James je zatvorio knjigu, te uzdižući glavu promatrao daleko prostranstvo oceana. Preplavila ga je sumnja da on nije snažna osoba. Snažna bi osoba znala ovladati trenutnom situacijom, a ne biti njezinom žrtvom. Već stotinjak puta toga jutra James je ponavljao svoje pogreške u glavi.

Ovo je bio odmor za njega. Odmor? Ha, ha. Podrugljiv smiješak. Tko ga je nagovorio doći u ovo pomodno ljetno odmaralište, Kimpton na moru? Grace. Tko ga je prisilio potrošiti više no što si može priuštiti? Grace. I slijepo je nasjeo na to. Imala gaje tu, a koji je razlog? Dok on boravi u tamnom pansionu kilometar i pol od mora, Grace, koja je trebala biti na istom tamnom mjestu (sličnom), ona ga je grubo napustila, te odsjela, ništa manje nego u hotelu Esplanade,

odmah do plaže. Činilo se da tamo ima neke prijatelje. Prijatelje?! Ponovno se podrugljivo nasmijao. Mislio je na period od tri godine svog udvaranja Grace. Izgledala je beskrajno zadovoljna kad je prvi put skrenuo pažnju na nju. To je bilo prije nego se vinula u slavne visine modnih salona u Messr Bartlesu u Ulici High street. U tim prvim danima James je bio taj koji je bio uobražen, a sada,

174

smav^

aad

nažalost, bilo je obratno. Grace je bila ta koja je "zarađivala puno novca". Zbog toga se i uobrazila. Zbunjujući djelić iz knjige pjesama vrtio mu se glavom a "nešto o zahvaljivanju nebu što posti, zbog ljubavi" Ali to nije bilo nimalo uočljivo kod Grace. Dobro nahranjena u hotelu Esplanada potpuno je ignorirala ljubav dobrog čovjeka. Ona je, zapravo, otvoreno prihvaćala udvaranje onog idiota Clauda Sopwortha, osobu bez imalo morala, dok je James bio umjeren.

James je stao nogom na tlo i mrštio se dugo gledajući u daljinu Kimpton na moru. Što mu je bilo da dođe na ovakvo mjesto? Prije svega, to je bilo odmaralište za bogate i pomodne ljude, s dva velika hotela i nekoliko kilometara slikovitih bungalova uz obalu koji su pripadali glumcima i glumicama, te engleskoj aristokraciji. Najam najmanjeg bungalova a ujedno i opremljenog iznosio je 25 šilinga tjedno. Mogao je samo zamišljati koliko onda iznosi najam nekog većeg bungalova. Baš u njegovoj blizini se nalazio jedan takav. Pripadao je slavnom sportašu lordu Edwardu Cam-pionu, i, upravo sada, tamo su boravili probrani gosti, uključujući i Rajaha od Maraputne, čije je bogatstvo bilo i nevjerovatno veliko. James je pročitao sve o njemu iz novi-

na upravo toga jutra; vrijednost imanja u Indiji, njegove palače, njegova krasna kolekcija dragulja sa specijalnim *

naglaskom na predivan smaragd veličine golubinjeg jajeta. James, budući je pripadao građanskoj klasi, bio je nekako i sumnjičav u svezi veličine smaragda, ali dojam koji je opis /

ostavio ne njega bio je jak.

"Da ja posjedujem toliki smaragd", rekao je James mr-godeći se, "pokazao bih Grace".

Osjećaj je bio neodređen, ali sama izjava učinila je da se James osjeća bolje. Iza sebe začuo je glasno smijanje, te se naglo okrenuo, da bi se suočio s Grace. S njom su bile Clara Sopworth, Alice Sopworth, Dorothy Sopworth i, naravno, Claud Sopworth. Djevojke su se držale za ruke i hihotale.

175

"Zbog čega izgledaš kao stranac?", zaustila je tužno Grace.

"Da, zaista", rekao je James.

Mogao je, osjećao je to, pronaći i duhovitiji odgovor. Pa ne može se ostaviti dojam energične osobe upotrebom samo jedne riječi "da"! Gledao je s velikim negodovanjem u Clau-da Sopwortha. Claud Sopworth je bio odjeven kao junak neke glazbene komedije. Strasno je žudio za trenutkom kada će se ovaj uobraženi 'pas' sav smočiti, zamišljao je pješčane tragove na snježno-bijelim Claudovim hlačama. James je na sebi imao svakidašnje, tamno-zelene hlače od flanela koje su već bile iznošene.

"Zar nije predivan zrak ovdje?" rekla je Clara, dišući punim plućima. "Podiže ti i daje energiju, zar ne?"

Hihotala je.

"To je radi ozona", rekla je Alice. "Dobar je poput tonika, zar ne?", također se cerekajući.

James je razmišljao:

"Volio bih znati što je to u njihovim glavama. Čemu se smiju cijelo vrijeme? Ne pričaju ni o čemu šaljivom!

Besprijekorni Claud je mlitavo progovorio:

"Hoćemo li na kupanje ili ste previše iscrpljene?"

Ali ideja kupanja prihvaćena je radosnom vriskom. James je također pristao. Čak je lukavo uspio odvući Grace sa sobom.

"Ma pogledaj!", žalio se, "teško mogu uopće biti nasamo s tobom."

"Pa, sada smo svi zajedno" rekla je Grace, "i možeš barem ručati zajedno s nama u hotelu ..."

Pogledala je sumnjičavo u njegove noge.

"Što nije u redu?" upitao je oštro. "Nisam dovoljno dobar za tebe, pretpostavljam?"

"Ja mislim, dušo, da bi se trebao malo više potruditi", rekla je Grace. "Svi su ovdje tako elegantni i raspoloženi. Pogledaj Clauda Sopwortha!"

"Vidio sam ga", odvratio je James bijesno. "Nikad još nisam vidio čovjeka koji tako glupo izgleda, kao on."

176

smaragd

Grace se naglo uspravila.

"Nemaš potrebe kritizirati moje prijatelje, nije pristojno. Odjeven je kao što gospodin u hotelu i treba biti."

"Ma!", izustio je James. "Da li znaš što sam pročitao neki-dan u novinama? Daje vojvoda od ... od, ma ne mogu se sjetiti imena, ali jedan vojvoda, bio najgore odjeveni muškarac u Engleskoj!"

"Može biti", rekla je Grace, "ali, on je vojvoda."

"Paa?", upita James. "Što bi bilo da i ja jednoga dana postanem vojvoda? Ili možda, barem, plemić ako ne vojvoda?"

Izvukao je žutu knjižicu iz svoga džepa i izlistao joj dugu listu plemića iz njihove zemlje, koji su započeli karijeru mnogo teže od Jamesa Bonda. Grace se jedva nasmijala.

"Nemoj biti tako naivan, James", rekla je. "Zamisli sebe kao grofa Kimptona na moru."

James ju je gledao s ljutnjom i očajem. Ovaj zrak u Kimp-tonu zaista je utjecao na njezin mozak.

Plaža u Kimptonu je dugačka s glatkim obilnim pijeskom. Niz drvenih kućica za kupanje bilo je poredano duž obale oko kilometar i pol. Zabava je završila ispred nekoliko impozantno poredanih kućica, pred kojima je stajao natpis: "Samo za goste hotela Esplanade!"

"Evo tu smo", rekla je vedro Grace, "ali bojim se da ne možeš s nama, James, morat ćeš proći pokraj onih javnih

šatora. Naći ćemo se na plaži. Vidimo se!"

"Vidimo se!" odvratio je James i uputio se u predloženom smjeru. Dvanaest klimavih šatora stajalo je okrenuto 'licem' k oceanu. Čuvao ih je stariji mornar, s blokom plavog papira u ruci. Uzeo je novčić koji mu je pružio James, dao mu plavu ulaznicu iz svoga bloka, proglasio ga članom igre, uhvatio za rame i rekao snažno:

"Sad je na tebi red."

Tek tada James je postao svjestan velike gužve. Ostali, koji su bili pokraj njega, predložili su da idu u more. Ne samo da su svi šatori bili zauzeti, već su i šatori izvan plaže

177

bili prepuni ljudi koji su buljili jedni u druge. James se pridružio najmanjoj grupi i čekao. Rijeka je krenula, a prelijepa mlada žena, oskudno odjevena, izašla je na scenu, namještajući kapicu za kupanje tako, kao da ima vremena napretek. Spustila se do ivice plaže, te sanjivog pogleda legla na pijesak.

"Ovo nije dobro", promrmljao je James, te se isti tren priključio drugoj grupi.

Nakon pet minuta stanke, začulo se komešanje u drugom šatoru. Uzdižući se i spuštajući iz šatora je krenula grupa ljudi. Pojavilo se četvero djece, otac i majka. Budući je šator bio tako malen izgledao je poput trika. Odmah zatim dvije su žene izletjele iz njega, svaka držeći jednu stranu šatora.

"Ispričaj me", rekla je prva djevojka zadihano.

"Ispričaj ti mene", rekla je druga bijesno je gledajući.

"Željela sam ti reći da sam prva stigla ovamo, devet minuta prije tebe!", rekla je ljutito prva.

"Ja sam ovdje već dobrih petnaestak minuta, pa svi su vidjeli", odvratila je prkosno druga žena.

"Ma dajte, dajte", govorio je stari mornar, približavajući im se. Obje žene su vrištale na njega. Kad su završile, pokazao je prstom na drugu mladu ženu i kratko rekao:

"Tvoj je."

Zatim je krenuo dalje ne slušajući pritužbe. Ni on nije znao koja je bila prva, ali njegova je riječ bila odlučujuća. James gaje očajno uhvatio za ruku.

"Pogledaj me! Kad ti kažem!"

"Da, gospodine?"

"Koliko će još potrajati dok ja ne osvojim šator?"

Stari je mornar bacio hladan pogled na svjetinu koja čeka.

"Možda sat, možda dva, ne mogu Vam reći točno."

Toga je trena James ugledao Grace i djevojke Sopworth kako lagano trče prema moru.

"K vragu!", rekao je u sebi. "Oh, k vragu!"

smamg

d

Još jedanput je upitao starog mornara:

"Mogu li dobiti šator na nekom drugom mjestu? Možda jedan od onih tamo? Izgleda nisu zauzeti?"

"Te kućice", rekao je mornar uzvišeno, "su privatne."

Izjavivši to, samo je nastavio dalje. S gorčinom u sebi, James se izdvojio iz grupe, te hitro uputio prema plaži. Ovo je previše! Apsolutno pretjerano! Divljim je pogledom gledao u male sportske kućice. U tom se trenutku od nezavisnog liberala pretvorio u vatrenog socijalistu. Zašto bi bogati dobili te kućice, te imali pravo na kupanje bez čekanja u redu? "Taj naš sistem", rekao je bijesno, "nije uopće pošten."

S plaže su se čuli koketni povici i prskanje vodom. Gra-cein glas! A iznad nje čulo se:

"Ha, ha, ha", od Clauda Sopwortha.

"K vragu!", rekao je škrgućući zubima, učinio je nešto što nikada ranije nije, samo je zamišljao u svojoj mašti ...

Došao je do kraja, okrećući divlje glavu, te naginjući se prema moru. Buljio je ukočeno prema Eagle Nestu, Buena Visti i Mon Desiru. Bio je običaj mještana Kimptona na moru, da nazivaju svoje kućice smiješnim imenima.

Eagles Nest je zvučalo potpuno ludo, Buena Vista je bila izvan njegova lingvističkog saznanja. Ni njegovo znanje francuskoga nije bilo dovoljno da shvati što bi trebalo značiti treće ime.

"Mong Desire", rekao je James. "Mislim da bi trebalo ovako pisati." U tom trenutku je opazio kako su vrata ostalih kućica bila zatvorena, ali vrata Mon Desirea bila su širom otvorena. James je gledao gore-dolje po plaži, razmišljajući: ovo je posebno mjesto bilo okupirano mnogobrojnim obiteljima, uglavnom zainteresiranima održavanjem i povećavanjem svoga potomstva. Bilo je tek 10 sati, prerano za aristokraciju Kimptona da se spusti do plaže.

"Hrane se prepelicama i gljivama u svojim krevetima, a služi ih napudrani sluga, ufi Nitko od njih se neće pojaviti prije dvanaest sati", pomislio je.

Ponovno je pogledao prema moru. U mislima je dobro čuo oštar vrisak Grace, koji je bio popraćen glasnim "Ha, ha, ha", Clauda Sopworthea.

"Idem", izustio je James kroza zube.

Odgurnuo je poluotvorena vrata Mon Desira, te ušao.

Za trenutak se uplašio radi pogleda na hrpu odjeće koja je visila na vješalicama, ali se brzo ohrabrio. Kućica je bila podijeljena u dva dijela. Na desnoj strani nalazio se žuti ženski džemper, veliki slamnati šešir i par cipela za plažu. Na lijevoj su se nalazile sive hlače od flanela i muški pulover. Dio s natpisom jasno je govorio da su muški i ženski dio strogo odvojeni. James se hitro premjesti u muški dio, te žurno skine odjeću. Već tri minute poslije bio je u moru, praveći se odvažnim, izvodeći kratke poteze profesionalnog plivača - glava ispod površine, ruke širom iznad - delfin stil.

"A, tu si!", viknula je Grace. "Bojala sam se da nećeš nikada ući zbog one strke na ulazu."

"Zaista?", rekao je James.

Mislio je s predanošću na svoju žutu knjižicu. "Snažan čovjek zna u pravoj situaciji biti diskretan." Za trenutak, njegovo se raspoloženje u potpunosti promijenilo. Bio je u stanju, pristojno ali čvrsto, izgovoriti Claudu Sopworthu koji je pokazivao neke pokrete Grace da ne zna:

"Ne, ne tako, ti stari, krivo joj pokazuješ. Ja ću je naučiti!"

Njegov glas zvučao je tako sigurno da se Claud odmah povukao. Jedino je bila šteta stoje njegova pobjeda kratko trajala. Temperatura engleskoga mora nije bila toliko visoka da bi plivači u njemu proveli duže vremena. Grace i djevojke Sopworth su se već zabavljale sa smiješkom i užitkom. Utrkivale su se plažom i James se ubrzo vraćao prema Mon Desiru. Kada se dobro osušio i obukao košulju osjećao se zadovoljan i siguran. Zračio je energijom i snagom.

180

smamad

Odjednom se ukočio, kao smrznut. Čuli su se nadolazeći ženski glasovi, i to ne oni od djevojaka i Grace. Trenutak poslije shvatio je da dolaze vlasnici Mon Desirea. Da je James bio pristojno odjeven možda bi se mogao ispričati vlasnicima i objasniti im ostalo ... Ali ovako, polu obučen, uspaničio se. Prozori kućice bili su dobro zaštićeni tamnim zastorima. James se približio vratima, te očajnički

držao ručku. S vanjske strane ruke su bezuspješno pokušavale okrenuti ručku.

"Izgleda daje zaključano", čuo se djevojčin glas. "Peg je rekla da će biti otvoreno."

"Ne, Woggle je rekao."

"Woggle je gotov", rekla je druga djevojka. "Kakva savršena budala, morat ćemo se vratiti po ključ."

James je čuo njihove odlazeće korake. Ispustio je duboki uzdah olakšanja i u žurbi obukao ostatak odjeće. Nekoliko minuta kasnije spuštao se potpuno nezainteresirano na plažu s naivnim pogledom. Grace i prijateljice su mu se pridružile nakon petnaestak minuta. Ostatak jutra protekao je u bacanju kamenčića u more, pisanju po pijesku i laganim šalama.

U jednom je času Claud pogledao na svoj sat.

"Vrijeme je ručku", izjavio je. "Bilo bi bolje da krenemo u hotel."

"Užasno sam gladna", izjavila je Alice Sopworth.

Ostale su djevojke izjavile isto.

"Ideš i ti s nama, James?", upitala gaje Grace.

James se osjećao pogođenim. Odlučio joj je uzvratiti na udarac.

"Ne, jer nisam dovoljno dobro odjeven za tebe", rekao je oporo.

"Možda bi bilo bolje da ne idem, jer ti si ipak posebna."

Grace je nešto promrmljala negodujući ali kroz vjetar se jedva čulo njezino:

"U redu. To sam i očekivala od tebe, vidimo se popodne."

James je ostao zabezeknut.

181

"Pa dobro!", rekao je, zureći u njih dok su se udaljavali.

Uputio se zlovoljno prema gradu. U Kimptonu su postojala dva bara, oba bučna i prenapučena. Ponovno je James morao čekati u redu. Čekao je malo duže nego je trebao, te baš kad je beskrupulozni gazda došao do njega progurati ga, ugledao je slobodan stol. Sjeo je za taj mali stol. S njegove lijeve strane bile su tri čupave luckaste djevojke koje su bez sluha ispuštale zvukove nekih talijanskih opera. Na sreću James nije bio muzikalan. Proučavao je cijene hrane i pića s rukama duboko u džepovima. Mislio je u sebi:

"Što god da tražim sigurno više neće biti. Takve sam sreće."

Njegova desna ruka tapkajući po unutrašnjosti džepa napipala je neki strani predmet. Djelovao je poput kamena, velikog okruglog kamena.

"Radi čega bih ja na ovome svijetu želio spremi kamen u svoj džep?", mislio je.

Prstima je obgrlio predmet. Konobarica mu se približila.

"Pečeni iverak i pržene krumpiriće, molim?", rekao je James.

"Nema više iverka", odgovorila je konobarica s pogledom prema plafonu.

"Onda bih želio govedinu s currvjem."

"Nema više ni govedine."

"Da li je uopće nečeg ostalo s ovoga neprimjerenog menija?"

Konobarica ga je mučno pogledala te pokazala blijedim kažiprstom na ragu od ovčetine. James je zlovoljno naručio taj ragu od ovčetine. Još uvijek je 'kipio' od neraspoloženja radi načina posluge i uređenosti ove gostionice, izvukao je ruku iz džepa s kamenom u njoj. Polako rastvarajući prste gledao je nijemo u predmet na njegovu dlanu. Zatim je u šoku zaboravio na sve ostalo i nastavio ukočeno buljiti u dlan. Predmet u njegovoj ruci nije bio kamen, bio je to ... bez sumnje, smaragd, veliki zeleni smaragd. James je začu-

182

1 Rajahov smaragd

đeno buljio u nj. Ma ne, ne može to biti smaragd, mora da je staklo u boji. Ne postoji smaragd te veličine, osim, vidio je jasan natpis pred svojim očima, Rajah od Maraputne, senzacionalni smaragd veličine golubinjeg jajeta. Je li to bio, da li je i mogao biti, taj smaragd, koji je upravo sada gledao svojim očima? Konobarica se vratila s ovčjim raguom, a James je naglo sklopio ruke. Osjećao je kako mu čas hladni čas vrući trnci prolaze neprestano cijelim tijelom. Imao je osjećaj daje upao u veliku dilemu. Ako je ovo i bio smaragd, ali da li je mogao biti..? Otvorio je nanovo ruku i uzbuđeno virio kroz prste. James nije bio stručnjak za drago kamenje ali dubina i sjaj ovog kamena uvjerali su ga da je ovo pravi dragi kamen. Na stolu se naslonio i podlaktio nezainteresirano gledajući u ovčji ragu. Morao je dobro promisliti. Ako je ovo Rajahov smaragd, što će učiniti? Riječ policija bljesnula mu je u glavi. Ako pronađete bilo što vrijedno,

morate to prijaviti najbližoj policijskoj stanici! Svjestan te činjenice James je razmišljao.

Da, ali kako je uopće taj smaragd dospio u njegov džep? To će ga sigurno pitati na policiji. Bilo je to veoma teško pitanje na koje ni on sam nije imao odgovor. Kako je srn- i
ragd dospio u džep njegovih hlača? Pogledao je svoje
noga- f
viče, te mu se pojavila sumnja. Pogledao je malo bolje.
Ja- f
mes je imao nagonski osjećaj da to nisu bile njegove
hlače. \

Sjeo je u stolicu zaprepašten novim otkrićem. Sada je)
shvatio što se dogodilo; u žurbi, da iziđe iz kućice na
plaži, }
obukao je pogrešne hlače. Objesio je svoje hlače odmah
do f

drugih, što su ondje visjele. Da, to objašnjava situaciju, obukao je tuđe hlače. Ali svejedno, stoje smaragd vrijedan tisuće i tisuće funta radio u tim hlačama? Što je više razmišljao, to ga je više interesiralo. Mogao je, dakako, objasniti policiji ... Bilo je malo komplicirano i neodređeno, bez sumnje. Netko bi mogao prigovoriti kako je nonšalantno ušao u nečiju kućicu na plaži. Naravno, nije to ništa ozbiljno, ali to je već krivi početak.

"Želite li nešto drugo, gospodine?"

183

Bila je to konobarica. Začudeno je gledala u netaknuti ovčji ragu. James je žurno uzeo dva zalogaja i zatražio račun. Nakon toga je platio i izašao.

Dok je neodlučno stajao na ulici, pogledom je uhvatio veliki plakat na panou. Susjedni grad, Horchester, imao je svoje večernje novine i na plakatu je stajao isječak iz tih novina sa senzacionalnim naslovom: "RAJAHOV SMARAGD JE UKRADEN!"

"Moj Bože", rekao je James orosivši se s nelagodom i naslonivši se na stup.

Minutu poslije, pribrao se i gurajući se među svjetinom izvadio sitniš te kupio jedan primjerak novina. Odmah je pronašao željeni članak. U tim je novinama bilo samo nekoliko važnih obavijesti. Veliki naslovi

istaknuti na prvoj stranici: "Senzacionalna pljačka lorda Edwarda Campionsa, krađa jedinstvenog smaragda. Veliki gubitak za Rajaha od Maraputne." Činjenice su bile kratke i jednostavne. Lord Edward Campion se zabavljao sa društvom večer prije krađe. U želji da pokaže dragi kamen jednoj od dragih prisutnih dama, Rajah je otišao po njega i shvatio da je nestao. Pozvao je i policiju. Dosad nije pronađen krivac. James je spustio novine na pod. Još uvijek mu nije bilo jasno kako je smaragd dospio u džep starih tamnozelenih, hlača od flanela u kućici na plaži, ali bio je svjestan da će policija njegovu priču smatrati veoma sumnjivom i neobičnom. Što je uopće trebalo napraviti? Bio je tu, stojeći na uglu glavne ulice u Kimptonu, s ukradenim plijenom, vrijednim cijelo jedno kraljevstvo, u svomu džepu, dok je cijela policijska ekipa bila okupirana potragom baš toga plijena. Imao je dvije mogućnosti. Broj jedan - otići ravno na policiju i ispričati priču - ali mora se priznati da se James pribojavao upravo te mogućnosti; broj dva, nekako se riješiti toga smaragda! Palo mu je na pamet da to nekako ispravi, te poštom pošalje smaragd Rajahu, uz jezgrovito i kratko obrazloženje.

184

sma
ragd

Tada je zatresao glavom, pa on je pročitao previše detektivskih priča da bi tako nešto izveo. Znao je, kako se ti super-detektivi služe svojim magičnim stakalcima i još kojekakvim dozvoljenim sredstvima. Svaki dobar detektiv će se pozabaviti s Jamesovim paketom te u roku pola sata otkriti zanimanje pošiljatelja, njegovu dob, navike i osobnost. Zatim bi nakon nekoliko sati bio uhvaćen u klopku.

Tada je Jamesu granula ideja o veoma jednostavnom planu. Bilo je vrijeme ručku, plaže će biti poprilično puste, vratit će se u Mon Desir, vratiti tuđe hlače gdje ih je i pronašao, te uzeti natrag svoje. Uputio se žustro prema plaži.

Uza sve to, savjest gaje lagano pekla. Smaragd bi trebao biti vraćen Rajahu. Prihvatio je ideju da bi se mogao pozabaviti detektivskim poslom nakon što opet zamijeni hlače. Kako bi proveo svoju ideju uputio se baš prema starome mornaru kojega je smatrao neispravnim izvorom informacija u Kimptonu.

"Ispričajte me", rekao je uljudno, "ali vjerujem da moj prijatelj, gosp. Charles Lampton, ima kućicu na ovoj plaži. Zove se Mon Desir."

Stari mornar je sjedio veoma opušteno u svojoj stolici, s lulom u ustima, promatrajući more. Ispustio je lulu te bez okretanja glave odgovorio:

"Mon Desir pripada lordu Edwardu Campionu, to svi znaju. Nikad nisam čuo za gosp. Charlesa Lamptona, on mora daj novi ovdje."

"Hvala vam", odgovorio je James, te otišao.

Informacija gaje zaprepastila. Rajah zasigurno nije sam stavio kamen u džep i zaboravio ga. Tresao je glavom, ta teorija ga nije zadovoljila, ali očito je netko iz toga kruga bio lopov. Ta situacija ga je podsjećala na jedno od najdražih proznih djela. Svejedno, njegov se cilj nije nimalo promijenio. Sve je izgledalo tako lako. Plaža je bila, kako je i pretpostavljao, potpuno napuštena. Vrata Mon Desira bila su otključana. U čas je ušao unutra i upravo dok je skidao svoje hlače s vješalice začuo je iza sebe neki glas:

185

"Eto napokon sam te uhvatio, čovječe!", rekao je glas.

James je zinuo u čudu. Na vratima Mon Desira stajao je stranac, lijepo odjeven muškarac, oko četrdesetak godina, s oštrim, sokolovim izrazom lica.

"Dakle, uhvatio sam te!", ponovio je stranac.

"Tko, tko ste vi?", zamuckivao je James.

"Detektiv-inspektor Merriles s Yarda", rekao je ovaj hrapavo. "I prisilit ću te da mi predaš taj smaragd."

"Smaragd?"

James je pokušavao dobiti na vremenu.

"Upravo sam tako rekao, smaragd!" rekao je inspektor.

Imao je grub, poslovni naglasak. James se pokušao pri-brati.

"Ne znam o čemu vi to", rekao je ponosno.

"O, da, mislim da znate."

"Sve ovo je", rekao je James, "velika pogreška. Mogu vam veoma jednostavno objasniti ...", zastao je.

Na licu drugog čovjeka pojavio se nestrpljiv pogled.

"Uvijek tako govore", šaputao je čovjek sa Scotland Yar-da gorko.

"Pretpostavljam da ste ga pronašli slučajno na plaži, zar ne?"

James je još uvijek odugovlačio.

"Kako mogu znati da ste vi zaista inspektor?", upitao je.

Merriles je otvorio unutarnju stranu svog kaputa i pokazao značku.

James je buljio u njega široko razrogačenih očiju.

"A sada", rekao je ovaj pobjednički, "vidite s kim imate posla! Vi ste amater. Ovo vam je prvi put, zar ne?"

James je kimnuo glavom.

"Znao sam. A sada moj mladiću, hoćeš li mi predati taj smaragd, ili te moram pretražiti?"

Jamesu se povratio glas.

"Nemara ga kod sebe", izustio je. I dalje je očajnički razmišljao.

"Ostavili ste ga u svom bungalovu?", upita Merriles.

James kimne potvrdno.

186

"Onda dobro", reče detektiv, "idemo tamo zajedno."

Uhvatio je Jamesa pod ruku.

"Ne želim da mi pobjegnute", rekao je mirno. "Otići ćemo

;

do mjesta vašeg boravka, a vi ćete mi predati smaragd."

James je nastavio bez oklijevanja:

"Ako vam ga predam, pustit ćete me?", izgovorio je i
bojažljivo.

Merriles je ostao iznenađen.

"Mi znamo na koji način je kamen ukraden", objašnjavao je, "kao i o dami koja je upletena u krađu, a Raj ah to želi zataškati. Znae kakvi su ti rođeni vladari?"

James, koji nije ništa znao o tim rođenim vladarima, osim za "aktualan događaj", kimnuo je glavom kao da je sve u potpunosti razumio.

"To bi bilo protiv pravila, naravno", rekao je detektiv, "ali moguće je da budeš oslobođen."

James je ponovno kimnuo. Prolazili su pokraj Esplanade, zatim su skrenuli prema gradu. James je pokazivao put a ovaj ni na trenutak nije ispuštao njegovu ruku. Najednom, James se uskomešao te zašutio. Merriles gaje oštro pogledao, a onda se glasno nasmijao. Upravo su prolazili pored policijske stanice i inspektor je opazio

sjetiti da sam ga ikada prije sreo, ali sam svejedno ostao pristojan. Odšetali smo dalje zajedno. Odmah mi je bio sumnjiv, a u trenutku kad smo se približavali policijskoj postaji, osjetio sam njegovu ruku u mom džepu. Uhvatio sam ga za ruku i zatražio pomoć."

Inspektor je okrenuo pogled prema Merrilesu.

"A sad Vi, gospodine."

Merriles je izgledao malo posramljen.

"Priča je veoma slična ovoj", rekao je polako, "ali ne ista. Nisam bio ja taj koji se pretvarao da se poznajemo. Bez sumnje, on se pokušavao riješiti ovog smaragda i oprezno gaje stavio meni u džep dok smo pričali."

Inspektor je prekinuo sa zapisivanjem.

"Ah!", izustio je nepristrano. "Za trenutak će se ovdje pojaviti gospodin koji će nam pomoći razriješiti istinu."

Merriles se namrštio.

188

"Ja zaista ne mogu čekati", promrmlijao je gledajući na sat. "Imam dogovoren sastanak. Ma niste valjda toliko naivni da povjerujete da bih ja ukrao smaragd i šetao po plaži s njim u džepu?"

"To bi bilo stvarno nevjerovatno", odvratio je inspektor. "Ali morat ćete pričekati još desetak minuta dok se ovo ne razjasni. O, evo nam njegova veličanstva!"

Visok muškarac, četrdesetih godina ušao je u sobu. Na sebi je imao par iznošenih hlača i stari džemper.

"O čemu se ovdje radi, inspektore? Pronašli ste smaragd, kažete? To je sjajno, veoma pametno obavljen posao. Tko su ovi ljudi?"

Pogledom je proučavao Jamesa i Merrilesa. Odvažno držanje ovoga drugoga odjednom se izgubilo.

"Zašto Jones?", glasno je izrekao lord Edward Champion.

"Vi prepoznajete ovoga čovjeka, lorde?", upitao je oštro inspektor.

"Naravno da prepoznajem", rekao je lord mirno. "To je moj sluga - mjesec dana je u službi kod mene. Mladić kojega su poslali iz Londona, posjetio gaje i pretražio, ali ni traga smaragdu među njegovim stvarima."

"Nosio gaje u džepu svoga kaputa", izjavio je inspektor. "Ovaj nam gaje čovjek doveo." Pokazivao je na Jamesa.

Nakon toga James je bio pohvaljen od strane lorda Edwarda, koji se s njim i toplo rukovao.

"Dragi moj mladiću", rekao je lord Edward Campion, "dakle, kažete da ste odmah posumnjali na njega?"

"Da", rekao je James. "Morao sam izmisliti priču kako sam pokraden da bih ga dovukao na policiju."

"Pa to je zaista sjajno", rekao je lord Edward, "apsolutno sjajno. Morate se vratiti i ručati s nama, mislim, ako niste još ručali. Skoro će dva sata."

"Ne", rekao je James. "Nisam ručao, ali ..."

"Ni riječi, molim Vas", rekao je lord. "Rajah bi Vam se sigurno želio zahvaliti što ste mu vratili smaragd. I moram reći da nisam u potpunosti razumio Vašu priču."

189

Izašli su iz policijske postaje te stajali na stepenicama.

"Zapravo", rekao je James, "mislim da Vam želim ispričati pravu priču."

I ispričao je. Njegovo veličanstvo se veoma zabavljalo slušajući ga.

"Najbolje što sam ikada čuo u svom životu", izjavio je. "Sad mi je sve jasno."

Jones mora da je požurio dalje u kućicu kako bi što prije uzeo predmet, znajući da će policija pretražiti cijelu kuću i njegove stvari. "Taj stari par hlača nekada obučem kada idem u ribolov. Nitko ih ne voli dirati te je zato mogao bez straha smaragd odložiti ondje. Mora daje ostao zaprepašten kada je zamijetio daje nestao. Kad ste se Vi pojavili, shvatio je da ste vi osoba koja je greškom uzela kamen. Još uvijek mi nije jasno, kako ste ga uspjeli prozreti, ma zamisli?!"

"Snažan muškarac", mislio je u sebi, "zna kada treba biti iskren a kada diskretan."

Blago se nasmijao dok je prstima lagano prelazio preko male srebrne značke s unutarnje strane svog revera. Značka je imala oznaku Merton Park super-biciklističkoga kluba. Nevjerojatna je slučajnost daje i sam Jones bio njihov član, ali je!

"Bog, James!"

Okrenuo se. Grace i djevojke Sopworth su ga dozivale s druge strane ulice. Okrenuo se prema lordu.

"Ispričajte me na trenutak", prešao je ulicu i otišao do njih.

"Mi idemo u kino", rekla je Grace. "Mislila sam da bi i ti želio poći s nama."

"Ne, žao mi je", odvratio je James. "Upravo idem u grad na ručak s lordom Edwardom Championom. Da, s onim čovjekom u šlampavoj staroj odjeći. Želi me upoznati s Rajahom od Maraputne."

Uzdigao je dostojanstveno svoj šešir i pridružio se lordu Edwardu.

190

.Labudov pjev

l^abudov pje.v

i

Bilo je jedanaest sati ujutro toga svibanjskog jutra u Londonu. Gospodin Cowan je promatrao pejzaž kroz prozor raskošno uređenog apartmana u Hotelu Ritz. Apartman je bio rezerviran za madame Paulu Nazorkoff, slavnu opernu pjevačicu, koja je upravo stigla u London. Gospodin Cowan je bio njezin glavni menadžer, te je upravo trebao obaviti razgovor s madame. U trenu dok su se otvarala vrata, okrenuo je glavu, ali bila je to gospođica Read njezina tajnica, mršava, ali živahna djevojka.

"O, pa to si ti, dušo", rekao je gosp. Cowan. "Gospoda još nije stigla?"

Gospođica je samo kimala glavom.

"Rekla mi je da će doći oko deset", rekao je gospodin Cowan. "Čekam već jedan sat."

Nije pokazivao ljutnju ni iznenađenje, bio je zaista naviknut na mušice umjetničkog temperamenta. Bio je visok muškarac, uvijek obrijan, uvijek lijepo i besprijevano odjeven. Kosa mu je bila crna i sjajna, a njegovi zubi napadno bijeli. Kad bi govorio uvijek je nekako nejasno izgovarao "s" stoje zvučalo kao slovkanje. Nije bila potrebna mašta da se shvati kako je njegov otac vjerojatno bio Cohen. U tom su se trenu otvorila vrata na drugom kraju sobe, te je vitka Francuskinja naglo ušla.

"Stiže li to madam?", upitao je Cowan. "Reci mi novosti, Elise!"

Elise je uzdigla ruke prema gore.

"Madame je jutros poput sedamnaest vragova, stalno je nezadovoljna. Za prekrasne žute ruže koje joj je gospodin sinoć poslao, kaže da bi bile prikladnije u New Yorku, ali

191

ih samo budala može pokloniti u Londonu. Kaže da su prikladne jedino crvene ruže, te je otvorivši vrata sobe ostavila ruže u hodniku, gdje prolazi dotični gospodin.

Cowan je uzdigao obrve, ali nije pokazivao nikakve emocije. Zatim je iz džepa izvadio malu knjižicu, te zabilježio riječi "crvene ruže".

Elise je požurila kroz druga vrata, a Cowan se ponovno okrenuo prema prozoru. Vera Read je sjela za stol započinjući s otvaranjem pisama i njihovim sortiranjima. Prošlo je desetak minuta u tišini, kad su se vrata spavaonice naglo otvorila, a Paola Nazorkoff je uletjela u sobu. Njezin trenutačni dojam na njih izgledao je ovako - Vera je još više probljedila, a Cowan je buljio u sliku u pozadini.

"Ah, da! Djeco moja", rekla je primadona, "Nisam baš točna".

Bila je to visoka žena i nije bila debela kao većina pjevačica. Njezini su udovi bili još uvijek nježni, a vrat i bijel i vitak. Njezina kosa tamnocrveno obojena bila je skupljena u nisku pundu na potiljku. Da lije to bila prirodna ili umjetna boja, nevažno, gda je bila svejedno prekrasna. Nije bila mlada djevojka, barem četrdesetak godina, ali njezine crte lica bile su još uvijek lijepe, iako je imala nekoliko borića oko usana i lijepih tamnih očiju. Imala je smiješak djeteta, i vraški temperamentno ponašanje, a bila je poznata kao najbolja dramska izvođačica svoga vremena. Okrenula se pravo gospodinu Cowanu.

"Da li si uradio kako sam ti rekla? Je si li odnio taj ružni engleski klavir i bacio ga u Temzu?"

"Nabavio sam drugi za tebe", rekao je Cowan, te rukom pokazao prema uglu u kojem se nalazio." Nazorkoffova je požurila prema njemu i podigla crni poklopac.

"An Erard", rekla je, "to je već bolje. A sada, da čujemo."

Predivan sopran razlio se sobom, zatim se dizao i spuštao, potom uzvisio do veoma visokoga tona, zadržan ton njezina glasa postajao je sve jači i jači, zatim se ponovno stišao toliko da je iščeznuo u beskraj.

192

1

.Labudov

"Ah!", rekla je Paula Nazorkoff sa zadovoljstvom djeteta. "Kakav predivan glas imam! Čak ovdje, u Londonu, imam prekrasan glas."

"Tako je", složio se Cowan srčano joj čestitajući.

"I kladim se da će se London oduševiti baš kao i New York."

"Zaista tako misliš?", upitala je pjevačica.

Na njezinim je usnama bio lagani smiješak i bilo je očito daje to njezino pitanje veoma uobičajeno.

"Naravno", rekao je Cowan.

Paula Nazorkoff je zaklopila poklopac te odšetala natrag do stola besprijekornim korakom kojim je tako efektno kročila na pozornici.

"Dobro, dobro", rekla je, "hajdemo na posao. Imate li sve već dogovoreno, prijatelju moj?"

Cowan je uzeo neke dokumente iz svoje kožne torbe naslonjene na stolici.

"Nema puno izmjena", naglasio je. "Pjevat ćete pet puta u Covent Gardenu, tri puta u Tosci i dva puta u Aidi."

"Aida!", rekla je primadona, "to će biti neizmijerno dosadno. Tosca je već nešto drugo."

"Ah, da", rekao je Cowan. "Tosca je tvoj komad."

Paula Nazorkoff se uspravila i s umišljajem rekla:

"Ja sam najbolja Tosca na svijetu."

"Tako je", složio se Cowan. "Nitko ti nije ni blizu."

"Roscarri će pjevati 'Škarpiu', pretpostavljam?"

Cowan je kimnuo potvrdno.

"A Emile Lippi?"

"Što?", uzviknula je Nazorkoff. "Lippi, ta odvratna, mala kriještava 'žaba', kre, kre, kre. Ne želim pjevati s njim. Po-svadat ćemo se, iznakazit ću ga."

"Daj, daj", rekao je Cowen umirujući je.

"On ne pjeva, on je 'pas' mješanac koji laje."

"E pa još ćemo vidjeti, e, u redu!", rekao je Cowen.

Bio je premudar da bi se prepirao s temperamentnim pjevačima.

193

"Cavaradossi?", upitala je Nazorkoff.

"Američki tenor, Hersdale."

Onaj drugi je kimnuo.

"To je dragi mladić koji lijepo pjeva."

"I Barrere će otpjevati jedno, čini mi se."

"On je umjetnik", rekla je velikodušno madame. "Ali dopustiti da kriještava žaba Lippi bude Škarpia! S njim ne želim pjevati."

"To prepusti meni", rekao je umirujuće Cowan.

Pročistio je grlo te uzeo blok čista papira. "Vodim pregovore oko specijalnog koncerta u Albert Hallu."

Nazorkoff je napravila grimasu.

"Znam, znam", rekao je Cowan, "ali svi to rade."

"Ja ću biti uspješna", rekla je Nazorkoff, "i napunit ćemo dvoranu do posljednjeg mjesta, i zaraditi puno novca. Eto!"

Cowan je ponovno pregledavao svoje papire.

"Ovdje imamo sasvim nešto drugo", rekao je, "od lady Rustonburv. Želi da odete i tamo nastupate."

"Rustonburv?"

Izraz obrva odražavao joj se kao da se želi nečega dosjetiti.

"Negdje sam nedavno čitala o tome mjestu. Je li to gradić ili selo?"

"Baš tako, malo ugodno mjestašce u Herfordshireu kao i mjesto gdje živi lord Rustonburv, poput njegova dvorca, starog feudalističkog sjedišta, s duhovima, i obiteljskim slikama te tajnim stepenicama, privatnom kazališnom dvoranom i td., i td. Tu se uvijek okreće novac, te održavaju privatne zabave. On predlaže izvesti kompletnu predstavu, i to operu 'Butterflv'?!"

"Butterflv?"

Cowan je kimnuo potvrdno.

"I spremni su platiti. Morat ćemo to nekako uskladiti s Covent Gardenom, ali s financijske strane gledano, bit će vrijedno toga. Bit će najvjerojatnije prisutno i cijelo kraljevstvo. Bit će to prvoklasna zabava."

194

.Labudov pjev

Madame je uzdignula glavu a njezina lijepa brada došla je do izražaja. *

"Da li uopće trebam zabavu?", upitala se s drskošću. •

"Nikad dosta dobrih stvari u životu", rekao je oporo .

Cowan. i

"Rustonbury", mrmljala je u sebi pjevačica, "ma gdje sam

|
to vidjela?"

|
Naglo se ustala, te žurnim korakom otišla prema stolu j

gdje su ležale ilustrirane novine, te ih počela listati. Kad je

pronašla ono što je tražila, zanijemila je, napravila korak
dva po sobi, te se vratila u naslonjač. Kao što je bilo i za

očekivati, naglo je promijenila raspoloženje, te odjednom

postala potpuno druga osoba. Bila je tiha i mirna.

5

"Uredi sve oko Rustonburvja, želim tamo nastupati, ali
pod jednim uvjetom, izvedimo operu Tosca'."

Cowan je sumnjičavo pogledao.

"To će biti malo teže a kako je to privatna zabava, teže je realizirati
scenarij i sve ostalo što ide uz to."

"Tosca' ili ništa."

Cowan ju je fiksirao pogledom. Odraz u njezinim očima iskazivao je
sigurno uvjerenje te je potvrdno kimnuo glavom i
ustao.

"Vidjet ću što mogu napraviti", tiho je rekao. S

Nazorkoff se također ustala. Činilo se da je zabrinuta više no ikad
kako bi objasnila svoju odluku.

"To je moja najveća uloga, Cowan. Otpjevat ću to kao što nijedna
druga pjevačica nije."

"To je zaista velika uloga", rekao je Cowan. "Jeritza je postigla velik
uspjeh s njom prošle godine."

"Jeritza!", uzviknula je, crvenilo joj je udarilo u obraze. Htjela je
iznijeti na dugo i široko svoje mišljenje o njoj.

Cowan, koji je navikao na mišljenja o konkurentnim pjevačima,
odvratio je svoju pažnju dok ona nije završila, zatim je nastavio bez
popuštanja:

"Bez daljnjega, Jeritza može otpjevati 'Vissi d' Arte' duboko iz
stomaka."

195

"A zašto ne bi mogla?" rekla je Nazorkoff. "To nije teško. Ja ću to
otpjevati ležeći na leđima s nogama u zraku."

Cowan je zatresao glavom s izražajnom ozbiljnošću.

"Ne vjerujem da ćeš ikoga iznevjeriti", izjavio je. "Mislim da ćeš tom izvedbom postići veliki uspjeh."

"Nitko to ne može otpjevati kao ja", rekla je Nazorkoffova uvjerljivo. "Otpjevat ću to crkvenim glasom kao što su me časne sestre učile prije dugo godina s djetinjim anđeoskim glasom, bez emocija i strasti!"

"Znam", rekao je velikodušno Cowan. "Uvjerio sam se da si izvrsna."

"To je umjetnost", izjavila je primadona, "platiš cijenu, patiš, obogatiš se, a sve to, ne samo radi usvajanja širokoga znanja, nego da naučiš kako se vratiti na sam početak i kako ponovno vratiti izgubljenu djetinju dušu i srce."

Cowan je znatiželjno gledao. Ona je gledala negdje iza njega s praznim pogledom što gaje navelo na osjećaj manje vrijednosti. Njezine su se usne lagano pomicala, te je pro-šaputala nježno nekoliko riječi a jedva ih je mogao čuti.

"Naposljetku", mrmljala je, "barem - nakon svih ovih godina."

II

Lady Rustonburv je bila ambiciozna umjetnička duša koja je jako uspješno uskladila te dvije kvalitete. Imala je sreću što je suprug koji nije bio sklon umjetnosti, nikada nije u tome sprječavao. Grof Rustonburv je, naime, bio visok, snažan čovjek, zaljubljen u konje i samo gaje to zanimalo u životu. Obožavao je svoju suprugu i bio veoma ponosan na nju. Također je bio veoma sretan što joj je njegovo bogatstvo omogućilo ostvariti sve svoje želje i ambicije. Privatno je kazalište sagradio njegov djed još prije sto godina. Ono je bilo glavna zabava lady Rustonburv. U njemu su se održavale Ibsenove drame, predstave moderne škole glume o rastavama i drogama, kao i pjesnička fantazija s

196

kubanskom scenografijom. Predstojeća izvedba "Tosce" izazvala je veoma veliko zanimanje samoga mjesta. Lady Rustonburv je pripremila veoma specifičnu kućnu priredbu u čast predstave koja je privukla cijeli London.

Madame Nazorkoff i njezina pratnja stigli su baš za vrijeme ručka. Nova mlada američka zvijezda tenor Hersdale trebao je pjevati "Cavaradossia", a Roscari, slavni talijanski bariton, bio bi u ulozi

Škarpie. Troškovi cijele produkcije bili su veliki ali to nije bilo primarno. Paula Nazorkoff je bila u svom šaljivom raspoloženju, šarmantna i ljupka dala je sve od sebe, te privukla simpatije mnogih. Cowan je bio veoma iznenađen, i molio da sve protekne u istoj atmosferi.

Nakon ručka društvo je otišlo u kazalište kako bi pregledali pozornicu, razne detalje i opremu. Orkestar je predvodio gospodin Samuel Ridge, jedan od najslavnijih engleskih dirigenata. Sve je izgledalo tako besprijekorno da je bilo gotovo neobično, što je zabrinjavalo Cowana. Bio je naviknut na problematične atmosfere te su mu ovaj red i mir donosili nemir.

"Sve teče tako 'prokleta' glatko, bez greške", mislio je u sebi. Madame je poput mačke koja je nahranjena toplim mlijekom, predobro da bi trajalo, nešto se mora dogoditi."

Možda je radi svog dugogodišnjeg posla u svijetu opere gosp. Cowan razvio tako dobro svoje šesto čulo, a njegove su prognoze bile posve i opravdane. Bilo je nešto prije sedam sati te večeri kad je njezina francuska asistentica uznemireno dojurila k njemu.

"O, gospodine Cowan, brzo dođite, milim Vas, požurite!"

"Što se dogodilo?", upitao je zabrinuto Cowan. "Madame se opet nešto buni, uvijek kuka oko ničega!"

"Ne, ne, nije madame, već gospodin Roscari, bolestan je, umire!"

"Umire? Ma dajte, molim Vas."

Cowan je požurio za njom putem koji je vodio u sobu talijanskog pjevača. Sitan je čovjek ležao na krevetu grčeći se od velikih bolova, što bi izgledalo smiješno da nije bilo

197

ozbiljno. Paula Nazorkoff je bdjela nad njim; pozdravila je zapovjednim tonom Cowana.

"A, tu si. Naš jadni Roscari, užasno pati. Mora daje nešto pokvareno pojeo."

"Ja umirem", stenjao je Roscari. "Boli me, užasno me boli!"

Ponovno se grčio od bola, držeći ruke na svom stomaku, izvijajući se po krevetu.

"Morat ćemo pozvati doktora", rekao je Cowan.

Paula gaje zaustavila dok je kretao prema vratima.

"Doktor je već na putu, napraviti će sve što je u njegovoj moći, već smo razgovarali, ali Roscari neće biti u stanju izvesti svoju točku večeras."

"Nikad više neću moći pjevati, umirem", stenjao je Talijan.

"Ne, ti ne umireš", rekla je Paula. "To je zbog loše probave, ali svejedno, nisi u mogućnosti večeras pjevati."

"Netko me otrovao."

"On je, bez sumnje, poman", rekla je Paula. "Ostani s njim Elise, dok ne stigne doktor."

Pjevačica je pvela sa sobom Cowana, te izašla iz sobe.

"Što nanije činiti?", upitala je.

Cowan je nemoćno sagnuo glavu. Već je bilo toliko kasno da nije bio u mogućnosti dovesti zamjenu za Roscarija. Lady Rustonbury, koju su upravo obavijestili o bolesti svoga gosta, užurbano je hodala ne bi li ih sustigla. Njezina je najvažnija briga bila, kao i Paule Nazorkoff, kako uspješno izvesti Toscu'."

"Da barem postoji netko u blizini tko bi ga mogao zamijeniti", jecala je primadona.

"Ah, da!", lady Rustonbury je izustila posljednji jecaj. "Sjetila sam se Breona."

"Breon?"

"Da, Edouard Breon, poznati francuski bariton. Živi tu u blizini; slika njegove kuće izašla je u tjednim novinama 'Kuće poznatih'. On je veliki čovjek."

198

"Ovo je kao govor s neba", plakala je Nazorkoff. "Breon kao Škarpia, dobro se sjećam, to je bila jedna od njegovih najvećih uloga. Ali, nije više aktivan, zar ne?"

"Ma, pridobit ću ja njega", odgovorila je lady Ruston-bury. "Prepustite sve meni!"

Budući je bila veoma uporna dama, istoga trena naručila je kočije, a desetak minuta kasnije, našla se pred vratima posjeda Edouarda Breona. Kad jednom nešto odluči, lady Rustonbury postupa veoma izravno i gosp. Breon je odmah shvatio da se pred njom mora predati. Sam je bio nižeg porijekla, a uspio je doći do vrha popularnosti u svojoj karijeri te su ga smatrali uglednikom kao grofove i princeze. Ta činjenica gaje u potpunosti činila veoma

sretnim. Ali otkad se smirio na tom engleskom imanju postao je nesretan čovjek. Nedostajalo mu je divljenje i aplauz publike a engleski narod nije bio toliko sklon prepoznati ga i hvaliti koliko je on mislio daje zaslužan. To je bio glavni razlog što se osjećao uvelike polaskan kad ga je lady Rustonbury pozvala na nastup.

"Dat ću sve od sebe", rekao je sa smiješkom. "Kao što znate, već dugo nisam imao javni nastup. Ne uzimam čak ni đake već dugo vremena. Ali, budući je gospodin Roscari u nemogućnosti zbog nesretnih okolnosti ja ..."

"To je velika šteta", rekla je lady Rustonbury.

"On je zaista izuzetno kvalitetan pjevač", rekao je Breon. Izrazio joj je svoje mišljenje, a njegova izjava o samome bolesnom pjevaču čini mu se iskrenom te kako od njegova vremena nije bilo takva baritona.

"Madame Nazorkoff pjeva ulogu Tosce", rekla je lady Rustonbury. "Poznata Vam je, usuđujem se pitati?", nikad je nisam upoznao", rekao je Breon. "Jednom sam je čuo u New Yorku. Velika umjetnica - posjeduje osjećaj za dramu."

Lady Rustonbury je osjetila olakšanje, nikad se ne zna s tim opernim pjevačima, toliko su ljubomorni i antipatični jedni prema drugima.

199

Vratila se u dvorac dvadesetak minuta nakon što se zahvalno i pobjednički rukovala s pjevačem.

"Imam ga", plakala je od sreće. "Dragi je gosp. Breon zaista bio ljubazan, nikad to neću zaboraviti!"

Svi su se okupili oko slavnog Francuza a on se osjećao polaskan radi njihove zahvalnosti i poštovanja. Edouard Breon, premda već blizu šezdesetima, bio je zgodan muškarac, visok i tamne puti, zračio je privlačnošću.

"Moram ju pronaći", rekla je lady Rustonburv. "Gdje je raadame ...? Ah, tu je."

Paula Nazorkoff nije sudjelovala u općoj dobrodošlici Francuza. Ostala je mirno sjediti u svojoj uskoj stolici od hrastovine, pokraj kamina. U kaminu nije gorjela vatra jer je večer bila topla i ugodna. Pjevačica se lagano hladila raskošnom lepezom. Izgledala je tako zamišljeno i nedodi-rivo da se lady Rustonburv plašila da će je uvrijediti.

"Gospodine Breon", odvela ga je do nje. "Nikada niste imali priliku upoznati madame Nazorkoff!"

Posljednji je put zamahnula lepezom, lagano je odložila pored sebe i ispružila svoju ruku gospodinu Breonu. Uzeo je ruku, duboko se naklonio, a primadona je ispustila neprimjetan uzdah.

"Madame", rekao je Breon, "nismo imali priliku zajedno nastupati. To je velika pogreška u mojim godinama! Ali sudbina je bila tako ljubazna prema meni te mi velikodušno pružila šansu."

Paula se nježno nasmijala.

"Vi ste tako ljubazni, gosp. Breon. Dok sam još bila nepoznata mala pjevačica divila sam se Vašem 'Rigolettu', kakav glas, kakvo savršenstvo! Nitko Vam nije bio ravan!"

"Nažalost!", rekao je Breon uzdišući. "Moje vrijeme je prošlo. Škarpia, Rigoletto, Radames, Scharpless, koliko sam ih puta izveo, a sada više toga nema!"

"Kako ne, a večeras?"

"Istina je, madam, zaboravih. Večeras!"

"Pjevali ste s bezbroj Tosci", rekla je Nazorkoff arogantno, "ali nikada sa mnom!"

200

.Labudov pjev

"Bit će mi čast", rekao je nježnim glasom. "To je velika uloga, madame."

"Ona zahtijeva ne samo pjevačicu, već i glumicu", dodala je lady Rustonburv.

"Slažem se u potpunosti", rekao je Breon. "Sjećam se dok sam bio momak u Italiji, išao sam vani s namjerom da odem u kazalište u Milanu. Sjedalo me stajalo samo nekoliko lira, ali te sam večeri imao prilike čuti tako kvalitetno pjevanje kao što sam čuo u Metropolitan Operi House u New Yorku. Jedna prilično mlada djevojka pjevala je 'To-scua', pjevala je poput anđela. Nikada taj glas neću zaboraviti, njegovu čistoću, besprijekornost. Ali nedostajalo je one dramatične snage u njemu."

Nazorkoff je kimnula potvrdno glavom.

"To dolazi s vježbom", rekla je tiho.

"Istina. Ta mlada djevojka, Bianca Capelli, tako se zvala, zanimala me njezina karijera. Uz mene bi imala prilike za velike nastupe, ali

bila je neozbiljna, nažalost, veoma neozbiljna." Slegnuo je ramenima.

"U kojem smislu neozbiljna?", upitala je dvadesetčetve-rogodišnja kćer lady Rustonburv, gospođica Blanche Ame-ry. Nježna djevojka s velikim plavim očima.

Francuz joj se uljudno približio i obratio riječima:

"Nažalost! Gospođice, spetljala se s nekim bezvrijednim mladićem, ološem, članom Komore. Upao je u velike probleme s policijom te bio osuđen na smrt a ona je došla k meni moleći me za njegov spas."

Blanche Amery gledala je pozorno u njega.

"I što ste napravili?", upitala je znatiželjno.

"Gospođice moja, a što sam mogao napraviti? Ja sam bio stranac u toj zemlji."

"Možda ste bili utjecajna osoba", rekla je Nazorkoffova, svojim dubokim vibrirajućim glasom.

"Da sam i bio, sumnjam da bih išta učinio. Mladić nije to zaslužio. Učinio sam što sam mogao za djevojku."

201

Lagano se nasmijao, a njegov je smiješak pogodio djevojku snažnim utiskom jer se ni u kom slučaju nije slagala s njegovim mišljenjem. Osjetila je u tomu času da njegove riječi zvuče snažno jer predstavljaju njegove misli.

"Učinili ste ono što ste mogli", rekla je Paula Nazorkoff. "To je bilo lijepo od Vas, a djevojka Vam je bila zahvalna!"

Francuz je samo slegnuo ramenima.

"Mladić je bio egzekutiran", rekao je, "a djevojka se zaredila. Eto tako! Svijet je izgubio jednu pjevačicu."

Nazorkoff se nasmijala.

"Mi u Rusiji nismo toliko strogi", rekla je tiho.

Blanche Amery gaje promatrala dok je Paola govorila i opazila njegov zaprepašten pogled, i njegove poluotvorene usne koje su se lagano zatvorile kad gaje Paula oštro pogledala.

Na vratima sobe pojavio se batler.

"Večera", rekla je lady Rustonburv, ustajući se. "Tako mi je žao što uvijek morate izglednjeti prije nastupa. Ali nakon svega vas čeka izvrstan objed."

"S veseljem to iščekujemo", rekla je Paula Nazorkoff i razdragano se nasmijala. "Nakon svega".

III

U kazališnoj dvorani, upravo se približavao trenutak početka nastupa "Tosce". Publika je bila uzbuđena. Kraljevske su osobe sjedile u baršunom obloženim sjedalima u prvome redu i uživale. Bilo je šaputanja i čavrljanja, te se osjećala sveopća atmosfera kako prvi nastup pjevačice Nazorkoff nije ostavio velik dojam. Većina publike nije bila svjesna daje baš u tome bila njezina velika umjetnost, u prvome nastupu čuvala je svoj glas i energiju.

Predstavila je Toscu kao površnu osobu, osobu koja se igra ljubavlju, koketnu, ljubomornu, željnu uzbuđenja. Breon, premda je izgubio staru slavu svoga glasa, još uvijek je zračio magnetskom privlačnošću, poput ciničnog Škar-

202

pje

v

pie. Nije bilo ni nagovještaja oronulosti u njegovu izvođenju.

Predstavio je Škarpiu kao zgodnog, dobrostivog muškarca, s jedva primjetnim osjećajem zlobe koja je spavala ispod njegove lijepe vanjštine. U zadnjoj točki prvoga čina, uza zvukove orgulja u svečanoj povorci, dok Škarpia stoji izgubljen u mislima, kujući plan kako će osvojiti Toscu, Breon je pokazao odličnu glumu. Tada se zavjesa podigla za početak drugoga čina; scena u Škarpijinu apartmanu. Za razliku od prošloga čina ovaj su put umjetnost i kvalitet Nazorkoff-fove došli do potpunog izražaja. Osjećala se stvarna prisutnost žene nad koju se nadvilo nasilje, što je Nazorkoffova glumila savršenom lakoćom. Njezin miran doček Škarpie, njezina nonšalantnost, njezin smijeh i njezini odgovori! U ovoj je sceni Paula Nazorkoff glumila najviše pogledom, držala se opušteno mirno, bez strasti s laganim smiješkom na usnama. Samo su joj oči, koje su strelovito pogađale Škarpiu, odavale njezine iskrene osjećaje. I tako je priča tekla dalje, scena mučenja, predaja Tosce i njezina klonulost kad konačno pada pod noge Škarpie, preklinjući ga za milost. Stari lord Leconmere koji je bio veliki poznavalac glazbe promatrao ju je s puno poštovanja, a strani ambasador koji je sjedio tik do njega tiho je prozborio:

"Večeras Paula Nazorkoff nadmašuje samu sebe. Ne postoji nitko drugi koji se može tako snažno predati ulozi poput nje."

Leconmere je samo kimao glavom.

U tom je trenu Škarpia objavio svoju pobjedu nad njom, a Tosca je snažno poletjela prema prozoru. Izdaleka se čuju zvuči bubnjeva i Tosca se klonulo baca na sofu. Škarpia stojeći ponosno nad njom govori svojim ljudima da podignu vješala; odjednom tišina, pa ponovno zvuči bubnjeva. Nazorkoffova leži nagnuta preko sofe a glavu joj je prekrila bujna kosa. Najednom se čuo njezin glas, u potpunom kontrastu strasti i nemiru zadnjih dvadesetak minuta predstave, uzdigao se do velikih visina, kristalno čist, kao stoje pokazala Cowanu, poput djeteta ili anđela.

>

203

"Vissi d'arte, vissi d'arte, no Jeci mai male ad anima viva.

Con manfurtiva quante miserie conobbi, aiutai."

Bio je to glas zbunjenog, nevinog djeteta. Zatim je ponovno kleknula, preklinjući, do trenutka kad ulazi Spoletta. Tosca se umorno predaje, a Škarpia izgovara sudbonosne riječi dvosmislenog značenja. Spoletta izlazi vani. Zatim slijedi sudbonosni trenutak kad Tosca, podižući čašu vina svojom drhtavom rukom, ugledavši na stolu nož, kradimice ga uzima i skriva iza leda.

Breon se uzdigao, onako zgodan i otrovan, vatren i pun strasti. "Tosca je napokon moja!" Vidi se blistava oštrica noža i čuje se Toscin osvetnički govor:

"Ovo je poljubac Tosce!"

Paula se nikad nije toliko predala ulozi osvetnice. Posljednje riječi prošaputala je strasno "Umri prokletniče!", zatim još tiho dodala, što je ispunilo oduševljenjem cijelu dvoranu:

"Sad mu je oprošteno!"

Začula se mrtvačka melodija dok je Tosca svečano postavljala svijeće s obje strane njegove glave, križ na njegove grudi, zatim poslala posljednji pozdrav na izlazu; čuju se daleki zvuči bubnjeva i zavjesa pada.

Ovaj je put publiku prožeo stvarni žar i oduševljenje, ali bilo je to kratkog vijeka. Netko je naglo istrčao ispod krila zavjese i obratio se lordu Rustonburvu. On se ustao, te nakon minute, dvije

konzultiranja, okrenuo prema uglednom liječniku, Donaldu Calthorpu i hitno ga pozvao. Istoga se trena kobna istina proširila publikom. Nešto se dogodilo, nesreća, netko je ozbiljno povrijeđen. Jedan pjevač se pojavio ispod zavjese te objasnio kako je gospodin Breon doživio nažalost nesreću, te nije bio u mogućnosti dovršiti komad. Ponovno se publikom raširila buka i cika, Breon je proboden. Nazorkoffova se toliko uživila u ulogu, daje nehotice probola čovjeka koji je nastupao s njom. Lord Lecon-mere je, razgovarajući sa svojim prijateljem ambasadorom, osjetio nečiji dodir, te se naglo okrenuo prema Blanche Amery, koja ga je nepomično gledala.

204

"Nije bila nesreća", govorila je djevojka. "Sigurna sam da nije bila nesreća. Zar se ne sjećate priče o djevojci koja je jednom pjevala u Italiji, netom prije večere? Ta djevojka bila je Paula Nazorkoff. Odmah nakon priče, spominjala je nešto o tome da je Ruskinja, te sam opazila Cowanov zaprepašten pogled. Možda je koristila rusko ime, ali on je veoma dobro znao za nju daje Talijanka."

"Draga moja Blanche ...", rekao je lord Leconmere.

"Ma govorim Vam da sam sigurna. U svojoj sobi je držala otvorenu stranicu časopisa sa slikom Breonova seoskog imanja. Ona je to znala prije no stoje stigla ovamo. Vjerujem daje i sama dala nešto pokvareno pojesti mladom pjevaču što ga je i razboljelo."

"Ali radi čega?", tužnim je glasom govorio lord Leconmere. "Zašto?"

"Zar ne razumijete? To je upravo kao u priči iz Tosce. On ju je želio u Italiji, ali ona je bila vjerna svom dragom, te je otišla do njega, preklinjući ga da joj spasi njezinu ljubav, i - on se pretvarao da hoće. Međutim, pustio gaje umrijeti. I sada je bio pravi trenutak za osvetu. Zar niste čuli način na koji je siktala "Ja sam Tosca". I ja sam vidjela Breonov izraz lica kada je to izrekla. Tada ju je prepoznao; znao je tko je ona!"

U sobi za oblačenje Paola Nazorkoff je ukočeno sjedila zagrnuta bijelim krznenim ogrtačem. Čulo se kucanje na vratima.

"Uđite", rekla je primadona.

Elise je ušla.

"Madame, madame, on je mrtav! I ..."

"Da, i ...?!"

"Madame, kako da Vam kažem? Stigla su dva gospodina iz policije koji žele s Vama razgovarati."

Paula Nazorkoff se ustala, uspravila i visoko uzdignute glave krenula k njima.

"Idem k njima", rekla je spokojno.

205

Otkopčala je bisernu ogrlicu s vrata, stavila je u ruku mladoj Francuskinji i rekla:

"Ovo je za tebe. Elise, bila si mi veoma dobra. Ja ih neću trebati tamo gdje sada idem. Shvaćaš o čemu govorim, Elise? Neću više pjevati Toscu'."

Samo je trenutak zastala na vratima s pogledom na sobu za presvlačenje kao da gleda u prošlost svoje tridesetogodišnje karijere.

Zatim je nježno stisnula zube, te prošaputala posljednji stih jedne poznate opere:

"ha comedia efinita!"

206

AGATHA CHRISTIE

Agatha Christie je širom svijeta poznata kao kraljica krimi priča. Njezine su knjige prodane u preko bilijun primjeraka na engleskom jeziku, zajedno s još bilijun primjeraka na 44 strana jezika. Ona je autor najprodava-nijih romana svih vremena na svim jezicima, jedino su je Biblija i Shake-speare nadmašili. Autor je 79 krimi romana i zbirki kratkih priča, 19 igrokaza i 6 romana napisanih pod imenom Maru Westmacott.

Rođena je u Torauuu. Svoj prvi roman "Tajne afere u svijetu mode", napisala je pred kraj Prvoga svjetskog rata. Za vrijeme rata stvorila je i slavnog Hercula Poirota, sitnog belgijskog detektiva, koji je postao najpopularniji detektiv svih krimi priča od vremena Sherlocka Holmesa. Izdan je konačno 1920. godine u The Bodlu Head izdavačkoj kući. "Ubojstvo Rogera Ackrouda" je prvo njezino djelo izdano od strane Collinsa, stoje značilo početak jednoga dugogodišnjeg autorsko-izdavačkog opusa. To djelo je, također, njezino prvo djelo po kojemu je realizirana drama pod imenom "Alibi". "Mišolovka", njezino najslavnije djelo najduži je kazališni komad odigran u povijesti.

Agatha Christie, napisala je "Damu" 1971. Njezine dvije posljednje izdane knjige su "Zavjesa": Poirotov posljednji slučaj (1975.) i "Uspravni ubojica", oživljavajući lik lukave i blage "Miss Marple" (1976.). Obje knjige postale su bestseleri Agatha Christieje, također, napisala četiri djela iz života, uključujući i autobiografiju i djelo "Dođi i pokaži mi stoje život", koje ujedno predstavlja i slavi njezin zajednički život sa suprugom str Mojcom Mallowanom.